

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik XCIII., št. 2
februar – svečan

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priloga in tisk
Tiskarna Schwarz, d.o.o., v Ljubljani
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik
Marjan Toš

Odgovorni urednik
Boris Leskovic

*Tomaž Burazer, Franc Černigoj,
Anton Križ, Ivan Kuljaj, Janko
Mehle, Boštjan Pokorny, Lojze
Števanec in Branko Vasa*

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic
Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovec izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 8,5% stopnji.

Besedila za objavo obvezno pošljite tudi po e-pošti (ali na disketi + izpis), **uradne dopise**, potrjene z žigom in podpisom odgovorne osebe ZLD/LD, in **fotografije** pa v originalu ali na CD. Pripišite tudi svojo **telefonsko številko**.

Uredništvo glasila Lovec
Župančičeva 9 – p. p. 505
1001 Ljubljana
e-naslov: lovec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:

do 15 besed 4 €,
od 15 do 25 besed 5 €,
od 25 do 30 besed 6 €.
Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
Male oglase je treba poslati pisno in plačati vnaprej na transakcijski račun Lovske zveze Slovenije, Župančičeva 9, Ljubljana, pri NLB, d.d., Ljubljana: 02010-0015687097.

Foto: M. Samar

IZ VSEBINE:

<i>L. Bradač:</i>	Stoletnica Lovca, problematika sivih vran, koncesnine, čistilna akcija in še kaj	76
<i>M. Toš:</i>	Uredniška kolumna	77
IZ DNEVNEGA TISKA		78
MNENJA IN PREDLOGI		80
<i>B. Avbar –</i>		
<i>G. Šuler:</i>	O dvojnem članstvu in lovski izkaznici	81
<i>M. Krofel, A. Majič</i>		
<i>Skrbinšek, I. Kos:</i>	(Ne)resnice o risu	83
<i>G. Šuler:</i>	Ne zamudimo zadnjega vlaka!	86
<i>M. Marenče st.:</i>	Kako je z alpskim kozorogom v Triglavskem narodnem parku	91
<i>B. Krže:</i>	Več pozornosti temeljnemu vprašanju strategije in globalnega varstva habitatov velikih zveri	92
<i>R. Erhatič Širnik:</i>	Kaj vse so o divjadi, lovu in lovcih pisali časopisi na Štajerskem ...	95
PO LOVSKEM SVETU		96
<i>J. Mehle:</i>	Na kratko iz tujega tiska	96
<i>B. Leskovic:</i>	Švedski projekt: Rakunasti pes – invazivna tujerodna vrsta	97
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		98
<i>L. Števanec:</i>	Dvojna napaka	98
<i>F. Černigoj:</i>	Spev v nanoško jutro	99
LOVSKA ORGANIZACIJA		102
<i>Ž. Grofelnik:</i>	60 let LD Jurklošter	102
<i>Z. Naglič:</i>	Utrjevanje sodelovanja z lastniki zemljišč	102
<i>Z. Golub:</i>	Aktivna LD Podlehnik	102
<i>B. Grošelj:</i>	Dvojni krst v Šentlambertu	103
<i>M. Romano:</i>	Druženje LD Videž – Kozina in Društva slovenskih lovcev F – JK – Doberdob	104
<i>F. Rotar:</i>	Pisne zahvale za 36. srečanje LPZ in registrov	105
<i>M. Toš:</i>	Prenovljen lovski dom v Dobravi	105
<i>A. Verhnjak –</i>		
<i>K. Valtl:</i>	Minilo je kakšnih sto let	105
<i>F. Rotar:</i>	Manj jelenjadi v LD Pogorevc	106
<i>P. Flis:</i>	Lovska strelska tekma v »deželi cvička«	107
<i>J. Marolt:</i>	Hubertova maša v LD Velike Lašče	107
<i>A. Mogu:</i>	Praktičen preizkus znanja o ravnanju z lovskim orožjem	108
<i>S. Smolič:</i>	Lovci in gozdarji v Mirnski dolini bodo dobro sodelovali	108
MLADI PIŠEJO		109
JUBILANTI		110
LOVSKI OPRTNIK		112
<i>L. Števanec:</i>	Govorice in klevete	112
<i>B. Debevec:</i>	Priznanja najbolj prizadevnim sodelavcem ZGS	113
<i>F. Rotar:</i>	Maranska laguna – rezervat vodnih ptic	113
<i>F. Rotar:</i>	Lovec prvenstveno s kamero	115
<i>B. Galjot:</i>	Kam z lovskimi trofejami – »potem«?	116
V SPOMIN		117
LOVSKA KINOLOGIJA		118
<i>A. Razpet:</i>	Lokalna tekma visokonogih goničev	118
<i>KZS:</i>	Predvidena legla lovskih psov	119

SLIKA NA NASLOVNICI:

Volkovi (*Canis lupus*)

Foto: J. Papež, Diana, Grča

LOVNE DOBE:

Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna

srnjak, lanščak:
1. 5.–31. 10.
srna, mladiči obeh spolov:
1. 9.–31. 12.

mladica:
1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:
16. 8.–31. 12.
košuta, teleta obeh spolov:
1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:
1. 7.–31. 12.

Damjak

damjak:
16. 8.–31. 12.
košuta in teleta obeh spolov:
1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:
1. 7.–31. 12.

Muflon

oven, lanščaki obeh spolov in jagnjeta obeh spolov:
1. 8.–28. 2.

ovca:
1. 8.–31. 12.

Gams

kozol, koza, kozlički obeh spolov, enoletni obeh spolov:
1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozol, koza, kozlički obeh spolov, enoletni obeh spolov:
1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:
1. 4.–31. 1.

svinja:
1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:
1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 8.–31. 3.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–15. 1.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Soja

20. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

10. 8.–28. 2.

Stoletnica Lovca, problematika sivih vran, koncesnine, čistilna akcija in še kaj

Januar je zaznamovala slavnostna akademija ob 100-letnici revije *Lovec* v Mariboru. To je bil tudi naš uvod v jubilejno leto 2010, v katerem bodo potekale še različne druge aktivnosti v okviru te obletnice. To je zopet obletnica, ki presega naše življenjsko obdobje. Naša lovska organizacija, še posebno Lovska zveza Slovenije, brez glasila *Lovec* ne bi doživela takšnega razvoja. Glasilo je vsa leta dajalo utrip našega delovanja, posredovalo novice in znanje do slehernega lovca. V stoletju propade marsikatera organizacija pa tudi (kot žal opažamo zadnje čase) dolgoletna uspešna podjetja. Zato »klobuk dol« vsem, ki so sodelovali pri dosegu te častitljive obletnice. *Lovec* ni izhajal le v času svetovnih vojn, sicer pa je bil vseskozi vsak mesec v naših nabiralnikih. Ko dandanes prebiramo stare številke glasila, opažamo, da so odsev tedanjega časa. Skozi zgodovino so mu dajali svojevrsten pečat uredniški odbori in uredniki, seveda pa tudi vsak lovec s svojim objavljenim prispevkom. Na plodna tla je padla tudi ideja, da akademijo ob 100-letnici organiziramo v Mariboru. Tudi na tak način pripomoremo k decentralizaciji naše lovske organizacije. Veliko ljudi se je trudilo in sodelovalo pri pripravah in organizaciji slavnostne akademije; vsak po svojih močeh in znanju. Zato zahvala vsem, še posebno organizacijskemu odboru, ki ga je vodil mariborski župan Franc Kangler. V ožji pripravljalni skupini sta sodelovala še dr. Marjan Toš (naš zdajšnji predsednik uredniškega odbora) in kmetijski minister dr. Milan Pogačnik. Veliko organizacijskega dela sta morala opraviti tudi odgovorni urednik Boris Leskovic in požrtvovalna tajnica uredništva Eva Strajnar.

V 100 letih se je marsikaj spremenilo: zamenjali smo nekaj družbenih ureditev – od kapitalizma do socializma in se spet vrnili v kapitalizem. V tem času so se zamenjale mnoge vlade in ljudje. Težko bi naštel vse spremembe v tem stoletju. Za lovce je pomembno, da še živi ideja, zaradi katere je bilo ustanovljeno Slovensko lovsko društvo (SLD). Nismo pozabili, da smo tu zaradi naših članic, lovskih družin, zato moramo uresničevati interese njihovih članov. Zavedati se moramo, da ne bo vsak zakon napisan tako, kot si želimo lovci, pa najsi gre za aktualne spremembe Zakona o Triglavskem narodnem parku ali pa za nas najpomembnejši Zakon o divjadi in lovu. Pri slednjem verjamem, da si nas večina ni želela koncesnin za lovišča, ki so zdaj realnost. Zdaj je za nas pomembno, da znamo tudi iz takšne situacije iztržiti najboljše stvari. Januarja smo imeli sestanek na MKGP o načinu izračunavanja in plačevanja koncesnin za uporabo lovišč. Če na kratko povzamem, smo se dogovorili, da bo postopek za LD potekal čim bolj transparentno in preprosto. Zato bo MKGP izdalo upravljavcu lovišča za plačilo koncesnine, glede na sklenjeno pogodbo, le eno položnico. MKGP bo prejeti denar razdelilo ustreznim upravičencem. O tem, kako bo denar razdeljen, bo LD seznanjena z dopisom. Tako boste v lovskih družinah natančno vedeli, koliko denarja je z vašega naslova prišlo na

račun občine in koliko dobi država v »integralni proračun«. Seveda bo obračunan samo sorazmerni delež prejšnjega leta, in sicer od časa sklenitve koncesijske pogodbe do konca leta 2009. Ker je bilo z večino zdajšnjih upravljavcev lovišč koncesijsko razmerje sklenjeno 19. 6. 2009, je koncesijska dajatev za leto 2009 (v skladu s pogodbo) ustrezno zmanjšana. Osnutek dopisa in način izračuna sta objavljena na spletni strani MKGP. Do nje pridete prek povezave s spletne strani LZS. Drugi pa lahko dobite informacije tudi pri strokovnih delavcih LZS.

Če pogledamo v zgodovino, smo koncesije plačevali že pred 2. svetovno vojno. Nekateri naši člani, »lovskimi veterani« v pravem pomenu besede, se tega še spominjajo. Podpis koncesijskih pogodb ureja dolgoletno zatečeno stanje. Zaradi novonastalih razmerij moramo upravljavci lovišč pridobiti ustrezen položaj. Dvajsetletna pogodba nam nalaga veliko obveznosti, s tem pa daje tudi pravice, da povemo, kaj ni dobro in kaj je treba v lovstvu spremeniti. Žal praksa kaže, da bomo imeli le toliko pravic, kot si jih bomo znali izboriti. Druge možnosti nimamo; če bomo samo kimali, nas nihče ne bo jemal kot resnega sogovornika, partnerja. Konkreten primer je že problematika škode od sivih vran (in tudi medveda). Začelo se je z DOPPS, ki nam je na pogovorih zatrjeval, da varovanje sive vrane nikakor ne sodi v njihovo prednostne zadeve. Ravnali pa so prav nasprotno, dosegli skrajšanje lovne dobe, prepoved tradicionalnih, sicer res nekaterih etično spornih, a po drugi strani zelo učinkovitih metod odlova in nato še ugovarjali izdanim izrednim odločbam. A po vseh težavah s škodo in napadi sivih vran na občane v mestnih okoljih smo bili spet lovci določeni, da rešimo zaplet! In ker nam očitno ne velja zaupati, naj bi »za kontrolo« nosili še vranje kremplje na pregled odstrela in »trofejs«. Kot da ne bi bili že dovolj prizadeti, da moramo kot upravljavci lovišč plačevati škodo na kmetijskih površinah od lovnih vrst. Pa še kako smo zainteresirani za realen odstrel! Bolj kot zbiranje in štetje krempljev bi nam koristila uvedba učinkovitih metod odlova! Nekateri se ne strinjajo, da smo problem izpostavili javno. Vendar smo verjetno le zato dočakali tudi javno obljubo, da bo Zavod za gozdove Slovenije, skupaj s kmetijskim ministrstvom ter nekaterimi drugimi organizacijami, pripravil osnutek akcijskega načrta za reševanje problemov, povezanih s sivimi vranami v Sloveniji. Ta problem vendar ni nastal čez noč in resnično upam, da bo načrt učinkovit! V tej državi imamo organizacije, ki so za to delo plačane iz državnega proračuna, ki ga prek davkov polnimo tudi slovenski lovci. Zato upravičeno pričakujemo strokovno in učinkovito reševanje težav. Pri tem bi lahko kaj učinkovitega in konkretnega storil tudi DOPPS. Predlagam, da v mestih organizira pobiranje jajc iz vranjih gnezd ter tako omogoči, da bo v mestnih parkih pelo več ptic pevk, za katere varstvo se tako zelo zavzemajo. A pustimo šalo ob strani, kajti tudi lovci

in LZS bomo morali organizirati aktivnosti za učinkovitejši odlov vran, da ne bomo plačevali škode.

Kar nekaj časa že poslušam o različnih strategijah in kako ni mogoče ničesar spremeniti. Lani je v LD Borovnica lovec uplenil medveda, ki je bil »pretežak« za 19 kg. To jih je stalo 4.173,93 evra, starešina pa 208,64 evra kazni (če smo pri- dni in plačamo takoj, dobimo 50 % popusta!). Vprašajmo se, kakšne posledice za skupnost in medveda so nastale, da si zaslužimo tako drastične kazni!? Konec koncev so državljani lahko zadovoljni, da vsako leto uplenimo načrtovano število medvedov. Ob vsem napisanem pa sem verjetno prvi, ki bom vedno zahteval dosledno spoštovanje predpisov in bom spoštoval odločitve inšpektorjev, ki bodo ravnali v skladu s predpisi. Vendar se obenem sprašujem, kako je mogoče pred strelom tako natančno, »na oči« tehtati. Ker je to zelo težko ali skoraj nemogoče, je naša naloga, da zahtevamo spremembo takih meril in uveljavitev novih, ki so nedvoumna! Hrvatje so bistveno pametnejši; odstrel medveda dovolijo brez omejitve, pa, kot zatrjujejo, dosegajo podobne rezultate kot mi. Da je naravni prostor za medvede majhen, je nazorno pokazal medved Rožnik, ki je »vandral« z Notranjske na Hrvaško pa nazaj, mimo Ljubljane do Železne Kaple v Avstrijo. Skratka, potoval je kar čez tri države. Ko si pogledamo odnos in strategijo upravljanja z medvedom v sosednjih državah, hitro opazimo, da nimamo enotnega pristopa. Ob tem pa se lahko vsaj zahvalimo avstrijski državni policiji za njihov trud pri iskanju krivolovca, ki je nelegalno odstrelil medveda Rožnika. Veliko vprašanje je, če bo storilec kdaj obsojen, in zanimivo bo opraviti primerjavo med izrečeno kaznijo.

Že leta pišemo naš slogan »22.000 lovcev varuje naravo«; zanimivo je bilo poslušati razmišljanja, ko smo se na delavnici v Novem mestu spraševali: »Kako to počnemo?« Saj moramo biti na takšna vprašanja pripravljeni vsi lovci. Za LZS je bil velik dosežek pridobitev statusa organizacije, ki deluje v javnem interesu tudi na področju Zakona o ohranjanju narave. Lovci smo bili organizatorji in nosilci mnogih čistilnih akcij. Tudi letos je nujna naša vključitev v vse-slovensko akcijo evidentiranja črnih odlagališč ter njihovi odstranitvi. Lovci dobro vemo, kje v našem lovišču so taka nelegalna smetišča, ki smo jih že velikokrat izpraznili, zato bomo radi sodelovali pri njihovem evidentiranju. Doseči moramo, da bo večina krajanov obsodila odlaganje odpadkov v naravi. To lahko naredimo le z lastnim zgledom in tudi s sodelovanjem v akciji Očistimo Slovenijo. LZS se je kot partner aktivno vključila v to vseslovensko akcijo. Predvidoma že v začetku marca bo pripravljen načrt vseh divjih odlagališč odpadkov, ki ga bo prejela tudi LZS, in ga posredovala območnim lovskim zvezam. Te ga bodo, v sodelovanju s člani LD, pregledale in dopolnile še z lokacijami drugih znanih odlagališč v gozdovih in drugih težko dostopnih krajih. Pri tem je spet pomembno čim natančneje vnašanje koordinat takih odlagališč in navesti realno oceno vrste in količine odpadkov. Dopolnjeni dokončni pregledi odlagališč bodo podlaga, da bomo 17. aprila opravili skupno čiščenje. Upam, da se vsi zavedamo, kako pomembno je naše sodelovanje! Po akciji bosta narejena natančen pregled in zemljevid vseh divjih odlagališč v Sloveniji, ki bo predan MOP in občinam. Te naj bi nato prevzele skrb za sproten nadzor nad njimi. Ker gremo vsi radi v čisto naravo, že zdaj pozivamo vse naše članice, naj se nam pridružijo pri akciji, s katero bomo obenem nadaljevali že petnajstletno tradicijo slovenskih lovcev pri čiščenju naravnega okolja! Vemo, da nekatere LD znajo lepo poskrbeti za udeležence akcij in za vse udeležence skuhamo dober divjačinski golaž. Mnoge LD so znane in spoštovane tudi zaradi takšnega odnosa do krajanov!

Mag. Lado Bradač,
podpredsednik LZS

Uredniška kolumna

(SPET) O SOCIALIZMU V NAŠIH GOZDOVIH ...

Čeprav so najbolj glasni kritiki uredniške politike zdajšnjega uredniškega odbora Lovca moje kolumne poimenovali kot »znamenite« (kar si štejem v posebno čast), pa sam še zdaleč ne memim, da je v njih kaj posebno znamenitega. Tu in tam je najbrž kakšen uporaben stavek ali zgolj misel za koristen preblisk. A očitno je takih misli več, kot sem razmišljal sprva, saj jih ni tako malo, ki se mi občasno ne bi oglasili, kaj pohvalili ali kritizirali. Takih kritik sem vedno vesel, še bolj vesel pa sem odkritih pogovorov brez dlake na jeziku. Čas je takšen, da drugače tudi ne gre in res je že zdavnaj mimo tisto obdobje, ko smo po nepotrebnem slepili drug drugega, risali lepe podobe in pisali prežvečene zgodbe; samo da smo si bili všečni in da smo imeli mir v hiši. Lahko bi celo zapisali zgolj zato, da smo ohranili pridobljene pravice in privilegije. Ob tem pa smo sramežljivo tiščali glavo v pesek, ko bi bilo treba izpostaviti naše delo, dosežke in uspehe ... V preteklosti je bilo vsega tega več kot dovolj. Tudi dandanes ne bi smeli trditi, da je vse narobe, kot to počnejo naši najglasnejši kritiki. Naj jim bo v veselje ...

Zato bodo »znamenite« uredniške kolumne vsaj še nekaj časa (ali vsaj do konca mojega mandata ali predčasne razrešitve; nikoli se ne ve) ostale in opozarjale na »odprte rane«, na slabosti, težave in tudi na uspehe, ko bo to potrebno. K takšni odločitvi me je med drugim vodil tudi dobronamerni predlog dolgoletnega lovskega prijatelja iz zamejske Koroške, predsednika KPL Celovec in trdnega slovenskega rojaka iz Blata pri Pliberku, Mirka Kumra - Frica. Na silvestrov večer me je poklical in voščil srečno novo leto, ob tem pa dodal svojo željo, da bi »za Lovca še kaj napisal. Odkrito in kritično, kot znaš. Radi beremo in na Koroškem smo Lovca izjemno veseli. Piši tudi za nas na oni strani meje«, je zvenelo njegovo voščilo, ki mi je pomenilo več kot desetine podobnih. Preveč dobro in dolgo namreč poznam tega velikega moža, ki je za slovenstvo na severni strani Karavank postoril mnogo dobrega in je tudi kot lovec pokončen in etično preudaren, spoštljiv do narave, divjadi in korekten do lovskih sotovarišev. In ki mu tradicija nekaj pomeni, vključno s šegami in običaji in z lepo besedo. Mirko, hvala v imenu vseh, ki soustvarjamo Lovca in se trudimo, da bi bil za vse čim bolj sprejemljiv. In ne boste verjeli, enako je bilo pred dnevi mnenje znanega slovenskega pisatelja, dramaturga in esejista Toneta Partljiča. »Stari, dobre kolumne objavljate in dober je Lovec. Res, revija, ki je vredna spoštovanja in ki zna biti kritična tudi do napak v organizaciji, katero predstavlja. Častna reč, stari,« je bil neposreden Tone, ko sva pregledovala scenarij za svečano akademijo ob stoletnici Lovca. Torej »znamenite« kolumne ostanejo! In vse drugo tudi ...

Med temami, ki so kar nekam preveč neopazno šle mimo nas že konec minulega leta, pa bi tokrat izpostavil jezo, ki je menda nastala zaradi zakonskega predloga, ki je predvidel prenehanje lastništva države nad divjadjo. Ta jeza naj bi se po pisanju Igorja Guzelja v kolumni v Reporterju (23. 11. 2009) iz lovskih krogov hitro razširila na ljudi v oblastni sferi. Na tiste, ki so leta 2003 z zakonom o divjadi in lovstvu podaljšali rok trajanja socializma v slovenskih gozdovih. Pa smo spet tam. Pri socializmu namreč. Ali ga res še čutite, doma, v službi, v gozdovih in na poljih? Omenjene so bile »reakcionarne sile«, ki naj bi v teoriji zarote stale v ozadju in naj bi prihajale iz resorja za okolje in prostor. Zdi se, kot da vsake toliko časa nekomu ustreza potegniti lovsko tematiko iz predala in jo »zašpčiti« z aktualno politizacijo in ideologizacijo vsega, kar je sploh mogoče. In lovstvo pri tem ni izjema, saj mu mnogi še vedno lepijo nalepke privilegirane politične združbe komunizma, v katerem so lovski veljaki streljali počez in po dolgem, po kozlih in kozah, pa še kakšna ovca bi se našla. V omenjeni kolumni pisec zaključuje, da »država zdaj dodeljuje zeleni bratovščini skrbništvo, streljanje in prodajo divjadi, mesa, trofejev. Le da vse naštetu lahko neovirano izvajajo tudi v zasebnih gozdovih«. V katerem grmu torej tiči zajec?

Dr. Marjan Toš

Foto: M. Vegrin

Sivi galeb – *Larus canus*

VETRNICICE NA VOLOVJI REBER ŠE VEDNO POD VPRAŠAJEM

Dnevnik, Primorske novice, 4. 12. – Na obravnavi o presoji vplivov vetrne elektrarne Volovja reber na okolje so se srečali ključni udeleženci v tej zgodbi. Več nevladnih organizacij, združenih v Koalicijo za Volovjo reber, je, kot je znano, prepričanih, da bi vetrnice ogrozile tam živeče ptice, posebno beloglave jastrebe, zato nasprotujejo izdaji dovoljenja zanje in, razumljivo, pričakujejo, da bo Agencija RS za okolje (ARSO) v ponovnem postopku zavrnila izdajo dovoljenja, je sporočil **Tomaz Jančar**.

KAKO JE Z LJUBEZNIJO OTROK DO MALIH ŽIVALI?

Dolenjski list, 1. 12. 2009. – December je med drugim mesec obdarovanj. Otroci se hitro navdušijo nad malimi živalmi. »Dobro premislite, preden jim ustrezete,« pravi **Jože Pečnik**. »Večina otrok v živali vidi živo igračko in se je tako hitro, kot se navduši zanjo, tudi naveliča. Potem morajo skrb prevzeti starši, pa stari starši, dogaja se celo, da dajo živalco v kartonsko škatlo, zraven natresejo za dva ali tri dni hrane in jo odnesejo v gozd.« Priložene hrane pa naš nekdanji ljubljencek nikoli ne poje. Hitrejše so

namreč lisice, ki pojedjo hrano in tudi živalco. Za nakup žive igrače se torej odločite le takrat, ko ste prepričani, da bo vaš ljubitelj živali zanjo redno skrbel, ne pa se z njo samo zabaval.

Na marsikateri razstavi smo lahko videli kunce, ptice, perutnino, morske prašičke ... Če smo bili dovolj pozorni, smo med drugim izvedeli, da kunec ni zajec, če je kdo prej tako mislil. Ker pa je december med drugim tudi mesec obdarovanj in so se otroci morda spet navdušili nad malimi živalmi, je treba starše opozoriti, naj bodo pred nabavo pozorni na morebitne posledice.

PRIZNANJE VZORNIM GOZDARJEM

Delo in RTV SLO, 4. 12. (Dušan Grča). – »V krizi je tudi slovenskim gozdarjem težko, čeprav to nikakor ne spremeni njihovega prepričanja, da je gozd tista zakladnica, kjer so naše delnice najbolj skrbno upravljane,« meni avtor sestavka. »Slovenija je z gozdom bogata, zato je prav, da dobi raba domačega lesa v energetiki, gradbeništvu in v vrhunskih izdelkih večji pomen in vrednost,« je za Delo dejal Tone Lesnik, ki je skupaj z Joštom Jakšo, direktorjem Zavoda za gozdove Slovenije, podelil štirinajst priznanj najskrbnejšim lastnikom gozdov v Sloveniji. Med nagrajenci je bil tudi lastnik z gledno urejenega gozda, ki je v oddaji za RTV SLO dejal, da ga v tej skrbi za urejenost gozda vodi tudi ljubezen do divjadi.

HRVAŠKI LOVCI STRELJALI PTICE V SOLINAH

Delo, 7. 12. (Boris Šuligoj). – V Krajinskem parku Sečoveljske soline se je dan prej, ob 13. uri, ob levem bregu Dragonce pripeljalo pet hrvaških lovcev s tremi avtomobili, ki so streljali na ptice in drugo divjad. To je bilo očitno izzivanje, saj so se mirno peljali mimo hrvaške nadzorne točke in Jorasove hiše, potem pa si v krajinskem parku, ki ga varuje konvencija Združenih narodov (katere podpisnica je tudi Hrvaška), privoščili lov sredi belega dne. »V krajinskem parku ne smejo streljati že zaradi zavarovanih živali, kaj šele zaradi ljudi, ki so tam,« je bil ogorčen Andrej Sovinc, vodja krajinskega parka.

NAŠLI UBIJALCA MEDVEDA ROŽNIKA?

Delo, Dnevnik 8. in 9. 12. (Barbara Kramžar, Blaž Mazi). – Po poročanju časopisa Österreich so v Železni Kapli, tik ob slovensko-avstrijski meji, vsi že prej vedeli, kdo je ubil medveda Rožnika, a ga ni nihče hotel prijavit. Ko pa so razpisali nagrado, so le prišli na sled ubijalca, saj naj bi kriminalisti še do konca minulega leta napisali prijavo. Ljudje so najbolj ogorčeni zato, ker krivec medveda ni le ustrelil, temveč mu je tudi odrezal glavo in ga odrl. So pa tudi ljudje, ki nasprotujejo ukrepom zoper storilca, češ, zakaj bi

lahko ubijali krave in prašiče, divjih živali pa ne?

BODO MORALI LOVCI VRANAM TRGATI KREMPLJE?

Dnevnik, 10. 12. (Tatjana Pihlar). – Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) je pripravilo osnutek pravilnika. V njem je po navedbah Lovske zveze Slovenije (LZS) določilo, da bi morali lovci v prihodnje v dokaz, da so res uplenili sivo vrano, odtrgati levi in desni kremplj ter ju predložiti komisiji, ki ocenjuje uresničevanje letnega načrta odstrela. Podpredsednik LZS **Lado Bradač** je na včerajšnji tiskovni konferenci poudaril, da tak predlog pomeni izražanje dvomov in nezaupanje do lovcev.

KROKARJI - OPICE ZRAČNIH VIŠIN

Nedeljski, 13. 12. – Bistrost krogarjev je pravzaprav že pregovorna. Najnovejše raziskave življenja in obnašanja teh največjih evropskih ptic pevku namreč kažejo, da so krogarji celo bolj bistri, da ne rečemo »inteligentni«, kot smo domnevali doslej. Krogarji, npr., mečejo orehe pod kolesa avtomobilov in potem pojedjo jedrca. Čim najdejo mrhovino, jo hitro razkosajo in kose mesa zakopljejo v tla. Krogar sledi pogledu tovarišev in oceni, ali drugi ptič vidi nekaj, česar oni morda ne vidijo. V ptičjih možganih so, npr., odkrili posebno strukturo, ki naj bi skrbelo za usmerjanje dejanj.

So pa krokarji v marsičem odvisni od pomoči drugih živali. V nasprotju z jastrebi s kljunom ne morejo odpreti velikih živalskih trupel, dokler jih ne načnejo volk, lisica ali medved. Kot ugotavljajo v ZDA, je nastalo celo naravno sodelovanje med krokarji in velikimi plenilci.

POMURSKI OPAZOVALCI PTIC

Delo, 14. 12. (J. P.). – V Beltincih so ustanovili pomursko sekcijo Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS), ki zdaj šteje okrog 45 članov, njen predsednik pa je postal **Željko Šalamun**. V društvu med nacionalno najpomembnejša območja ptic štejejo tudi reko Muro in njene loge ter mrtvice, zato so (bodo) na dogajanja na tamkajšnjem območju še posebno pozorni. Zaskrbljeni so predvsem zaradi načrtov o gradnji hidroelektrarn na Muri; bojijo se, da bi to pomenilo obsežno razvrednotenje enkratnega rečnega ekosistema z aktivno rečno strugo, razvejenimi rečnimi rokavi in drugimi posebnostmi.

MEDVEDJI POSEBNEŽI ŠE VEDNO NA PROSTEM

Dnevnik, 14. 12. (Bori Grabovac Morse). – Vedenje posameznih kosmatincev, ki šarajo po kočevskih goščavah, se v zimskem času, v primerjavi s poletnim, skoraj ne spreminja.

Čeprav smo že sredi decembra, je v kočevskih gozdovih še vedno mogoče videti štirinožce, ki lačni stikajo za hrano, najraje za medom v čebelnjakih, v ostrih zimskih razmerah pa se že v nekaj dneh umaknejo v zimski drevež. Predsednik Čebelarkega društva Kočevje **Stanislav Knežič** že dalj časa opozarja na nujno preventivo, pri kateri bi morala aktivno sodelovati tudi država.

Drugače pa je v večini drugih slovenskih pokrajin, kjer je, kot pravijo ljudje, zaradi pomanjkanja medvedov izginil tudi strah pred njimi.

KAKO JE Z OBISKI LOVCEV V VRTCIH IN OSNOVNIH ŠOLAH?

Večer, 21. in 24. 12. (Tomaž Grom, Vlado Kovačič). – Na straneh Večera je potekala nenavadna polemika, ali lovci lahko obiskujejo vrtce in osnovne šole. **Tomaž Grom** z Vrhnike je menil, da ne, čeprav prizna, da so v lovskih vrstah tudi ljudje, ki imajo radi živali in jim pomagajo. Žal pa je med njimi mnogo takih, katerih prepoznavna znaka sta predvsem lovška obleka in puška (ali celo trofeja). **Vlado Kovačič** iz Sv. Tomaža pri Ormožu se je delno strinjal z njim, hkrati pa je kot ravnatelj osnovne šole in lovec zavedajo, da sta varstvo in gojitev divjadi njihova prvenstvena naloga in se v tem pomenu želijo predstaviti tudi otrokom v vrtcih in učencem v osnovnih šolah.

TUDI Z DIVJADJO PO »EVROPSKO«

Večer, 29. 12. (Mateja Grošelj). – Odbor za gozdarstvo, lesarstvo in lovstvo pri Kmetijsko-gozdarski zbornici Slovenije (KGZS) je v ponedeljek pod drobnogled postavil zakon o varstvu okolja ter obravnaval še nekatere druge vsebine; med njimi gradnjo gozdnih prometnic, problematiko krokarja in sivih vran ter zavrnitev vlog društev lastnikov gozdov za sofinanciranje društev. Odbor se je zavzel, da vlada ponovno odpre razpravo o zakonu o varstvu okolja, v katerem jih moti predvsem »dikcija, po kateri se odpravlja lastništvo države nad divjadjo«. Zbornico skrbi tudi napoved ministrstva za okolje (MOP), da bo prekinilo izplačevanje odškodnin za škodo na drobnici, ki jo povzroča krokar. KGZS obenem predlaga ministrstvu, naj Zavod za gozdove Slovenije kot nosilec priprave strokovnega mnenja za odvzem (odstrel) velikih zveri bolj upošteva socialno sestavino.

* * *

Losvske družine bodo morale prihodnje leto (2010) prvič plačati koncesnino, in sicer v višini 15 % vseh prihodkov od prodane divjačine in od lovnega turizma, kar pa se zdi upravljavkam bistveno preveč. »Upravljavc lovišča mora plačati vso škodo, ki nastane v njem, zato bi bilo pošteno, da bi tudi država koncesnino prek javnih razpisov za posamezne

projekte vrnila v naravo.« predlaga podpredsednik LZS **Lado Bradač**.

Lovce je zelo pretresla Dnevnikova vest o lovcu iz okolice Maribora, ki je pred očmi otrok grozil in s puško meril v ženo. Policisti so storilca prijeli in ga bodo zaradi nasilja v družini tudi kazensko ovadili.

Zadnje dni decembra so posavski policisti divjemu lovcu iz okolice Sevnice zasegli puško in prepovedano past za divjad, tako imenovanega »volka«. V njej so našli ujetega mačka, ki je v pasti poginil.

STEKLINA V REPUBLIKI SLOVENIJI

V obdobju od 1. do 31. decembra 2009 je bilo z območja 126 občin v naši državi laboratorijsko preiskanih na prisotnost virusa stekline 407 živali.

Virološki laboratorij Enot za diagnostiko kužnih in drugih boleznih živali Nacionalnega veterinarskega inštituta (NVI) v Ljubljani je pregledal 387 lisic, 2 govede, 1 jabečca, 3 kune, 3 mačke, 3 pse, 1 žrebe, 1 volka, 2 kozla in 4 jagnjeta.

Prisotnost virusa stekline je bila ugotovljena pri dveh lisicah: Slovenske Konjice – 1 lisica, Slovenska Bistrica – 1 lisica.

Jedrt M. Wernig,
dr. vet. med.,
vodja Oddelka VURS
za zdravstveno varstvo živali

Foto: M. Krofel – Džana

O dvojnem članstvu in lovski izkaznici

Možnost dvojnega (ali večkratnega) članstva je razdelila mnenja lovcev. O tem ni dvoma: njegova uveljavitev je vnesla nekaj nezaupanja, predvsem pa pomislekov njegovih nasprotnikov, ki menijo, da je diskriminatorno glede na poslanstvo lovca, ki je tesno povezano z udejstvovanjem v lovski družini. A bistvo mojega prispevka ni v ugotavljanju razlogov za in proti; v praksi so se odprle nove, predvsem administrativne težave dvojnega članstva.

Pravica, da je vsakdo lahko član več društev, izvira iz 42. člena 1. Ustave republike Slovenije o pravici do zbiranja in združevanja. Ustava zagotavlja pravico do mirnega zbiranja in do javnih zborovanj, vsakdo ima pravico, da se svobodno združuje z drugimi. Zakonske omejitve teh pravic so dopustne, če to terja varnost države ali javna varnost ter varstvo pred širjenjem nalezljivih bolezni. Problem v praksi **zaradi članstva v več lovskih družinah lahko nastane pri lovski izkaznici in njeni uporabi**, če je nekdo član dveh ali več lovskih družin.

V 60. členu Zakona o divjadi in lovstvu (ZDLov - 1) je določeno, da ima pravico udejstvovanja v lovu državljani oziroma državljanka Republike Slovenije ali tuji državljani oziroma tuja državljanka s stalnim bivališčem v Republiki Sloveniji (lovec oziroma lovka), ki ima opravljen lovski izpit in veljavno lovsko izkaznico ali pa je zaposlen oziroma zaposlena v lovišču s posebnim namenom. Zakon o društvih, ki temelji na 42. členu Ustave, omogoča lovkam in lovcem, da so lahko polnopravni člani več lovskih družin. Slednje (LD) poleg rednega članstva v svojih pravilih poznajo tudi častne člane. Problemov ni, zataknje pa se pri lovski

izkaznici, ki jo ima oziroma jo mora imeti vsaka aktivna lovka ali lovec.

V 62. členu ZDLov - 1, kjer piše o lovski izkaznici, je določeno, da oseba, ki izpolnjuje pogoje, ima pravico do pridobitve lovske izkaznice. Pravico pridobitve lovske izkaznice ima tudi oseba, ki izpolnjuje z zakonom določene pogoje, pa ni članica oziroma član LD oziroma delavec oziroma delavka upravljavca lovišča s posebnim namenom.

Lovka oziroma lovec mora imeti pri sebi veljavno lovsko izkaznico in jo pokazati na zahtevo organov notranjih zadev (policije), lovskih čuvajev ali lovske inšpekcije. Lovske izkaznice, ki morajo (mora) vsebovati fotografijo imetnika, njegove osebne podatke, datum veljavnosti in žig izdajatelja, izdaja Zveza (LZS), njihovo veljavnost pa vsako leto podaljšuje upravljavec lovišča.

Vsaka lovka ali lovec, ki lovi divjad in pri sebi nima veljavne lovske izkaznice ali izkaznice lovskega čuvaja (drugi odstavek 62. člena ZDLov - 1), stori prekršek po 29. točki 77. člena Zakona o divjadi in lovstvu. Predpisana je globa od 420,00 do 1.200,00 evrov.

Zaradi nazornejšega prikaza problematike se seznanimo s praktičnim primerom, ki se je zgodil nekje v Sloveniji.

Lovec s posebnimi zaslugami je postal **častni član** neke lovske družine. Kot častni član je v svoji drugi lovski družini pridobil tudi pravico do lova v lovišču lovske družine, saj mu je podelila častno članstvo. V skladu s pravico za lovsko udejstvovanje je častni član, ki je po 1. odstavku 60. člena ZDLov - 1 imel veljavno lovsko izkaznico, ki

pa mu jo je izdala njegova matična družina, lovil tudi v lovišču družine, ki mu je izrekla častno članstvo. Vedno, bilo je le nekaj posamičnih lovov na način, kot so lovili drugi člani lovske družine, je lovil lovsko pravično in v skladu s pravili tiste lovske družine. Nikoli ni ravnal ne protipravno ne lovsko neetično! Pa se je zgodilo! Lovsko pravično je – s pogoji, ki so določeni v ZDLov - 1, v skladu s pravili lovske družine, njenim poslovníkom in sklepom o častnem članstvu – uplenil parkljasto divjad, s čimer je s svojim neplačanim delom tudi prispeval k izpolnitvi načrtovanega odstrela divjadi. A glej, sledila sta prijavi in ukrepanje lovskega inšpektorja – po hitrem postopku – ki ju določa Zakon o prekrških (ZP - 1).

Pri lovu je častni lovec spoštoval zapoved 2. odstavka 62. člena ZDLov - 1, saj je imel vedno pri sebi svojo veljavno lovsko izkaznico. Nihče ga ni legitimiral, pre-

senitilo ga je pismo lovskega inšpektorja, da je storil prekršek po 29. točki 77. člena ZDLov - 1. Očitek se je glasil, da je v lovišču lovske družine, kjer je bil častni, polnopravni član z vsemi obveznostmi in pravicami, **lovil brez veljavne lovske izkaznice**, čeprav noben lovski čuvaj ali inšpektor za lovstvo s svojim delom ni ugotovil, da pri lovu ni imel veljavne lovske izkaznice, saj ga ni nihče – kot že omenjeno – legitimiral ali osebno preverjal. **Prekršek, za katerega je predpisana globa do 1.200,00 evrov je temeljil na domnevi anonimne prijave, ki je nezaslišano prešla v hitri postopek.**

Iz obvestila o domnevnem prekršku izhaja, da je bila podlaga, s katero naj bi bil utemeljen sum, da je častni član lovske družine storil domnevni prekršek, anonimna pisna prijava. Slednje osumljeni častni član lovske družine ni prejel v vednost, zato se o njej niti ni mogel izjasniti.

Lovski inšpektor je zoper njega uvedel skrajšani postopek po 54. členu ZP - 1, tako da ga ni niti zaslišal, pozval ga je le za izjavo!

Takšni postopki praviloma vodijo do absolutne bistvene **kršitve pravil postopka o prekršku**, ker je bila **kršena pravica do obrambe iz 29. člena Ustave**. Vsakomur, ki je obdolžen kaznivega ravnanja, morajo biti ob popolni enakopravnosti zagotovljene tudi naslednje pravice:

– da ima primeren čas in možnosti za pripravo svoje obrambe;

– da se mu sodi v njegovi navzočnosti in da se brani sam ali z zagovornikom;

– da mu je zagotovljeno izvajanje dokazov v njegovo korist;

– da se ni dolžan izpovedati zoper sebe ali svoje bližnje ali priznati krivde.

Opisana načela veljajo za vse postopke, **tudi za postopek o prekršku ali disciplinski postopek v lovski družini**. V 2. odstavku 52. člena

ZP - 1 je določeno, da prekrškovni organ pred izdajo odločbe o prekršku kršitelja, ki se ob ugotovitvi ali obravnavanju prekrška ni mogel izjaviti o prekršku in ni mogel biti poučen o pravicah iz tega odstavka, pisno obvesti o prekršku. Ob tem ga pouči, da se lahko pisno izjavi o dejstvih oziroma okoliščinah prekrška v roku *petih dni* od prejema obvestila (kar je zelo kratek rok) ter da mora navesti vsa dejstva in dokaze v svojo korist, ker jih sicer v postopku ne bo več mogel uveljavljati. Iz 2. odstavka 52. člena ZP - 1 izhaja, da bi moral biti tudi častni član, ki se mu je zgodil primer, poučen o vseh pravicah, seznanjen bi moral biti tudi z obremenilnim gradivom (sicer se o njem ne bi mogel izjasniti).

Bistvo zapleta je bilo v dejstvu, da **lovski inšpektor v uradnih evidencah ni preveril, ali ima častni član veljavno lovsko izkaznico**. To bi lahko storil, če bi ga pozval, naj jo predloži, ali

pa bi podatek preveril pri upravljavcu lovišča oziroma na LZS, ne pa da je začel s postopkom, ko še niti ni bilo podlage zanj. Anonimna ovadba ni imela razlogov za sum, da je lovil brez lovške izkaznice ali da ni bila veljavna. Zadoščalo bi že, če bi lovski inšpektor poklical LZS in preveril status osumljenega lovca.

Kljub dramatičnemu zapletu, ki ga je doživel tudi za lovstvo zaslužni, častni član lovske družine, pa tudi v primeru, če bo prekrškovni postopek zoper njega ustavljen, **še vedno ostaja problem lovskih izkaznic za vse, ki so si pridobili članstvo v več kot eni lovski družini**.

Lovska zveza in upravljavci lovišč imajo sezname svojih članov, slednji so lahko tudi neažurni ali pa nastanejo administrativne napake. Zato glede na nedorečeno določbo 62. člena ZDLov - 1 oziroma možnostjo članstva v več lovskih organizacijah v pozitivni zakonodaji ni tiste

stopnje pravne varnosti, ki bi članom LZS z dvojnimi ali večkratnim članstvom LD zagotavljala, da ne bodo izpostavljeni očitkom iz 77. člena ZDLov - 1. **Nikjer v ZDLov - 1 ni najti določbe, koliko lovskih izkaznic ima (ali mora imeti) lahko posamezni lovec**. 1. odstavek 62. člena ZDLov - 1 določa le, da ima oseba, ki izpolnjuje z zakonom določene pogoje, pravico do pridobitve lovške izkaznice. Torej, zakon navede osebo, ki ima pravico do lovške izkaznice, ne pojasni pa, za koliko lovskih družin velja oziroma bi moral imeti član več lovskih družin za vsako lovsko družino svojo lovsko izkaznico.

Po moji oceni ima lovec lahko eno lovsko izkaznico, ki velja za vsa lovišča, v katerih ima pravico do lova. Zadevo lovskih izkaznic sem izpostavil, ker sta v konkretnem primeru država in lovski inšpektor kot njen pooblaščen predstavnik glede častnega lovca mislila očitno drugače!

Dejstvo je, da pravne podlage za dvojno ali večkratno članstvo v predpisih in njihovem izvajanju niso dovolj natančne, zato v praksi lahko nastajajo tragični nesporazumi. Primer našega častnega člana je le eden izmed njih v nizu nesporazumov in nepotrebnih posegov v človekove pravice. **Lovci potrebujejo pravno varnost in mir za svoje lovsko udejstvovanje**. Nemir, ki se vnaša z nepotrebnimi in zapletenimi administrativnimi postopki, nikakor ni v prid sonaravnemu gospodarjenju (upravljanju) in varovanju človekovih pravic.

Odločitev, naj se v opisanem primeru kaznuje častnega člana lovske družine, ni razumna. Če je lovil brez lovške izkaznice, bi moral to ugotoviti lovski čuvaj ali pa lovski inšpektor – v lovišču. Anonimna prijava je lahko le podlaga za postopek, ki ga je treba izpeljati ob nujnem spoštovanju človekovih pravic; mednje na prvem mestu sodi pravica do obrambe, pravica do izjave osumljene strani, ki je stranka v postopku. Zakon

Foto: M. Ahtek - Grča

tudi ni dosleden, ker ne določa natančno, s kakšno obliko krivde se lahko stori prekršek po 29. točki 77. člena ZDLov - 1. Ali kot oblika krivde zadošča že malomarnost ali pa mora storilec ravnati naklepno (se zavedati in hoteti)? Na primer: ali je podano dejansko stanje inkrimiranega prekrška, če je nekdo doma pozabil svojo veljavno lovska izkaznico? Ali pa je potreben naklep, ker je imel zakonodajalec v mislih samo sankcioniranje oseb, ki nimajo lovske izkaznice, ali se udeležujejo v lovskih dejavnostih z lovske izkaznicami, ki niso veljavne. Namreč: če bi nekdo lovil brez lovske izkaznice, bi to storil brez pravne podlage. Nezakonit lov (342. člen KZ - 1) pa je kaznivo dejanje, zato je ob predpostavki, če gre pri prekršku po 29. točki 77. člena ZDLov - 1 za kaznivost tudi iz malomarnosti, za kršitev **ustavnega načela sorazmernosti**, ker je zagrožena globa nesorazmerna teži prekrška. Nesmiselno je, da bi veljala enaka kazen za lovca, ki je ravnal iz pozabljenosti, kot za tistega, ki lovi, pa nima lovske izkaznice ali ni veljavna.

Zakonodajnopравни komisiji LZS dajem pobudo za proučitev obstoječe pravne ureditve, ker je treba v skladu z načeli zakonitosti in pravičnosti pri nadzoru lovk in lovcev ter njihovih lovske izkaznic zagotoviti jasne in pravilne postopke, saj lovstvo kot dejavnost posebnega družbenega pomena potrebuje pravno varnost.

Bojan Avbar,
uni. dipl. pravnik,
Novo mesto

Stališče Komisije LZS za organizacijska in pravna vprašanja:

Na pobudo Bojana Avbarja je Komisija za organizacijska in pravna vprašanja pri Lovski zvezi Slovenije (v nadaljevanju: komisija) na svoji 24. seji 18. 12. 2009 sprejela naslednje stališče:

Komisija se najprej strinja s trditvijo avtorja članka, da so pravna razmerja glede lovske izkaznice v veljavni ureditvi pomanjkljivo urejena. Komisija se prav tako strinja s temeljno mislijo avtorja članka, po kateri lahko posameznik z isto lovsko izkaznico lovi v katerem koli lovišču

ali v katerem koli lovišču s posebnim namenom v Republiki Sloveniji; seveda tudi ob izpolnjevanju vseh drugih pogojev, ki jih za konkretno lovišče določa njegov upravljavec. Veljavna lovska izkaznica namreč v skladu z zakonom imetniku zagotavlja pravico do udeleževanja na lovu.

Določilo drugega odstavka 2. člena Pravilnika o lovske izkaznicah (Uradni list RS, št. 87/2005), po katerem je za člane Lovske zveze Slovenije lovska izkaznica **tudi** članska izkaznica, pa ne spreminja temeljne, prej opisane vloge lovske izkaznice, temveč ji daje le še dodatno lastnost. Za tiste posameznike, ki so člani lovske družine, je to hkrati članska izkaznica. Zato je razumljivo, da imajo člani na tej podlagi toliko izkaznic, v kolikor lovske družine so včlanjeni.

Obvezne sestavine lovske izkaznice določa Zakon o divjadi in lovstvu v četrtem odstavku 62. člena (Uradni list RS, št. 16/04 in nasl.) in so: fotografija imetnika, njegovi osebni podatki, datum veljavnosti in žig izdajatelja. V 3. členu je pravilnik o lovske izkaznicah nabor teh podat-

kov razširil med drugim z navedbo lovske družine, in sicer zato, ker je lovska izkaznica podelil tudi status članske izkaznice. Noben veljaven predpis pa ne zahteva navedbe lovišča, za katerega naj bi veljala lovska izkaznica.

Komisiji je znanih več odločb o prekršku, ki so jih izdali lovske inšpektorji in v katerih so zavzeli drugačno stališče. Po mnenju komisije so njihova stališča zgrešena, zato bi jih bilo dobro preveriti z uporabo pravnih sredstev. Predvsem pa Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano popolnoma nerazumno zavlačuje z izdajo novega pravilnika o lovske izkaznicah, s katerim naj bi med drugim odpravili tudi ta pomislek. Že pred več kot enim letom je namreč predlog pravilnika do zadnje pike in vejice ministrstvu pripravila naša komisija. Le upamo lahko, da bo minister uvidel nujnost ureditve obravnavane problematike ter bo nov pravilnik o lovske izkaznicah sprejel čim prej.

Goran Šuler,
namestnik predsednika
Komisije LZS
za organizacijska in
pravna vprašanja

Foto: M. Krofel - Diana

(Ne)resnice o risu

Pri delu na terenu ter v pogovorih z lovci in drugim lokalnim prebivalstvom še vedno relativno pogosto naletimo na nekatera napačna prepričanja glede risa. Še posebno je to pogosto na območjih, kjer se ris pojavlja le občasno ali ni prisoten. V prispevku navajamo nekaj takšnih zmotnih prepričanj skupaj s stvarnejšimi ugotovitvami, ki so nastale kot plod raziskav pri nas in drugod v Evropi.

»Risi živijo na drevesih.«

Ris spleza na drevo le izjemoma. Na več kot sto kilometrov sledenja po snegu nismo nikoli opazili, da bi ris splezal na drevo. Napačna predstava o risu kot drevesni vrsti izvira iz časov, ko so ga lovili s psi, pred katerimi je zbežal na drevo. V zelo redkih primerih sicer svoj plen odnese na drevo, podobno kot leopard (to so doslej opazili na Češkem in Poljskem).

»Ris plenu izpije kri.«

Ris se hrani z mesom, krvi pa po navadi ne pije. Luknje v vratu, ki jih najdemo na risovem plenu, so posledice lova. Ris svoj plen navadno usmrti z ugrizom v vratne živce in žile, hrbtnjačo ali sapnik.

»Ris se hrani le s svežim mesom in večino plena pusti.«

V večini primerov se ris vrača k plenu

več dni, dokler ne poje vsega mišičja in nekaterih notranjih organov. Če ga pri plenu zmoti človek ali kateri drug dejavnik, lahko plen zapusti, preden ga povsem požre.

»Volk je za risa pomemben tekmeč.«

Praktično vse raziskave so pokazale, da volk in ris sobivata brez težav, pri čemer ne ogrožata drug drugega. Čeprav oba plenita predvsem parkljarje, na večini območij volk lovi pretežno jelenjad, medtem ko je ris specializiran plenilec srnjadi, tako da v svoji ekosistemski vlogi dopolnjujeta drug drugega. Zaradi človekovega nepravilnega upravljanja in prevelikega poseganja v populacije parkljaste divjadi bi se verjetno lahko porušilo ravnovesje med vrstami.

»Ris in divja mačka ne moreta živeti skupaj.«

Čeprav ris izjemoma upleni divjo mačko, ne ogroža njenega obstoja. Pogosto so divje mačke celo najpogostejše ravno na območjih, kjer živijo risi.

»Čopki na uhljih risu omogočajo boljši sluh.«

Podaljšane dlake na uhljih ne pomagajo pri sluhu. Njihova vloga še ni povsem razjasnjena, verjetno pa so pomembni za vidno sporazumevanje (vizualno komunikacijo) med risi.

»Ris plenu odtrga glavo.«

Ris nikoli ne odnese glave. To je zanesljivo znamenje prisotnosti lisice, ki pogosto odgrizne glavo in jo zakoplje. Seveda pa je mogoče, da lisica najde žival, ki jo je uplenil ris, in nato ona odnese glavo.

»Na istem območju lahko živi veliko risov.«

Risi so teritorialne živali, ki branijo svoj teritorij pred drugimi risi istega spola. Zato se v večji meri prekrivata samo teritorija enega samca in ene samice, s sosedi pa le na robovih. Tako po navadi na določenem območju živita samo dva odrasla risa (in potencialno mladiči). Izjema je v času parjenja (februar–april), ko se na robovih teritorijev za krajši čas lahko v neposredni bližini zadržujejo tudi do trije pari risov.

»Ris iztrebi divjad na svojem območju.«

Ris se je razvil v specializiranega plenilca srnjadi, vendar svojega plena ne iztrebi, saj bi potem ostal brez hrane. Na območjih z majhnimi gostotami srnjadi (npr. na Norveškem) ris lahko pomembno vpliva na populacije te vrste. V Sloveniji ocenjujemo, da posamezni ris na leto upleni 0,1 do 0,5 glave srnjadi na 100 hektarjev, kar je 5 do 15 % odstrela oziroma približno 3 % populacije. V krajših časovnih obdobjih ima lahko lokalno (na nekaj 100 ha) tudi večji vpliv, ki pa se v nekaj mesecih izenači s širšim območjem.

»Ris lovi samo srnjad.«

Čeprav je pri nas srnjad najpomembnejši plen za risa, se le-ti hranijo tudi z drugimi vrstami. Pomembni so predvsem polhi, ki za samice in odraščajoče osebkove pomenijo tudi do 50 % vse prehrane. Od drugih živali lovijo še lisice, zajce, voluharice, miši, veverice, gamse, jelenjad, divje prašiče, drobnico, kune, ptiče, plazilce itn.

»Ris izbira najbolj zdrave živali v populaciji.«

Raziskave s pomočjo analize vsebnosti maščevja v kostnem mozgu pri plenu risa in povoženi divjadi so pokazale, da risi v večjem deležu lovijo slabotne živali. S to metodo smo lahko zaznali slabšo kondicijo tudi pri divjadi, ki na zunaj ne kaže očitnih znamenj slabotnosti. Še vedno pa ris ne lovi izključno

le podpovprečnih posameznikov. Če bo imel priložnost, bo poskusil ujeti vsak plen. Ker pa je njegov lovni uspeh relativno majhen (večina poskusov lova se konča neuspešno), je večja verjetnost, da ujame tisti plen, ki je v slabši kondiciji. Zato opravlja pomembno vlogo pri ohranjanju zdravih populacijah vrst plena, obenem pa opravlja tudi genetsko selekcijo.

Risi pogosto ujamejo plen, ki je v slabši kondiciji, npr. zaradi zajedavcev (na posnetku risovega plena iz LPN Jelen - Snežnik so nosni zolji, ki so se po uplenitvi srnjaka preselili v usta). Čeprav ne lovijo izključno samo bolehnih živali, s svojo selekcijo opravljajo pomembno vlogo v naravi.

Foto: M. Krofel – Diana

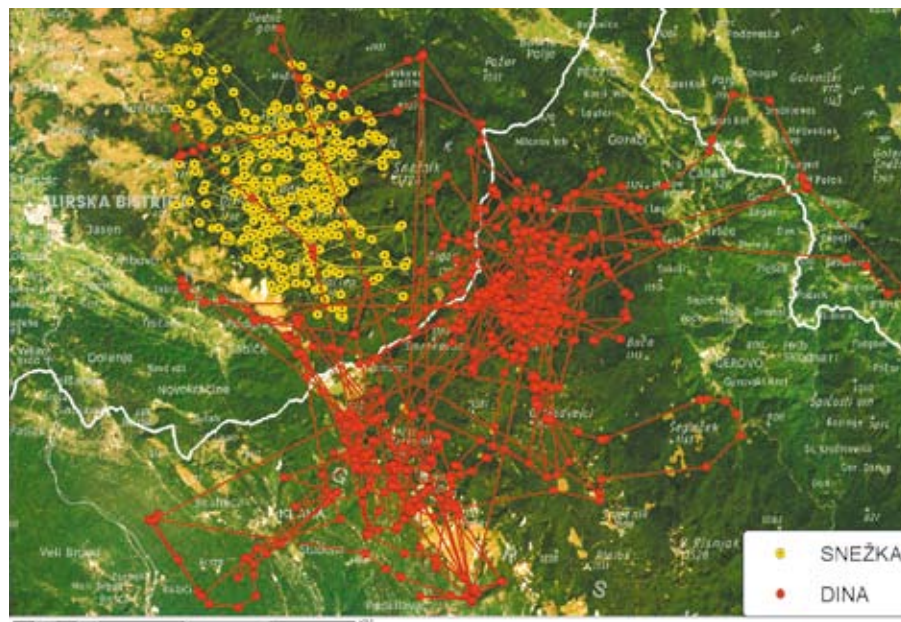
**»Ris povzroča veliko škodo v ži-
vinoreji.«**

Občasno ris povzroča škodo v kmetij-
stvu zaradi plenjenja drobnice oziroma
perjadi, vendar so primeri relativno red-
ki. V zadnjih letih se škoda zaradi risa
zmanjšuje zaradi zmanjšanja populaci-
je risov. V zadnjih treh letih je bilo v
povprečju izplačane okoli 3.000 evrov

odškodnine na leto. Vendar se tudi pri
tej škodi pojavljajo napake prepoznav-
anja napadalca in je risu pripisana škoda
zaradi napadov domačih psov ali dru-
gih zveri. V zadnjih letih bi lahko in-
tenzivnejša reja drobnice v osrednjem
območju velikih zveri potencialno
povzročila tudi povečanje škode zaradi
risa.

»Ris je nevaren za človeka.«

Zdrav ris ne bo napadel človeka, niti
če se približa mladičem. Ris se bo bran-
nil, če ga spravimo v kot, obstaja pa tudi
poročilo o napadu risa, obolelega za
steklino. Načeloma se pri risih steklina
izraža v neagresivni obliki.

*Spremljanje posameznih risov s pomočjo telemetrije je pokazalo, da risi uporabljajo območ-
ja, velika od 10.000 do 60.000 hektarjev. Pri tem se domači okoliši risov istega spola ve-
činoma ne prekrivajo, kar smo opazili tudi pri risinjah Snežki in Dini (prikazano na foto-
grafiji). Tako po navadi na določenem območju živita le en samec in ena samica ter poten-
cialno mladiči (izjema je le obdobje parjenja).*

*Risinja Dina med zakopavanjem plena. S pomočjo avtomatske videokamere za nočno sne-
manje smo spremljali prehranjevanje risov z njihovim plenom. Če risa ne zmotimo in če
plena ne najdejo mrhovinarji, se vrača k plenu več dni, dokler v celoti ne zaužije vsega
mesa. Vsakič, preden zapusti plen, truplo zakoplje. Na tak način se upočasni razpad.
(Videoposnetke dogajanja ob risovem plenu si lahko ogledate na spletni strani www.dinaris.org/Multimedia.)*

**»V Sloveniji so risi tujerodna vr-
sta in zato ne sodijo v naše goz-
dove.«**

Evrazijski ris je naša avtohtona vrsta
in v Sloveniji živi že najmanj 40.000 let.
V začetku 20. stoletja so ga tod iztrebi-
li in nato leta 1973 ponovno naselili s
Slovaške. Risi s Slovaške pripadajo isti
vrsti kot risi, ki so bili iztrebljeni v Slo-
veniji.

»V Sloveniji živi 1000 risov.«

Mnenja o številčnosti risov v Sloveniji
so pogosta pretirana. Čeprav trenutno ni
na voljo natančnih podatkov, menimo,
da po drastičnem zmanjšanju popu-
lacije risa v zadnjih 10 do 15 letih pri
nas živi le še okrog 20 do 30 odraslih
živali. Trenutno največ risov živi na ob-
močju snežniško-javorniškega gozdnega
območja, ki je po zbranih podatkih tudi
edino območje, kjer se še vsako leto raz-
množujejo.

**Miha Krofel,
Aleksandra Majič Skrbinšek,
dr. Ivan Kos**

Oddelek za biologijo, Biotehniška
fakulteta, Univerza v Ljubljani

Ne zamudimo zadnjega vlaka!

Predlog zakona o Triglavskem narodnem parku

Sredi lanskega decembra je Vlada Republike Slovenije določila ter v Državni zbor Republike Slovenije poslala predlog Zakona o Triglavskem narodnem parku (v nadaljevanju: TNP), s čimer se je začela zadnja faza obravnave in sprejemanja navedenega predpisa. Posebnost te faze je obveznost, ki jo Državnemu zboru Republike Slovenije nalaga 58. člen Zakona o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 55/99 in nasl.), po kateri mora ta organ organizirati **javno predstavitev** predloga predpisa v obliki javne obravnave. Javna predstavitev mora biti v lokalnih skupnostih, v katerih so predvidena zavarovana območja. Skupna javna predstavitev za vse lokalne skupnosti na enem mestu pa je mogoča le glede na njihovo soglasje.

Na javni obravnavi in med javno predstavitvijo je mogoče posredovati pripombe, ustanovitelj narodnega parka pa mora svoja strokovna stališča do pripomb pojasniti v gradivu, na temelju katerega se je ta odločil za sprejem akta o zavarovanju. Javna obravnava je tako tudi zadnja priložnost, da lovci dosežemo spremembo tistih določil predloga Zakona o TNP, za katera menimo, da so za divjad izrazito škodljiva. Po koncu javne obravnave, ki mora trajati najmanj 60 dni, je spremembe besedila mogoče doseči le posredno, prek vloženih amandmajev poslancev Državnega zbora Republike Slovenije, za katerimi stoji dovolj številčna poslanska skupina. Kljub precejšnjim prizadevanjem Lovske zveze Slovenije (LZS) in načelnemu soglasju ministra za okolje in prostor Karla Erjavca besedilo predloga zakona namreč še vedno predvideva tak »režim lova« v prvem varstvenem območju, ki je za lovce nesprejemljiv, za divjad pa dolgoročno poguben.

Glavne rešitve, ki jih glede upravljanja z divjadjo v TNP predvideva predlog zakona

Resnici na ljubo obravnavano besedilo glede upravljanja z divjadjo bistveno ne odstopa od številnih, doslej neuspešnih poskusov sprejema novega Zakona o TNP. Kot prvo moram poudariti očitno nasprotje med visokoletečimi cilji in nameni navedenega predpisa (na primer: ohranitev narave z ohranjenimi ekosistemi in naravnimi procesi, velika biotska raznolikost, varovanje ekološke celovitosti ekosistemov, izjemno bogat rastlinski in živalski svet) ter predvidenim upravljanjem z divjadjo. Uzakonitev predvidenih rešitev v prvem varstvenem območju bi s svojim vplivom tudi v drugih delih parka in celo zunaj njega v resnici delovala v nasprotju z naštetimi cilji in načeli. Menim, da to pot ne smemo dovoliti, da bi divjad še naprej s svojim neznosnim trpljenjem in umiranjem plačevala ceno, medtem ko se bodo po stenah pisarn ljubljanskih »varuhov narave«, ki očitno le poredko pogledajo skozi okno, še naprej množile diplome in priznanja za uresničevanje »ekološke celovitosti ekosistemov« v TNP. Sam že ob omembi diplome Sveta Evrope, ki jo je v preteklosti prejel TNP, doživim delirium tremens. Vedno se nam-

reč spomnim, koliko gamsov in kozorogov mora vsako leto poginiti v mukah, da nekomu na steni visi brezvreden kos papirja.

Predlog zakona sicer pričakovano območje parka deli v **tri varstvena območja**. V primeru trajnostnega gospodarjenja z divjadjo je sporno le prvo varstveno območje, v katerem je lov načeloma prepovedan (člen 15/I – točka 4). Manjšo izjemo sicer določata predlog IV. in V. odstavek istega člena, po katerem je lov predviden »zaradi preprečevanja širjenja nalezljivih bolezni« (torej v primeru, ko je v parku že bolezen, z lovom pa je mogoče le preprečevati njeno širjenje) ter »ob porušenju naravnega ravnovesja« (torej šele potem, ko je naravno ravnovesje že porušeno!). V takih primerih bi bil lov dopusten, vendar le na meji med prvim in drugim varstvenim območjem ter strogo časovno omejen. Območja lova ter vsebino ukrepov (med drugim tudi vrsta živali, divjad, ki naj bi se lovila) naj bi določali v letnih lovskoupravljaljskih načrtih za Triglavsko lovskoupravljaljsko območje, pri čemer pa bi take ukrepe lahko predlagal le javni zavod TNP.

Ob navedenem kljub vsemu ne morem mimo na videz drobne malenkosti, ki pa nazorno kaže dvoličnost razmišljanja pripravljavca zakona. Ob splošni prepovedi lova je v prvem varstvenem območju izrecno dovoljeno »pobiranje divjadi in njenih delov« (člen 15/IV – 4. alineja). Po vseh svetih zakonih matere narave naj bi tako dopustili množične pogine divjadi v prvem varstvenem območju, upravljavec lovišča s posebnim namenom (torej tistega lovišča, ki naj bi na podlagi predpisov uresničeval nadstandardne cilje na področju upravljanja z divjadjo) pa naj bi nato, na podlagi zakonskega pooblastila, milostno pobiral in zakopal njihove ostanke.

Primer dvoličnosti je tudi predvidena prepoved iz 51. točke prvega odstavka 13. člena predloga zakona, po kateri naj bi upravljavec narodnega parka (torej javni zavod TNP) presojal in odločal, kdo in kakšne filme, videospote in druge videoizdelke za javno predvajanje lahko snema v parku in kdo ne. Prepoved v bistvu vključuje razmišljanje, da javni zavod TNP parka ne bo upravljal v skladu z zakonom in drugimi predpisi, temveč se bodo pojavljala dejstva in okoliščine, ki jih bo treba prikrivati pred javnostjo.

Predlagana prepoved lova v prvem varstvenem območju je nevarna še iz enega vidika. Predlog 7. člena namreč dopušča možnost širitve prvega varstvenega območja na drugo, torej tudi na območje, na katerem z divjadjo trajnostno gospodarijo lovske družine.

Predlagana možnost spremembe meje med varstvenimi območji je sicer razumljiva, saj omogoča prilagajanje dejanskim spremembam v parku; s pogojem, da se trajnostno gospodarjenje z divjadjo tudi v prvem varstvenem območju uredi na neki sprejemljivejši način. Tako sam ne vidim razlogov za nasprotovanje tej možnosti.

Po moji oceni predlog zakona upravljanju z divjadjo v TNP namenja preveliko pozornost. Posledica take vneme je vrsta rešitev, ki so včasih dobesedno prepisane iz Zakona o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04 in nasl.), včasih pa ureditev spreminjajo v drobnih podrobnostih. S tega vidika bi bilo najbolj koristno, da bi črtali predlog 25. in 26. člena Zakona o TNP. Prvi ureja upravljanje z divjadjo (po vsebini zajema določanje omejitev in sprejemanje ukrepov za ohranitev populacij divjadi določene vrste), pri čemer javnemu zavodu TNP daje možnost, da nekoliko širša pooblastila, kot jih za upravljavce lovišč določa Zakon o divjadi in lovstvu, predlaga na območju celotnega parka, torej tudi za območja, na katerih z divjadjo trajnostno upravljajo lovske družine (LD).

Predlog 26. člena skoraj enako kot Zakon o divjadi in lovstvu ureja ustanavljanje ekocelic. Te po obsegu niso omejene, zato je realna možnost, da bi upravljavec parka vzpostavil relativno velike ekocelice na zemljiščih, ki so last Republike Slovenije, ležijo pa na območjih, na katerih z divjadjo trajnostno gospodarijo LD.

Povsem na koncu zaradi celovitosti še omenjam, da v besedilu predloga Zakona o TNP ostajajo tudi prepovedi, ki jih vsebuje že zdaj veljavni Zakon o TNP, ki pa jih zaradi njihove majhnosti ne kaže problematizirati.

Predlog lovskih organizacij glede upravljanja z divjadjo v prvem varstvenem območju

S predlagano ureditvijo upravljanja z divjadjo v prvem varstvenem območju ne moremo biti zadovoljni. Iz tega razloga je nastal kompromisni predlog, ki se po eni strani želi čim bolj približati II. kategoriji varstva za narodne parke po merilih Svetovne zveze za var-

Foto: M. Rovšček

stvo narave (v nadaljevanju: IUCN) ter (upoštevajoč seveda dejansko stanje v parku) nujnost uravnavanja številčnosti divjadi z lovom po drugi strani.

V prvem varstvenem območju naj bi bili tako dovoljeni le dve vrsti odvzema (odstrela), in sicer odvzem za znanstvenoraziskovalne namene ter odvzem, ki bi po svojem obsegu in sestavi zagotavljal, da ne bi bilo pojavov bolezni in čezmerne povečanja populacije divjadi ene vrste. Odvzem torej naj ne bi bil zapoznela reakcija na opisane negativne pojave, temveč naj bi jih preprečeval vnaprej. Vse druge vrste odvzema (vključno s komercialnim lovom) naj bi bile v prvem varstvenem območju prepovedane.

Naloge, povezane z upravljanjem z divjadjo v prvem varstvenem območju (vključno z načrtovanjem), naj bi opravljala posebna neodvisna komisija, v kateri bi imeli večino predstavniki z znanstvenega in strokovnega področja. Tako bi komisijo sestavljala dva predstavnika Veterinarske fakultete, dva predstavnika Biotehniške fakultete ter po en predstavnik Ministrstva za okolje in prostor, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (ali morebiti Zavoda za gozdove Slovenije), predstavnik Lovišča s posebnim namenom Triglav Bled ter morebiti (če bi se to zgodilo) predstavnik lovišč, ki bi prišla v prvo varstveno območje.

Predlagana ureditev terjaja popravke predloga Zakona o TNP na več mestih, saj je le na tak način mogoče ohraniti notranjo skladnost zakonskega besedila. Poleg omenjenih dopolnitev naj bi v predlogu zakona črtali tudi nekaj nerazumnih rešitev, in sicer prepoved snemanja filmov (člen 13/I – 51. točka), posebno ureditev upravljanja z divjadjo v TNP (člen 25) ter obveznost vzpostavitve ekocelic (člen 26).

Dozdajšnje aktivnosti glede novega zakona o TNP

LZS je ves čas skrbno spremljala nastajanje predloga Zakona o TNP in tudi skušala vplivati na njegovo vsebino. Med številnimi aktivnostmi je najprej treba opozoriti na dva razgovora najvišjih predstavnikov LZS in stroke z ministrom **Karlom Erjavcem** in njegovimi sodelavci. Sestanka sta bila 15. 7. 2009 in 3. 12. 2009. Rezultat razgovor je ohranitev stalnega mesta za predstavnika LZS v svetu javnega zavoda TNP ter dogovor, da se glede upravljanja z divjadjo v prvem varstvenem območju poišče sporazumno rešitev med trajnostnim gospodarjenjem z divjadjo, kot jo pozna Zakon o divjadi in lovstvu, ter popolno

Foto: M. Rovšček

Sanitarni odstrel garjave gamsje koze, TNP, marec 1992

Foto: M. Rovšček

TNP: Garje – pogin

Foto: M. Rovšček

TNP: Garje – pogin

prepovedjo lova. V predlogu Zakona o TNP je tak sporazum že nekoliko nakan, zato lahko le upamo, da bomo lovci s predlaganimi spremembami in dopolnitvami v nadaljevanju postopka tudi uspeli.

V isti smeri naj bi delovalo tudi pismo direktorja FACE **Angusa Middletona**, ki ga je oktobra 2009 poslal ministru Karlu Erjavcu. V njem podpira prizadevanja LZS glede upravljanja v divjadjo v TNP in hkrati pojasnjuje stališče IUCN (Svetovne zveze za varstvo narave) do te problematike. Stališča so bila ministru Karlu Erjavcu posredovana iz prve roke, saj je FACE kolektivni član IUCN.

Predloge sprememb in dopolnitev Zakona o TNP, kot so opisane v drugem poglavju, je na predlog Komisije za organizacijska in pravna vprašanja pri LZS na seji 23. 12. 2009 obravnaval tudi Upravni odbor LZS in jih v celoti potrdil. Upravni odbor je pri tem menil, da se je treba v postopku sprejemanja novega Zakona o TNP osredotočiti le na bistvene, vsebinske pripombe.

Sprejeto gradivo še ni dokončno, saj Upravni odbor poziva vse zainteresirane lovske organizacije, naj ga obogatijo še s svojimi pripombami, pri čemer so v prvi vrsti mišljene Lovska zveza Gornje Posočje, Zveza lovskih družin Gorenjske ter obe območni združenji upravljavcev lovišč, ki ju problematika zadeva. Tako usklajeno besedilo naj bi bilo zbir enotnih pripomb vseh zainteresiranih lovskih organizacij, ki bi ga brez razlik uveljavljale v postopku javne predstavitve oziroma na javnih obravnavah, če bo potrebno pa tudi kot amandmaje v zakonodajnem postopku.

Pripombe naj bi bile torej pripombe LZS ter vseh drugih zainteresiranih lovskih organizacij, naloga LZS pa je tudi, da prepriča ugledne posameznike iz znanstvenega in strokovnega področja, da za sprejem predlaganih rešitev zastavijo svojo besedo in svoje ime.

Naloge lovskih organizacij na lokalnem nivoju

Zakon o TNP je predpis, ki s svojo vsebino izrazito zadeva lovske organizacije na določenem območju. Z začetkom javne obravnave se težišče aktivnosti seli v lovske organizacije. Poleg naštetih organizacij so to tudi posamezne lovske družine.

Prav nič ne dvomim, da se bodo predstavniki naštetih lovskih organizacij udeležili javnih predstavitev, tam ustno predstavili naša stališča in jih tudi pisno in uradno vložili v postopek. Pri tem še posebej poudarjam pomen **pisne vložitve pripomb**, saj se mora organizator

javne obravnave s **svojimi strokovnimi stališči odzvati na vse pisno prejete pripombe**. Poleg take formalne oblike so potrebni tudi neformalni stiki. Starešine lovskih družin ter funkcionarji obeh območnih lovskih zvez morajo po mojem mnenju v neposrednih stikih z župani, poslanci in drugimi vplivnimi predstavniki pojasnjevati naša stališča in jih prepričati v njihovo pravilnost. Pri tem je še posebno pomembno, da starešine lovskih družin z območja določene lokalne skupnosti ta stališča predstavijo svojim županom in podžupanom, še zlasti tistim, ki so poslanci Državnega zbora Republike Slovenije.

Za naša stališča imamo brez dvoma dovolj argumentov. Kljub temu pa menim, da bi bilo treba v razgovorih poudariti še dvoje. Kot prvo je dejstvo, da predlagani način upravljanja z divjadjo

v TNP v celoti podpirajo prav vsi župani lokalnih skupnosti, ki so deloma ali v celoti znotraj parka. Zasluge za tako enotno stališče veljajo članu sveta javnega zavoda TNP v prejšnjem mandatu, **Dušanu Jugu**.

Prav tako je treba v razgovorih jasno poudariti, da predlagatelj zakona pri pripravi notranje zakonodaje ni dolžan upoštevati razvpitih meril IUCN, čeprav to zatrjuje ves čas. **Vsaka država se lahko sama odloči, ali bo določila upoštevala ali ne, pri čemer IUCN do tega vprašanja sploh nima nobenega stališča**. Poleg tega **ni nujno, da država, ki na določenem območju ustanovi narodni park, le-tega uvrsti v drugo kategorijo varstva**. Prav nasprotno, IUCN poudarja, da je treba izbrati tak način upravljanja narodnega parka (in s tem tako kategorijo varstva), ki v naj-

Foto: M. Rovšček

Foto: M. Rovšček

večji mogoči meri upošteva ohranjenost ekosistemov, stanje rastlinstva in živalstva ter vse druge dejanske okoliščine v parku. In nenazadnje: tudi v primeru, da bi se glede TNP odločili za drugo kategorijo varstva, to ne pomeni, da je treba v prvem varstvenem območju lov prepovedati. Tudi v takem območju je lahko lov dovoljen, seveda ob upoštevanju uresničevanja prvenstvenega cilja te kategorije. Tak način lova v narodnih parkih, ki so uvrščeni v II. kategorijo varstva, v tujini tudi dejansko opravljajo.

Namesto sklepa

Naj si na koncu vzamem malo več svobode in k celotni zadevi dodam še dve razmišljanji. Prvo je nakazano že v prejšnjih poglavjih. Po mojem mnenju je problematika TNP problematika, ki v prvi vrsti zadeva tiste lovske organizacije, katerih območja se pokrivajo ali dotikajo območja parka. Pri dozdašnjih aktivnostih so se izkazale zelo različno, res pa je, da je pomanjkljivosti z aktivno udeležbo v postopku javne predstavitve še mogoče popraviti. Pri tem je še posebno pomembno, da v teh postopkih vse lovske organizacije sodelujejo z istimi pripombami, saj različne pripombe v istih zadevah dajejo organizatorju javne obravnave lepo priložnost za izgovor,

da jih zaradi različnosti pripomb lovskih organizacij sploh ni bilo mogoče upoštevati. Pri iskanju skupnega stališča bomo vsi skupaj toliko zreli, da bomo zaradi istega cilja znali poslušati tudi druge, omiliti lastna stališča in pozabiti, da se v kakšni drugi zadevi ne strinjamo s sogovornikom. Če nam kljub temu ne uspe, potem ne kažimo s prstom na druge, temveč se vprašajmo, česa sami nismo storili, da bi bil izid ugodnejši.

Drugo moje razmišljanje zadeva TNP kot tak. Reči moram, da mi je predlog zakona kot celota všeč in nanj nimam bistvenih pripomb. Težko sicer ocenim vpliv zakona na pridobitno dejavnost v parku ter vsakdanje življenje ljudi v njem. Z vidika varstva narave pa ga lahko, razen že v tem prispevku opisanih izjem, v celoti podprem. Kot izziv lovskim družinam, katerih lovišče deloma leži ali meji na park, pa predlagam v razmislek, ali ne bi veljalo njegovih meja na nekaterih območjih celo razširiti. Sam kot tako območje predlagam pogorje Polovnika, na katerem z divjadjo trajnostno gospodarita LD Drežnica in LD Čezsoča. Ob uvrstitvi tega območja v primerno varstveno kategorijo bi dolgoročno ohranili praktično popolnoma neokrnjeno gorsko naravo, solidni populaciji gamsov in jelenjadi pa bi zagoto-

vili razmere za obstoj in razvoj. Verjetno je takih območij v okolici parka še več. Od vseh oblik varstva narave posebno najbolj nasprotujem varianti, po kateri imamo narodne parke in druga zavarovana območja, v katerih je vse zavarovano in vse prepovedano. Zunaj navedenih parkov in varstvenih območij pa imamo gozdove, travnike in drugo prosto naravo, v kateri pa je prav vse dovoljeno. Četudi predpisi prepovedujejo, določene dejavnosti take prepovedi v praksi nihče ne spoštuje. Posameznikom se zdi kršitev predpisov glede različnih dejavnosti v prosti naravi samoumevna, država pa takih kršitev noče, ne zna ali ni sposobna sankcionirati. Menim, da bi morali obe skrajnosti na neki način omiliti, preplesti oziroma zlititi. V narodnem parku oziroma na drugem varstvenem območju naj bodo dovoljene tiste dejavnosti, ki niso moteče za območje, zunaj zavarovanega območja pa se v prosti naravi ljudje obnašajmo tako, kot da smo v narodnem parku. V takem primeru tudi širitve narodnih parkov ne bodo več »nebodigatreba«, ki se jim v dosedanji praksi z vsemi štirimi in enotno uprejo prvenstveno vsi lokalni prebivalci. Ne nazadnje, če bi se moje pobožne želje nekoč tudi uresničile, na koncu tudi narodnih parkov kot takih ne bomo več potrebovali ...

Goran Šuler

Kako je z alpskim kozorogom v Triglavskem narodnem parku

V lanski 11. številki Lovca je izšel zanimiv strokovni članek več avtorjev z naslovom Območja razširjenosti in lokalne gostote parkljarjev v Sloveniji. Pri prebiranju članka sem postal pozoren na opis stanja alpskega kozoroga v Sloveniji. To je živalska vrsta, ki na območju Triglavskega narodnega parka (TNP) številčno prevladuje in jo tod prostorsko in v populacijski dinamiki sistematično spremljajo od prve naselitve naprej, kar pomeni, da imamo o alpskem kozorogu dovolj zanesljive podatke.

Leta 2004 je minilo 40 let od prve naselitve kozorogov na območje zdajšnjega TNP, torej je letos minilo že 45 let. O tem sem podrobno pisal v oktobrski številki Lovca tistega leta (Lovec, 10/2004, str. 528) v članku z naslovom *Že 40 let v Triglavskem narodnem parku*. Spomnim naj še na članek iz istega leta, objavljenega v Lovcu: Stanje

gamsov in kozorogov v Triglavskem narodnem parku (Lovec, 3/2004, str. 124). Iz obeh člankov se lahko kar precej dobro seznanimo s stanjem alpskega kozoroga v Triglavskem narodnem parku. Če k temu dodamo še članka **Branka Galjota** *Ko-zorog v Sloveniji* (Lovec, 7–8/1998, str. 286) in **Vojka Remca** *Ker smo to dolgovali naravi* (Lovec, 12/1999, str. 491), dobimo dobro sliko stanja alpskega kozoroga v Sloveniji vse od njegovih prvih naselitev.

Avtorji članka iz lanskega novembrskega Lovca navajajo, da se njihove ugotovitve nanašajo na obdobje 2004–2008. Ob tem je treba pri navajanju stanja pri alpskem kozorogu, kjer je med drugimi zapisano: »... V osrednji coni Triglavskega narodnega parka se opravlja samo t. i. »sanitarni« odstrel, ker pa je odstrel v skupnem odvzemu na splošno največji delež, so dejanske gostote v tem pri-

meru podcenjene. Ta pomanjkljivost se kaže tudi pri prikazu gostot gamsa na istem območju« (konec navedbe), dodati nekaj pojasnil.

Večina kozorogov v Triglavskem narodnem parku je v lovišču s posebnim namenom (LPN) Triglav, s katerim upravlja javni zavod Triglavski narodni park. V manjši koloniji so kozorogi še v lovišču LD Bovec, in sicer na območju Bavšice. Lokacije oziroma prebivališča kozorogov so znana (prikazana v članku) in se bistveno ne spreminjajo. Znano je tudi vsakoletno število kozorogov, sicer ne v absolutnih številkah, ker prostoživečih živali ni mogoče prešteti (vsaj enkrat ne), ampak ocenjeno število. Ocena številčnosti je pri kozorogu še najbližje dejansko preštetim živalim. Kozorogi namreč živijo v preglednem gorskem svetu nad zgornjo gozdno mejo, se tam zadržujejo vse leto in so njihova prebivališča lokalno po-

gojena in vnaprej pričakovana ter je strpnost (toleranca) približevanja s človekom zelo velika. V javnem zavodu TNP vsako leto opravljamo sistematična štetja kozorogov, in sicer oktobra ali novembra, poleg tega pa vse leto opravljamo tudi priložnostna opazovanja in jih primerjamo med seboj. Težnje gibanja številčnosti ter stanje populacijske dinamike v zadnjih dveh desetletjih predstavljamo v **preglednici 1** na str. 92.

Seznamimo se še z lanskim sistematičnim enodnevnim štetjem v okolišju (revirju) Kriški podi, kjer je v Triglavskem narodnem parku najštevilčnejša kolonija kozorogov.

Pri štetju je sodelovalo devetnajst naravovarstvenih nadzornikov, od tega štiri- najst lovskih čuvajev.

Iz prikazanih preglednic lahko razberemo število prešteti kozorogov (toliko jih

Preglednica 1: Štetje kozorogov v LPN Triglav

Leto	1995	1996	2001	2002	2005	2006	2007	2008	2009
Število	328	330	163	137	136	141	101	109	148

Preglednica 2: Štetje kozorogov v okolišu Kriški podi (15. 10. 2009)

Skupaj	Kozli	Koze	Mladiči	Neugotovljivo
91	47	31	13	0

je bilo najmanj v tistem letu), ki se iz leta v leto nekoliko spreminja, vendar dobimo kar dobro podobo stanja in razlik med nekajletnimi obdobji. Številke zadnjih nekaj let kažejo, da je v LPN Triglav zdajšnja ocenjena številčnost okrog 150 kozorogov.

Ugotovljeno letno število kozorogov po posameznih območjih se ujema z njihovo gostoto, le-ta pa z ugotovitvami avtorjev o območjih razširjenosti in lokalni gostoti. Čeprav je pri kozorogu majhen (lahko rečemo bolj naključen) odvzem, ki je vezan le na najdene poginule živali in zelo redke garjave odstreljene živali, je rezultat o lokalni gostoti pravilen, saj je največ izločenih živali tam, kjer jih je tudi številčno

največ, ne glede na velikost vzorca. Taka ugotovitev priča, da pri kozorogu lahko ocenjeno lokalno gostoto (velika, srednja, majhna) zanesljivo določimo z ugotovljeno številčnostjo (štetjem). Podobno lahko storimo tudi pri gamsu, čeprav bodo podatki nekoliko manj zanesljivi: razpon med preštetimi gamsi in ocenjeno številčnostjo je namreč večji, vendar še vedno zadostuje za oceno lokalne gostote.

Pri smjadi in jelenjadi avtorji razširjenost in lokalno gostoto določijo glede na povprečni letni odvzem (daleč največ zajame odstrel) na 100 ha površine, kar je razumljivo, vendar za določitev lokalne gostote pri kozorogu ni nič manj uporabno neposredno štetje. Tako lahko pri

kozorogu, ki v LPN Triglav ni lovna divjad, namesto evidenc odvzemov uporabimo ocenjeno številčnost oziroma lahko kar absolutno število preštetih kozorogov v posameznih letih.

Podatki odvzema in štetja so določeni časovno in prostorsko. Vsak podatek je prostorsko umeščen v kvadrat s kilometrskimi stranicami. Pri odvzemih je vsak prostorski podatek povezan še z lokalnim imenom, s čimer je podatek še natančneje določen. Pri sistematičnih enodnevnikih štetjih posameznega okoliša so podatki na terenu vneseni na topografsko karto v merilu 1 : 25000, kar pomeni, da je vsak podatek prostorsko točno določen. Metoda prostorskega vnašanja po kvadratih je stara več kot tri desetletja, je ves čas enaka, uvedel pa jo je prof. dr. **M. Adamič**. Zaradi lažjega zapisovanja so kvadrati oštevilčeni. Naši nadzorniki – lovski čuvaji – na pamet poznajo najpogosteje uporabljene številke kvadratov. Vnašanje prostorskih podatkov eno-

dnevnih štetij pa smo uvedli leta 2000.

In še pojasnilo glede prostorskega izvajanja lova: Triglavski narodni park je po veljavnem zakonu o Triglavskem narodnem parku razdeljen na *osrednje območje* v velikosti 54.000 ha in *robno območje* v razliki do celotne površine parka, ki znaša 84.500 ha. Razlika med obema območjema je v omejitvah: v osrednjem območju so omejitve večje in tam prevladuje varovanje narave, robno območje pa je namenjeno razvoju s pogoji naravi prijaznega gospodarjenja in upravljanja. V osrednjem območju imamo z odločbo pristojnega ministrstva izločenih 25.000 ha kot t. i. *drugo varstveno območje*, kjer je prepovedana raba naravnih dobrin, torej tudi lov. Prav to območje je v LPN Triglav prebivališče najmanj dveh tretjin vseh gamsov in praktično vseh kozorogov.

Z določanjem lokalne gostote pri kozorogu (in gamsu) s pomočjo ugotavljanja letne številčnosti ne želim opravičevati prepovedi lova in s tem izpada podatkov odstrela kot podlage za določanje lokalne gostote, ampak uporabnost metode štetja pri vrstah, ki jih je zaradi vedenjskih značilnosti lažje opaziti. In to velja za gamsa, zlasti pa še za kozoroga. Želim torej povedati, da izločitev lova na vrste, ki jih je mogoče lažje opaziti, ni razlog, da pri gamsu in alpskem kozorogu ni mogoče določiti lokalne gostote. To hkrati pomeni, da so lokalne gostote pri gamsu in kozorogu v drugem varovanem območju LPN Triglav realne in ne podcenjene. Drugo pa je vprašanje »podcenjenosti« gamsov zaradi prepovedi lova, če namreč pri ocenah izhajamo iz vsakoletnih izločitev (odstrela), ki so vnaprej strukturno načrtovane glede na kazalnike in populacijske težnje. Upam, da se strinjamo, da je odvzem (odstrel) le en (čeprav pomemben) kazalnik populacijskega stanja posamezne vrste divjadi.

Miha Marenče,
Triglavski narodni park

Foto: M. Rovščak – Diana

Foto: W. Nagel

Več pozornosti temeljnemu vprašanju strategije in globalnega varstva habitatov velikih zveri

S seje strokovne komisije MOP za podporo pri načrtovanju upravljanja z velikimi zvermi

Dvanajsteja januarja se je sestala Strokovna komisija kot delovno telo Ministrstva za okolje in prostor, ki je strokovno posvetovalno telo pri načrtovanju upravljanja z velikimi zvermi v Sloveniji. Temeljna vsebina seje je bila namenjena pripravi in usklajevanju stališč in predlogov glede uravnavanja številčnosti treh, v tem delu Evrope živečih **velikih zveri**. Že sestava komisije vnaprej napoveduje dokajšnjo polemičnost ali, drugače rečeno, različnost pogledov na občutljivost, hkrati pa tudi odgovornost do sprejemanja odločitev v okviru skupnega interesa za stabilnost in razumno rabo dorečenih ukrepov.

Sistem zbiranja podatkov in spremljanja stanja v populacijah oziroma v posameznih delih populacij velikih zveri, ki živijo predvsem v

jugovzhodni in jugozahodni Sloveniji, je zgledno urejen. Iz skoraj 15-letnih statističnih podatkov delovanja in ugotovitev pa kot veliko pomankljivost ugotavljamo sistematično sodelovanje s Hrvaško, ki ima v teh vprašanih specifično gojitveno in varstveno politiko. Načrtovanje v Sloveniji, ki ga vodi Zavod za gozdove Slovenije (ZGS), je treba dopolniti tudi z negativnimi izkušnjami, ki izhajajo iz odgovornosti, in bolečimi posledicami ukrepov lovske inšpekcije. Tudi in predvsem zato Lovska zveza Slovenije (LZS) predlaga, da bi pri načrtovanju odstrela medvedov po telesnih težah (masah) določila odpravili ali vsaj ublažili. Glavni razlog za to je pogosta naravna nesorazmernost med starostjo in telesno težo živali, pa tudi zaradi različnosti telesnih tež v posa-

meznih letih in letnih časih. Razlike so lahko tolikšne, da zaradi tega izrečene kazenske ukrepe (sankcije) lahko ocenjujemo kot neproduktivne. Poleg tega v Sloveniji med domačimi lovci, ki odstrelijo pretežni del medvedov, sploh ni pretiranega zanimanja za odstrel najmočnejših živali (predvsem zaradi vseh v povezavi s tem povezanih stroškov). Četrty razlog, ki je tudi težko razumljiv, pa naj bi dozrajšnje prakso utemeljeval s tem, da bi z odstrelom najmočnejših medvedov na Hrvaškem in omejevanjem odstrela glede na težo v Sloveniji v tem skupnem okolju zagotavljali stabilnost populacije medveda v jugozahodni Evropi. Ob tem, da je bilo leta 2009 v Sloveniji skupno odstreljenih 68 medvedov, 15 je bilo zabeleženih še izgub (od tega devet

v prometu), kar je skupno 83 živali. Komisija se je za leto 2010 poenotila v predlogu za odstrel 75 medvedov s pričakovanimi 10 do 15 % izgubami.

Vsebinski del seje je bil namenjen predvsem odstrelu, žal pa ne tudi temeljnemu vprašanju strategije in globalnega varstva habitatov, tudi z nekaterimi nepriljubljenimi ukrepi, kot so zapore gozdnih cest, kar v delu Slovenije že preverjeno deluje. Tudi ni pravih razlogov za odlašanje z legalizacijo vzdrževanja mrhovišč, ki bi jih morali upravljavci lovišč oskrbovati v skladu s predpisanimi veterinarskimi standardi. V habitatih rjavega medveda pa je nedvomno škodljivo dopolnilno krmljenje divjih prašičev, saj v nekem pomenu povečuje odvisnost medvedov od človeka in vpliva na

S sklepom (izdanim 21. 12. 2009) o spremembi in dopolnitvi Sklepa o ustanovitvi in delovanju Strokovne komisije za podporo pri načrtovanju upravljanja z velikimi zvermi, št. 35605-8/2007/3, od 22. 3. 2007, je minister **Karl Erjavec** določil nov sestav strokovne komisije, v kateri so:

Mladen Berginc, MOP, predsednik,

Alojz Marn, MOP, namestnik,

Marko Jonozovič, ZGS, član,

Miha Marenče, ZGS, član,

Damjan Vrčec, ZRS za ohranjanje narave, član,

dr. **Miha Adamič**, Lutra – Inštitut za ohranjanje naravne dediščine,

dr. **Ivan Kos**, Biotehniška fakulteta – Oddelek za biologijo, član,

dr. **Klemen Jerina**, Biotehniška fakulteta – Oddelek za gozdarstvo

in obnovljive vire, član,

dr. **Andrej Bidovec**, Veterinarska fakulteta, Inštitut za zdravstveno varstvo in gojitev divjih živali, rib in čebel, član,

Mateja Blažič, Agencija RS za okolje, članica,

Blaž Krže, Lovska zveza Slovenije.

problematično »domačenje« posameznih živali.

Naslednja, morda upravljavsko še zahtevnejša vrsta zveri je volk, ki se prostorsko in številčno širi in ni več ogrožena vrsta. Pojavljajo se sicer velike razlike glede ocene njegove številčnosti, po polemični razpravi pa je bilo dogovorjeno, da se za odstrel predlaga dvanjast živali. Lani jih je bilo izločenih osem.

V Sloveniji je zdaj prisot-

nost risa več kot skromna. Nazadovanje številčnosti se povezuje predvsem z biološkimi razlogi oz. genetskimi vzroki, kar je zaskrbljujoče in v nekaj letih lahko povsem izniči spodbudne uspehe ponovne naselitve (repopulacije) risa po naselitvi treh parov leta 1973.

Vsa vprašanja, zlasti iz Strategije upravljanja z velikimi zvermi, je treba na novo oceniti in opredeliti tudi na pod-

lagi izkušenj iz opravljenih raziskav in operativnega dela. Dogovorili smo se za skorajšnji ponovni sklic komisije, na kateri bomo ocenili in na novo opredelili strateške in izvedbene dokumente, v katerih pa so pomembna vprašanja odvisna ne le od načelne, pač pa tudi od konkretne pripravljenosti in odločenosti države za varstvo vsaj najpomembnejših osrednjih habitatov. **Sodelovanje je treba obnoviti tudi s Hrvaško**, pri čemer Lovska zveza Slovenije napoveduje skorajšnji ustanovitev skupnega delovnega telesa, o čemer je bil že dosežen dogovor. Ne nazadnje je treba ponovno začeti z aktivnostmi **za gradnjo »zelenih mostov«**, ki ne le varujejo pred izgubami v prometu, pač pa zagotavljajo tudi potrebno populacijsko stabilnost in zagotavljajo vzdrževanje genetske pestrosti in raznovrstnosti, kar je temeljni pogoj dolgoročne ohranitve. Evropa je pri tem že pokazala interes in pripravljenost, čemur pa moramo sle-

diti z učinkovitim lobiranjem v pomenu sodelovanja s kadrovske zastopanstvo v institucijah evropskega okoljskega resorja, kar vse šteje v razloge za zmerni optimizem.

Blaž Krže,

član Strokovne komisije MOP

Našli smo manjkajoči podatek

V Lovcu, št. 1/2010, na str. 20, v članku mag. Romane Erhatic Širnik, smo pisali o možeh, ki so začrtali smer glasilu Lovec. Pri opisu **Ceneta Kranjca** ste verjetno opazili, da smo pri datumu smrti napisali vprašaj (?), saj nam tudi s pomočjo spleta ni uspelo izbrskati podatka o njegovi smrti. Priznati pa moramo, da smo bili pri iskanju dokaj nerodni, saj je bil iskani podatek objavljen v njegovi osmrtnici v Lovcu, 5/1993, na strani 175. Na to nas je naknadno prijazno opozoril predsednik LD Vodice Edi Bohinc, kjer je bil Cene Kranjc član (tudi ustanovni član) vse do svoje smrti, **27. 2. 1993**.

Za sporočilo o manjkajočem podatku se Ediju Bohincu zahvaljujemo.

Uredništvo

Kaj vse so o divjadi, lovu in lovcih pisali časopisi na Štajerskem ...

Piše: mag. Romana Erhatič Širnik

(Nadaljevanje)

Navedeno trditev izpodbijajo nekatere navedbe v časopisu Marburger Zeitung. V njem so občasno še poročali o posameznih uplenitvah volkov. Februarja 1873 so uplenili velikega volka v bližini Slovenskih Konjic (M. Z., 14. februar 1873). Redek lovski plen so že naslednji dan prinesli v mesto, da so si ga lahko ogledali tudi meščani (M. Z., 21. februar 1873). Najbrž to ni bil edini volk, ki se je potikal po tamkajšnjih gozdovih, saj so konec meseca istega leta oblasti odredile pogon na volkove v okolici Frankolovega (21. februar 1873). Tri leta pozneje, prav tako februarja, so poročali o neuspešnem lovu treh volkov na Dravskem polju (M. Z., 22. marec 1876). Leto pozneje so ubili volka blizu Mislinje (M. Z., 16. februar 1977). Do naslednjega poročila o volkovih iz pohorskih gozdov je minilo več kot deset let. Leta 1888 so ga uplenili blizu Slovenske Bistrice (M. Z., 18. marec 1888).

O posameznih volkovih so poročali tudi iz drugih predelov slovenske Štajerske. Leta 1880 so se volkovi pojavili v okolici Ormoža in oblasti so odredile pogon nanje (M. Z., 1. februar 1880). Kmalu zatem so poročali o uplenitvi volka v okolici Ljutomera (M. Z., 11. februar 1880). Konec leta 1884 so organizirali pogon na volkove v okolici Brežic (M. Z., 16. februar 1884). Pogon je bil neuspešen. Leto pozneje so lovci na Planini pri Sevnici več dni sledili volka brez uspeha (M. Z., 1. februar 1885).

Viri in literatura:

Prispevki v časopisu Marburger Zeitung (okr. M. Z.)

Mravljak J. 1928. Zadnji lov na volkove na Pohorju. Časopis za zgodovino in narodopisje. Maribor, str. 194–195.

Sodeč po časopisnih vesteh so v preteklosti poleg volkov povzročali težave prebivalstvu medvedi, divje mačke in risi. Zveri oziroma zverjad, kot so jih imenovali takrat, je bilo treba uničevati. V gospodarskih nasvetih, ki so jih za vsak mesec objavili v Slovenskem gospodarju, so januarja priporočali, da je treba streljati lisice, poloviti pa tudi kunje in dihurje (Slovenski gospodar, 9. januar 1868, Slovenski gospodar 27. januar 1870). Uplenitev lisice ni bilo nič neobičajnega, zato o tem ponavadi niso poročali. Našli smo samo prispevek, in sicer, da so v lovišču Občine Slemen v enem tednu pokončali sedem lisic (M. Zeitung, 1. januar 1888).

Na slovenskem Štajerskem naj bi zadnjega risa ustrelili leta 1834 v Slomih pri Polenškaku (Fludernik, 1934). V časopisih o njem nismo našli veliko prispevkov. Leta 1877 so domnevali, da je ris obiskal Solčavske planine (po nekaterih navedbah naj bi bila celo dva). Očividci so trdili, da je nenavadna žival volk, vendar ne v volčji obleki, drugi so zatrjevali, da je ris. Neznana zver naj bi pobila več ovac in kozličev. Lovci so ga večkrat zasledovali, vendar neuspešno. Pričakovali so, da bodo oblasti razpisale pogon (Slovenski gospodar, 1998, šte. 27). O risu v okolici Gornjega Grada ter razpisu nagrade za njegovo uplenitev je poročal tudi Marburger Zeitung (M. Zeitung, 17. junij 1887).

Glede medvedov so zapisali, da v preteklosti na Pohorju niso bili nič redkega. Posamezna graščina (na primer graščina v Vuzenici) je za uplenjene medvede izplačevala nagrade. Konec 18. stoletja so dovolili lov na medvede tudi podlož-

nikom. Po letu 1949 naj bi medvede že skoraj povsem zatrli, tudi divje mačke naj bi bile zelo redke (Fludernik, 1934), kar potrjuje tudi malo prispevkov v časopisu. V časopisih so občasno pisali o srečanjih z medvedom, pa tudi o uspešnih lovih nanj, še večkrat pa o neuspešnih. Medveda so prikazovali kot škodljivo, pa tudi nevarno žival. Nevarni so bili lahko na pol udomačeni medvedi, ki so jih v tistih časih še vodili po vaseh, da so zabavali ljudi. Poročila so povzeli iz sosednje Ogrske, kjer naj bi vklenjen medved raztrgal moža in ženo, neki drugi medved je prav tako napadel svojega gospodarja, ubil pa tudi dva človeka. To naj bi dokazovalo, da medvedom ni zaupati (Slovenski gospodar, 1870, št. 10). Leta 1883 so poročali, da *se pravi živi medved* klati po planinah (na Pohorju). Pokončal naj bi več ovac, *Pušnikovemu juncu* pa odtrgal zvonec z vratu. Mariborski lovci so priredili pogon na medveda (Slovenski gospodar, 1883, št. 35). Kot so navedli v nemškem časopisu, se je lova na medveda, ki naj bi trgal tudi govedo, udeležilo 300 lovcev (M. Zeitung, 22. avgust 1883). Isto leto so poročali še o dveh medvedih, in sicer o medvedu blizu Jurkloštra, kjer naj bi nekemu kmetu raztrgal dve ovci (Slovenski gospodar, 1883, št. 47), ter o medvedu v falskih gozdovih na Pohorju (M. Zeitung, 23. september 1883). Lovi na Pohorju so bili neuspešni, zato je okrajno glavarstvo v Mariboru razpisalo pogon na medveda (M. Zeitung, 7. oktober 1883), ki je potekal 21. oktobra 1883. Glede na to, da o uspehu nismo zasledili nobene vesti, se je lov verjetno končal brez uplenjenega medveda. Poročali pa so o lovcu, ki je medveda ustrelil blizu Marija Gradca (M. Zeitung, 19. oktober 1883).

»Neka kmetica v G. Hodoku, je šla na polje fižole nabirat in hotel je zanjo še tudi mož priti.

Ko pa že je žena nekaj časa nabirala, zasliši za seboj nekoga priti ali ona je mislila, da pride mož in se ni za to ozrla. Hkrati pa čuti, kakor da ji dene kdo mehko roko na ramo, za to reče: »Ne šali se!« ter se obrne k – medvedu. V tem strahu sedaj zakriči, kar le more in tudi medved se vstraši, ter ji naglo umakne tacco z rame. V tem še ji utrga s kremplji nekaj ušesa in beži. Mož najde potlej ženo v nezavesti, vendar pa še živo.«

Vir: Slovenski gospodar, 1886, št. 46

»V Lučah so se domačini radi ukvarjali s planinskim lovom in marsikatera smešnica se o njih pripoveduje. Na visoki planini bila je za osamljenim hramom zelena njiva, ki je proti Savinji močno visela. V bližnjem košatem gozdu pa je imel medved svoj brlog, od koder je ponoči rad prikobacaval na zeleno njivo, kder se je na svoj debeli kožuh položil in proti Savinji drskal. Kmet je to zapazil in sedaj tuhtal, kako bi kosmatemu stricu jedno zasmodil. Nabije puško in se v noči postavi na prežanje. Ni dolgo čakal, ko je v gozdu suhljad začela pokati pod debelimi tacami težkega medveda; ta je bil kmalu na višini pri koncu njive, se na zeleno posteljo spustil in „rks“ zdrskal proti Savinji; hitra vožnja se mu je dopala tako, da jo je še parkrat ponovil, potem pa na bližnjo hruško splezal hrušek žret. Pod hruško so stale stare gare. Ko je hruškov tat že na hruški čepel, prileze tiho kmet, nastavi puško, vstrelji in spusti ves svinec medvedu v debeli kožuh.

(Se nadaljuje.)

Na kratko iz tujega tiska ...

Termini nekaterih sejemskih prireditev v naši okolici, povezani z lovom: Jagd & Hund - Dortmund (Nemčija), 2.–7. 2. 2010; Hohe Jagd & Fischerei - Salzburg (Avstrija), 25.–28. 2. 2010; Weidwerk & Fischweid - Celovec (Avstrija), 26.–28. 3. 2010; IWA - Nürnberg (Nemčija), 12.–15. 3. 2010; EXA - Brescia (Italija), 10.–13. 4. 2010. Lovski sejem v Münchnu je vsako drugo leto, tako da bo na sporedu ponovno naslednje (2011) leto, vendar bo termin sejma premaknjen iz spomladanskega na jesenski čas, in sicer bo sejem Jagen & Fischen od 9. do 13. 11. 2011.

Madžarska: V tej državi se številčnost šakalov hitro večja, posledica česar je hitro prostorsko širjenje te vrste. Zato so šakali vse pogostejši tudi v vzhodnih območjih sosednje Avstrije. Leta 2008 je bilo na Madžarskem uplenjenih že 450 šakalov (imajo lovno dobo). Madžarske raziskave kažejo, da šakali niso vezani zgolj na nižine in kulturno krajino, temveč se uspešno razvijajo tudi na območju strnjanih gozdov. Njihov glavni vir prehrane naj bi bili mali glodavci. Če je številčnost malih glodavcev majhna, kar je povezano predvsem s podnebniimi razmerami, pa v prehrani šakalov prevladujejo tudi druge sestavine živalskega in rastlinskega izvora (koruza, jagode vinske trte ...). Omenjene življenjske značilnosti so zelo podobne lisičjim, opazovanja pa kažejo, da se manjša lisica šakalu umakne; šakal je vendarle dvakrat težji od lisice. Prav tako naj bi šakali pri vzreji tudi več prispevali (investirali) v svoje mladiče, kar posredno pomeni, da so njihove možnosti preživetja večje.

(Der Anblick, 1/2010)

Evropa: V Evropi se je v zadnjih dvajsetih letih odstrel srnjadi povečal z 1,7 milijona osebkov na 2,7 milijona, pri čemer niso upoštevani podatki z Iberskega polotoka in iz Grčije. Odstrel srnjadi se je najbolj povečal v Veliki Britaniji (700 %), Italiji in Franciji (500 %), medtem ko je za območje jugovzhodne Evrope (od Slovenije prek balkanskega polotoka do Ukrajine)

Foto: L. Skvarčič - Diana

V severozahodni Evropi se je odstrel srnjadi povečal, očitno pa se je številčnost zmanjševala na območju dežel jugovzhodne Evrope.

značilno nazadovanje ali zmanjšanje številčnosti.

(Der Anblick, 1/2010)

Nemčija: V tej državi je v lovskelem letu 2008/09 odstrel rakunov (*Procyon lotor*) dosegel novo rekordno vrednost, saj je bilo uplenjenih kar 54.790 rakunov. To je kar 50 % več kot leto prej in kar 9-krat več kot pred 10 leti. Na drugi strani pa se je odstrel rakunastih psov zmanjšal za 15 %, in sicer na 30.053 živali. Zmanjšal se je tudi odstrel dihurjev (*Mustela putorius*) in velikih podlasic (*Mustela erminea*) na 21.170 živali (–12 %), obeh vrst kun na 46.746 živali (–5 %), lisic na 553.945 živali (–2 %), divjih rac na 468.262 živali (–3 %), poljskih jerebic na 5.487 živali (–53 %), fazanov na 267.824 živali (–40 %), poljskih zajcev na 421.573 živali (–20 %), divjih kuncev na 231.689 živali (–14 %). Na drugi strani pa se je odstrel povečal predvsem pri parkljasti divjadi, in sicer pri jelenjadi na 67.246 glav (+11 %), srnjadi na 1.102.604 glav (+2 %), damjakih na 55.407 glav (+2 %), sika jelenjadi na 1.637 glav (+37 %), gamsih na 4.389 glav (+11 %), muflonih na 6.888 glav (+7 %), pa tudi divjih prašičih na 646.790 glav (+35 %), velikih kljunačih (slok) na 18.973 ptic (+4 %), divjih goseh na 53.032

(+20 %), divjih golobih na 921.186 (+1 %) ter jazbecih na 55.407 živali (+5 %).

(Deutscher Jagdschutz Verband Online)

Nemčija: Povpraševanje po divjačini iz domačih revirjev se očitno znova povečuje. Leta 2008/09 so v Nemčiji prodali približno 25.000 ton mesa divjadi, ki je bila uplenjena v Nemčiji, kar pomeni 18 % povečanje v primerjavi z letom poprej. Največ je bilo prodanega mesa divjih prašičev (14.800 ton), sledi srnjad z 7.800 tonami. Približno polovica prodane divjačine v Nemčiji izvira od prstoživečih divjih živali. Okoli 40 % mesa divjadi pride iz tujine, kjer prevladuje meso gojene divjadi. Glavni dobavitelj za Nemčijo je Nova Zelandija (9.000 t), sledita Poljska (2.300 t) in Južnoafriška republika (1.800 t).

(Pirsch, 22/2009)

Avstralija: Poročali smo že o težavah avstralskih oblasti in prebivalcev nekaterih krajev zaradi izrednega povečanja številčnosti kamel in dromedarjev v nekaterih predelih. Potem ko so novi »burgerji« iz kameljega mesa pravi hit v prodajalnah s hitro prehrano »Hashi-Meals« v Saudski Arabiji, tudi avstralske oblasti upajo na podobne rezul-

tate z izdelki iz kameljega mesa, kar bi olajšalo zmanjšanje številčnosti te vrste. Številčnost dromedarjev na 3,3 milijona kvadratnih kilometrov velikem ozemlju ocenjujejo na 1 milijon glav. Pristojne oblasti želijo številčnost zmanjšati za približno polovico, zato naj bi investirale skoraj 11 milijonov evrov za najem ostrostrelcev, ki bi iz helikopterjev v kratkem času zmanjšali številčnost na prej omenjeno. Pri tem so naleteli na ostra nasprotovanja zaščitnikov živali. Le-ti zahtevajo odlov živih živali ali omejevanje razmnoževanja ob uporabi kontracepcijskih sredstev.

(Wild und Hund, 24/2009)

ZDA: Kje drugje kot v Ameriki so uvedli nove letalske linije, ki bodo služile zgolj za prevoz živali. Trenutno so letalske povezave nove družbe Pet Airways uvedene na relacijah med New Yorkom, Washingtonom, Chicagom, Denverjem in Los Angelesom. Ustanovitelja nove letalske družbe sta svojo odločitev utemeljila s tem, da so dosežani prevozi živali v zatemnjenih prostorih nesprejemljivi. Pri novi letalski družbi stevardese vsakih 15 minut obiščejo svoje goste, na progi New York–Los Angeles pa je predviden tudi 15-minutni odmor s pristankom za »malo potrebo«. Cena povratnih letalskih vozovnic znaša od 149 US\$ naprej.

(Wild und Hund, 24/2009)

Nemčija: lovca, ki je oktobra 2008 na skupnem lovu s strelom zadel in hudo ranil 12-letnega gonjača, je sodišče oprostil krivde. Omenjeni lovec je namreč streljal na ranjenega divjega prašiča, takoj po strelu pa je zavpil in ranjen padel po tleh približno 75 m oddaljeni gonjač, ki je imel oblečen signalni jopič in je bil v tistem trenutku v gromovju. V preiskavi so balistični strokovnjaki ugotovili, da je izstreljena krogla v telesu divjega prašiča spremenila svojo smer za 60°. Sodnik je odločil, da je v tem primeru nastala nepredvidljiva sprememba smeri krogle in je tako 72-letnega lovca oprostil krivde.

(Pirsch, 22/2009)

Pripravil: mag. Janko Mehle

Švedski projekt: Rakunasti pes - invazivna tujerodna vrsta

Znanstvenoraziskovalni projekt o rakunastem psu (*Nyctereutes procyonoides*) na Švedskem je raziskovalni projekt in obnem oblika sodelovanja med Švedsko lovsko zvezo (člani- ca CIC), Švedsko univerzo za kmetijske znanosti ter grofi- jo Boards v Vastebottenu in Norbottenu. Projekt financira Švedska agencija za var- stvo okolja in Direktorat za upravljanje norveške narave. To je projekt, pri katerem upravljavska in raziskovalska prizadevanja potekajo sočas- no z namenom, da bi se oba vidika dela tudi medsebojno dopolnjevala in podpirala. Namen skupnega dela je pre- prečiti ustalitev neavtohtone- ga rakunastega psa na Šved- skem in Norveškem.

Znano je, da je rakunasti pes (imenovan tudi enok) do- moroden v območjih vzhod- ne Azije in da so ga umetno vnesli (v letih 1930–1950) na farme za vzrejo teh kožuhar-jev v zahodne predele nekda- nje Sovjetske zveze, od ko- der so živali pobegnile, se razmnožile in razširjale. Pred nedavnim je bila ta vrsta srednje velike zveri iz druž- ine psov (Canidae) uvrščena na spisek DASIE (t. j. spisek **najbolj škodljivih invaziv- nih vrst v Evropi** (glej: www.europe-aliens.org/species/TheWorst.do). Odkrili so, da rakunasti pes povzroča mate- rialno ekološko škodo med domorodnim živalstvom na 1,4 milijona km² ozemlja, kar je skoraj drugotno širjenje v Evropi. Prav tako je ta vrsta ena od pglavitnih prena- šalk (vektorjev) gozdne ste- kline v Evropi, pa tudi po- membena prenašalka garij in tudi za človeka lahko smrtno nevarne lisičje traku- lje (*Echinococcus multilocularis*). Na Švedskem si potek projekta rakunasti pes lahko ogleda tudi javnost prek spleta, kjer si lahko ogledu- jejo posnetke živali. Le-te so

Rakunasti pes – *Nyctereutes procyonoides*

posnele IR-kamere, ki so na- meščene na mestih, kjer so živalim namestili »dišavno vabo« in kjer meje svojega teritorija obnavljajo z lastni- mi urinskimi oznakami. Če so opazovanja odobrena, ži- vali odlovijo s pastmi ali s pomočjo psov. Vse odlovlje- ne živali sterilizirajo, opre- mijo z ovratnicami z radiood- dajnikom in jih nato ponovno izpustijo. Taka metoda, pra- vijo, koristi obema vidiko- ma raziskav: upravljavskemu projektu in vzporednim razi- skovalnim študijam pri iska- nju novih živali na naseljenih območjih, zbiranju informacij o njihovih razširitvenih raz- daljah in o vedenju rakunastih psov na severnem Švedskem. Zaradi znane socialne nara- ve rakunastih psov bodo vsi zbrani podatki služili iskanju preostalih živali nasprotnega spola na nekem območju. Metoda, ki ji pravijo tudi »Ju- dežev živali«, je primerna tudi za raziskave pri drugih socialnih živalih, kot so, npr., koze. Toda doslej še nikoli ni bila uporabljena za raziska- ve pri rakunastih psih. Ko se razvije kritično populacij- sko število »Judežev živa- li«, lahko s to metodo odkri- jejo vse še neoznačene živa- li, ki jih lahko nato tudi od- lovijo in ustrezno opremijo. Ocenjujejo, da bodo potre- bovali okrog 100 radiotele-

metrično opremljenih živali, da bo upravljavski sistem ustrezno uporaben na sever- nem Švedskem. Tako opreml-jeni rakunasti psi se bodo gibali po svojem razširitven- em območju in na mestih v območju, kjer bodo razi- skovalci sprejemali glavne informacije (markacijska me- sta), ali druge, kjer bodo raziskave pokazale visoko stopnjo verjetnosti njihove prisotnosti v habitatu. Po- stopoma bodo nadomestili tradicionalne VHF-naprave z GPS-napravami, je povedal vodja raziskovalnega projek- ta, in sicer z namenom, da bodo dobili še kakovostnejšo resolucijo podatkov. Ob tem upajo, da bodo tako laže raz- krili vedenjske navade raku- nastih psov, spoznali obliko- vane pare živali nasprotnega spola in posamezne živali istega spola.

V nadaljevanju bodo s po- sameznimi akcijami, npr. s premičnimi kamerami, sleden- jem in drugimi metodami, razvili stalen zgodnji svarilni sistem za severno Švedsko. Pri tem bodo uporabili IR- kamere in dišavne vabnike, s katerimi bodo, ob sočasni uporabi radiooddajnih ovrat- nic, lahko odkrili nove prisel- jene živali in spremljali večanje populacije.

Neprestano bodo izpopol- njevali znanje o uspehu in

tehniko lova ter odlova raku- nastih psov, izdali bodo in- formacijsko brošuro žepnega formata, izobraževalno zlo- ženko z navodili za sledenje itn. Izobraževanje je sestavni del projekta; nujno je zara- di pravilnosti določevanja, predvidenih izboljšav, pravil- nega razumevanja projekta s strani lokalne javnosti ter za pridobivanje čim več kakovos- tnih informacij. Opis metod dela in vse pisne izobraže- valne pripomočke bodo pre- vedli v švedski in norveški je- zik, da bodo kar najbolj raz- zumljivi in dostopni širši jav- nosti.

Blizu sedemdeset živali so s pomočjo lokalnih lovcev že odlovili v začetnem letu tra- janja projekta (2008–2009). Šestnajst živali pa je bilo opremljenih z radiooddajni- mi ovratnicami, s pomočjo katerih so nato odkrili še de- vet preostalih živali, ki so jih prav tako ustrezno opremili.

Zdaj za projekt iščejo mož- nosti financiranja iz programa LIFE. Zavedajo se, da brez sodelovanja in navezave na sosednji deželi, od koder se je rakunasti pes pravzaprav raz- širil na Švedsko in Norveško (**Finsko**), oziroma od koder naj bi prišli v nekaj letih še drugi nepoklicani vpadniki (taka dežela je npr. **Danska**), ne bodo storili dovolj in bodo vsa prizadevanja nezadostna. Zato upajo, da bodo njihove nove in inovativne metode iz projekta lahko pomagale tudi Finski in Danski, saj bosta z njimi lahko izpopolnili njune nacionalne obveznosti za za- ustavitev razširjanja te neav- tohtone invazivne vrste zveri na Švedsko in Norveško.

Omenimo še, da ima opisa- ni projekt, ki ga je vodja projek- ta **Fredrik Dahl** predsta- vil v CIC Newsletter, 2009/4, dovoljenje Komiteja za etiko živali iz Umeå. Raziskovalci so se namreč zavezali, da bodo vsi poskusi potekali v skladu z zahtevanimi strogimi eti- čnimi navodili. Vse dodatne informacije najdete na spletnih straneh: <http://www.conference.slu.se/gamemonitor/programme.html>

Boris Leskovic

LOJZE ŠTEVANEC

Dvojna napaka

Sredi njive na snegu, ki se je iskril v soncu, kot da je iz tisočero biserov, sem zagledal teman madež, ki me je zvalil v svojo bližino. Vračal sem se od Mure. Hodil sem na zgodnji prelet rac. Iz razdalje petdesetih korakov se mi je zazdelo, da na snegu leži v klobčič zvit pes. V roke sem vzel puško in se mu še bolj približal. Klobčič se je razvil in pred menoj je nenadoma na snegu stala lisica, se pretegnila in planila proti gozdu. Ustrelil sem enkrat in še enkrat, nato pa gledal, kako se je v lahnem drncu po snežni skorji oddaljevala in izgnila v gozdu. Šibre so bile prešibke, sem se tolažil. Verjetno pa tudi zadetek, ker na snegu ni bilo ne dlake in ne krvi.

Pozneje se mi je večkrat prikradla podoba rdečega kožuha sredi biserov, ki so se lesketali v jutranjem soncu. Vedno pogosteje sem mislil na to podobo in na koncu sklenil, da se bom lisici bolj posvetil, kot sem to počel doslej.

Nisem imel časa, da bi hodil na čakanje ali upal na naključna srečanja ob redkih izhodih v naravo. Porodila se mi je misel, da bom lisico priklical. Sama misel ni dovolj, treba si je prizadevati, da se uresniči. Dober znanec iz Švice, gospod Tuscher, mi je preskrbel (pri čemer mu je pomagal brat Erwin, ki je bil lovec) komplet piščali za posnemanje živalskih glasov. Odločil sem se za večalo, zajčji vek v stiski, ki ga priporoča avtor v čudoviti knjigi Lisica, v kateri je mnogo praktičnih nasvetov. Zavzeto sem vadil, da bi iz piščali priklical čim naravnejše vekanje, ko gre zajcu za nohte. Domači pes je podivjal, prisluškoval, ovohaval okrog ograje in se podil po dvorišču, ko sem presunljivo, tožeče vokal. Žena se je smejala in me prepričevala, da je glas že »ta pravi«, v kar sem malo dvomil; prepričan sem bil, da me hoče le utišati, ker ji je moje vekanje presedalo. Na koncu sem ji že kar verjel, posebno ko sem poslušal posnetke.

Začel sem iskati mesto, ki bi naj bilo po moji presoji najprimernejše za lisičjo stečino. Med številnimi, ki so se mi ponujala, sem izbral plitek jarek, ki je z njiv skozi trak robide vodil v zara-

ščen gozd, kjer so zvečer pred spanjem glasno prepevali fazani, ko so se nameščali na gred v drevesa. V neposredni bližini je bilo na njivi in travniku nekaj izkopanih jam, kjer so lisice izkopavale miši. Vedel sem, da je v gozdu že več let stara, občasno obiskana lisičina. Sosed mi je povedal, da si je lisica pod mejami ob njegovi njivi v peščeno zemljo skopala luknjo, kjer je spomladi imela mlade. Prepričan sem bil, da sem dobro izbral. Iz gozda je jarek potekal med dvema njivama, na katerih je rasla koruza, ki se je že začela sušiti; zorela je. Po nekaj metrih se je jarek zgubil. Zravnaval se je z njivo.

V nedeljo zjutraj, ko na polju ni kmetov, sem se šel preskusit v svoji spretnosti. Zgodaj, še v pol mraku sem se napotil na kraj, ki sem ga izbral že pred desetimi dnevi. Pozneje se nisem več pojavljal v bližini. Trinožnik sem postavil v drugi red koruze, kakih deset metrov globoko od začetka njive. Tiho sem trdno postavil trinožnik, da ne bi zaškripal, se udobno namestil in malo pritegnil koruzna debla v sosesčini, da sem bil skrit za njimi. Pripravil sem puško, se umiril in nekaj časa prisluškoval.

Bilo je jutro, kakršnega sem si lahko le želel. Komaj opazno je vlekel vzhodnik iz gozda proti koruzi. Redko se je zganil kakšen povešen suh koruzni list, vendar brez šelestenja. Jutranje rose ni bilo. Sonce je previdno posijalo po vrhovih dreves.

Globoko sem vdihnil, stisnil večalo v pest, ga vtaknil v desni ustni kot in zapel otožno pesem dolgoušca z grgrajočimi zadnjimi zdihljaji. Malo sem počakal, da bi se lisica lahko znašla, če me ni dobro slišala, nato sem čez čas ponovno zavekal še otožneje. Negibno sem obsedel, stiskal puško in čakal. Nisem si upal dihati skozi nos, da ne bi lisice, ki ima pretanjen sluh, opozoril nase, le oči sem obračal kot kameleon. Poželjivo me je obletaval komar, se mi zaletaval v obraz, kot da preskuša moja strpnost, nato pa sedel na rob desnega očesa. Nisem ga upal odgnati z roko. Kremžil sem se, vendar je koža prav tam tesno priraščena na lobanjo, da se ni bog ve kaj premaknila. Minilo je pet do deset minut.

»Samo en gib, pa lisice to jutro ne bom srečal,« sem pomislil. »To je naj-

bolj kritičen trenutek.« Veter je bil tako blag, da se skoraj noben listič ni več premaknil. Dobro bi bilo, če bi se, da bi lisico premotil s šelestenjem in me ne bi prehitro opazila, sem pomislil. Komar je zbadel, da me je zasrbelo vse tja v hrbet. Krčevito sem zaprl oko, pod klobukom na vso moč premikal lasišče, da se je komar vozil na gubah kože kot na valovih, a je sesal naprej, ni se dal motiti. Z močno voljo sem premagal srbenje in ob nepomični glavi zavijal oči levo, desno in gledal po tleh v koruzi. Pri tem sem opazil, da mi je na hrbtišču desne roke sedel drugi komar, se udobno namestil, dvignil zadek in rilček do korena porinil v kožo. Zasrbelo me je, da bi zaklel in poskočil, vendar nisem niti trenil. Vsak čas bi morala priti, če je imela namen. Prisluškoval sem, obračal oči, kolikor so mi dopuščale očesne jamice. Nič nisem videl, nič slišal.

Nato pa! Se mi je le zazdelo? Ponovno sem zavil oči na desno. Na drugi strani jarka, vzporedno z menoj, je bil med koruznimi bilkami nepremično k tlom usmerjen črn smrček, pod črnimi uhlji široke ličnice, sredi njih okrogle zvedave oči, ki so nepremično srepro zrlle vame.

»Lisica! Mi je šinilo skozi zavest. Bil sem presenečen, vesel, skoraj se mi je stemnilo. Verjetno sem se zganil, ko sem jo hotel natančneje pogledati, kar je bila napaka. Videl sem le še prsteno rdeč hrbet, opletajoče kosmato, na koncu belo omelo in dva črna, nekoliko blatna podplata, ki sta izgnila v koruzi. Ko se je moja puškina cev obrnila proti prikazni, je že ni bilo več.

Ne vem, kdo je bil bolj presenečen: jaz ali lisica. Bil sem vesel, ponosen, da sem jo privabil in jo vsaj za trenutek videl iz neposredne bližine. Globoko sem vdihnil, nato pa zmečkal enega in nato še drugega komarja. S slino sem si spral kri in podrgnil srbeči mesti.

»Enkrat si se mi odzvala na vabilo,« sem se nasmehnil. »Oba sva naredila napako, ki se je tokrat dobro končala ...«

FRANC ČERNIGOJ*Spev v nanoško jutro*

Podnanoška LD nosi ime po Janku Premrlu - Vojku LD Vojkovo, s sedežem v Podnanosu pri Vipavi, nekdanjem Šentvidu ali Šembidu, kot kraju še zdaj rečejo domačini ...

Po gorah in vrhovih, po rekah in njih bregovih, po mējah¹ in gozdovih, po vaseh in mestih ... so poimenovane naše lovske družine, a podnanoška nosi ime po Janku Premrlu - Vojku, ljudskemu junaku (narodnemu heroju) iz Šembida. Starejši lovci smo zanj morebiti že slišali in kdo od nas tudi ve: Janko Premrl, s partizanskim ime-nom Vojko, je bil eden prvih primorskih partizanov, ki so se z orožjem uprli italijanskim okupatorjem. Zaradi svojega junaštva, domiselnosti izpeljave vojaških akcij ter iskrivega, prešernega in odkritega značaja je na Vipavskem in Črnovrškem, na Trnovski planoti in na Krasu že med vojno postal res pravi ljudski junak – vzplamtel je iz ponižanja in gorja, kot so v žalostni slovenski zgodovini iz trpljenja in hrepenenja po svobodi vstali Martin Krpan, Peter

¹ mēja – gozd (nar.)

Klepec ali Kralj Matjaž. Italijani so na njegovo glavo razpisali bajno nagrado: 50.000 lir v zlatu, za živega ali mrtve-ga! Za ta denar bi bilo mogoče kupiti največjo kmetijo na Vipavskem, a Vojka ni izdal nihče. Februarja 1943 je bil v napadu na italijansko vojaško enoto, v soteski reke Idrijce, blizu Idrijske Bele, smrtno ranjen v trebuh. Tovariši so ga po strašni strmini skozi Strug prenesli do četnega tabora v Brinovem griču, blizu Idrijskega Loga, kjer je po nekaj dneh v mukah umrl. Še po smrti mu ni bilo dano, da bi počival v miru. Najprej so ga skrivoma pokopali v gozdu blizu tabora. Ker so se bali, da bi kdo zaradi razpisane nagrade truplo predal Italijanom, so ga že med vojno prekopali na še bolj skrit kraj, po vojni pa so ga slavnostno (že tretjič) pokopali v rodnem Šembidu, ki je bil takrat že Podnanos. Pozneje so Vojkove kosti prenesli v grobnico junakov v Ljubljano, zraven slovenskega parlamenta².

² Vojkova družina je slovenstvu in Slovencem dosti dala. Poleg Vojka, ki je padel v boju z Italijani (pozneje so po njem poimenovali partizansko brigado), je spomladi 1945. leta družina zgubila še hčer – na strahoten način so jo ubili v Italijo umikajoči se četniki. Hči Radoslava (žena tržaškega

Lovišče LD Vojkovo je tako dolinsko kot gorsko: z dna skrajnega vzhodnega dela Vipavske doline se njega meja dvigne gor do Malega gozda, blizu televizijskega oddajnika na Nanosu, potlej se zlagoma oddiha za robom nanoškega pogorja, mimo cerkvice svetega Hieronima, in naprej do tam, kjer na Nanos pripleza strma ovinkasta cesta. Nato se spusti strmo dol proti cerkvi svetega Miklavža, in naprej v dno Doline, da se na drugi strani znova vzpne, tokrat v Vrhé ...

Za nanoškimi gamsi

Naneslo je, da so me lovci - vojkovci povabili na lov na nanoškega gamsa. Za gamsi sem – lovec oprezal že prej: po idrijskih in krekovških grapah, za robom Trnovske planote dol proti Trebuši, pa nad Bavšico v bovških gorah – na Nanosu pa še ne. In bojda so se razmnožili, da je vse črno po meliščih dol pod Hieronimom, levo in desno pod robom ...

pisatelja Borisa Pahorja) je bila partizanska učiteljica, stric Stanko Premrl, duhovnik in slovenski skladatelj, pa je uglasbil Prešernovo Zdravljico, ki smo si jo Slovenci izbrali za svojo himno.

Iz arhiva Jožeta Piženta

Jože Pižent, vipavsko prešeren, iz Vipavske doline v nanoško pogorje zroč ...

Bilo je mračno jesensko jutro, ko smo se dobili v Šembidu: Robert Andlovec – starešina šembidskih lovcev; ter Jože Pižent - Bajcov, gospodar lovske kočice na Nanosu. Oba nasmejana in vedra, čeprav smo skozi jutranji mrč in mrak na Nanosu slutili meglo.

»Če je na vrhu megle, se bomo spustili nižje!« je s svojim močnim donečim glasom zabnel Jože.

Že sama vožnja po strmo se vzpenjajoči in drzno v nanoške strmine speljani cesti je doživetje zase. Še posebno v jutranjem mraku, ko pod seboj bolj slutiš kot vidiš pokonci postavljene bregove ter vanje vrezane gruščaste žlebove in je dolina globlje in globlje pod tabo, rob planote in za njim pričakovanja vznemirljivih doživetij pa vse nižje in bliže.

Ustavili smo se pri cerkvi svetega Hieronima: iz megle iznad nje smo se spustili k njej. Zakaj vrhovi, nizko dol proti robu planote, so bili res v megli. Cerkvica in mi ob njej pa smo se zgušnjali v nesnovnost jesenskega nanoškega jutra, prav na meji med mrazom in lučjo. Spustili smo se dol, po travni ruši, do skalnatega roba. In glej: levo od nas in nizko pod nami in desno dol v reber: gamsi! Premalo smo previdni: tisti na levi izginejo za skalni greben takoj, ko se namenimo bliže proti njim; tisti pod nami se porazgubijo v nizkem gabrovju; oni na desni pa se počasi in kot obotavljaje pomikajo stran od nas. Jože ostane v zavetju roba, z Robertom se krijeva za njimi. Že se skoraj odločim: čez žleb v križ daljnogleda ujamem tršato postavo. Živo črn kožuh in svetle barve obraza izdajajo mlado žival in povsem cev. Na drugi greben v oko daljnogleda lo-vim zdaj tega zdaj drugega nemirnega čruha, a prsta na petelinu ne ukrivim. Starega

kozla ni med njimi, mladci pa me ne mikajo. Na tretjem grebenu se mahoma odločim: na samotni skali sredi z grmovjem porasle rebri kot kip stoji – gamsji mladič ...

In ko sva z Robertom po sledu, nanižanem iz kapelj krvi, prilezla do njega, sem bil vesel, kot bi pred mano ležal močan kozel. Vedel sem: uplenjeni mladič z Nanosa se bo v meni pomešal med podobe drugih mojih gamsov izpod Tisovega in Zajcovega vrha na Črnovrškem, med gamse s Krekovškega na Idrijskem, med kocaste samotarje iz Govcev nad Trebušo, med trope nad Bavšico na Bovškem in med tiste izpod lokvarskega Poldanovca na zahodnem robu Trnovskega gozda ...

Kaj vse smo se trije lovci menili v zógarski³ hiši

Po lovu smo se trije lovci, do roba napolnjeni z gostim doživetjem, z meglo in jesensko lučjo, ustavili v lovski kočici: del le-te je gorski gostinski lokal. In smo se ob kozarčkih menili – o lovu, o čem pa! O številnih in preštevilih nanoških gamsih – tudi do sto so jih že naštel od TV oddajnika dol proti cerkvi svetega Hieronima! (Da le ne bi mednje prišla kaka bolezen ...!) Pa o planinskih orlih je žuborela beseda – njihove sence pogosto polzijo nad gamsjimi tropi. In o medvedu – prav pod Hieronimom da ima svojo stečino. Pa o prijazni cerkvi svetega Hieronima smo rekli, kar smo tu in tam slišali: služila je kot svetilnik ladjam v Tržaškem zalivu. Abramovi z Nanosa so z olje m napajali njegà luč, da je utripala čez Vipavsko dolino in čez Kras, dol na naše morje, in ladjam kazala smer.

³ zogar; zogarska hiša – cestar; cestarska hiša

Ko je že vsak od nas dal za rundo, se je Jože, ki mu najbolj iskriivo teče beseda, še bolj razgovoril. Korenine ima na Nanosu: Pri Bajcovih se je reklo pri hiši. Med drugo vojno je družina morala zapustiti goro ...

Ko Jože spregovori o svoji mami Mariji – Micka so ji pravili – se mu otopli glas. Takim ženskam bi morali postavljati spomenike! Mož je moral v italijansko vojsko, ona pa je ostala doma z otroki. Za vse je bila sama. Sama je pokosila in spravila pod streho za osem glav živali sena!

Zgodilo se je, da je komaj osemmesenični Jožetov brat Stanko zbolel. Dobil je pljučnico. Zdravnik – Italijan ni hotel priti na Nanos k bolnemu otroku. Dol naj ga prinesejo! In mama je bolno dete vzela v naročje in ga nesla po tisti strmi stezi proti Vipavi. A ga ni prinesla živega v dolino: nad Gradiščem ji je umrl na rokah. To je bilo nekaj let pred začetkom vojne ...

Prav na Nanosu je bila v zgodnji pomladi dvainštiridesetega prva velika bitka primorskih partizanov z italijansko vojsko. Na Bobni se reče tistemu kraju, kjer so se spopadli. S svojimi borci se je tod tolkel tudi Janko Premrl - Vojko. V boju so izgubili Pavla Rušta, mitraljezca, ki je tovarišem s težko strojnico kril umik: v roki mu je eksplodirala v njegov zaklon vržena bomba, ko jo je hotel zagnati nazaj. Italijani so ujeli še živega, ga kot nevarno zver v kletki vozili kazat naokrog, ga ozdravili, da so ga lahko pozneje v Rimu ustrelili.

Po nanoški bitki so Italijani hiše na Nanosu drugo za drugo požgali in ljudi izselili. Tudi Bajcovi so 2. septembra 1942 morali zapustiti svojo domačijo in si poiskati novo streho nad glavo. »V štiriindvajsetih urah morate hišo zapustiti, ker bomo požgali!« so jim ukazali.

Jože, najmlajši, še poldrugo leto ni imel takrat. S sabo so vzeli, kolikor so mogli, in se z edino kravo, ki je še osta-

Foto: F. Černigoj

Zógarska – cestarska hiša na Nanosu, preden so jo obnovili šembiški lovci.

la, spustili čez Kojne proti dolini. Nekaj časa so živeli v Podbregu pri Šembidu, potem pa jim je šembiški župnik Kovač odstopil zgornje prostore v enem od dveh župnišč. V spodnji del pa se je pozneje naselila družina nanoškega zógarja: Giuseppe Mella je bil to, Furlan po rodu. V naše kraje je prišel kot cestar – zógar, si tu ustvaril družino in je pri nas ostal tudi po vojni. Prej so živeli v cestarski hiši na Nanosu, v kateri je zdaj lovski dom LD Vojkovo. Devet otrok sta imela z ženo. V nemški ofenzivi, septembra triinštiridesetega, so tudi oni morali zapustiti Nanos. Ko so v naglici zapuščali goro, je komaj štiriletni Jožek zaostal. Mama, z najmlajšim v naročju, in s preostalimi, malo večjimi otroki okoli sebe, ni opazila, da Jožka ni več za njo. Tako je otrok ostal v gozdu, v Zabrezi. Štiri dni in noči je bil malček sam pod milim nebom, ob odeji, ki so jo bežeči izgubili. Le domači pes je ostal z njim. Potem je župnik pri nemškem komandantu le izprosili dovoljenje, da lahko gredo pogledat, kje je otrok. In so našli oba, otroka in psa; in odejo, na kateri sta se grela. Sklepali so, da je zvesta žival ostala ob otroku prav zaradi izgubljene odeje: ob njej je čakala na gospodarja ...

Po vojni je Jožek zrasel v Jožeta in se izučil za kleparja. Bil je tako močan, da se ni bilo dobro rokovati z njim ...

Vse drugačno je bilo lovišče takrat ...

In prav Giuseppe Mella, ki je pognal svoje korenine med Šembidci, je bil po vojni med ustanovnimi člani LD Vojkovo v Podnanosu.

Vse drugačno je bilo lovišče takrat. Pobočja proti Nanosu in tudi na Planoti sami niso bila poraščena. Po odprtem svetu so se pasle črede drobnice in goveda. Bilo je zajcev, da je po končanih brakadah vsak lovec imel svojega v nahrbtniku, nekateri tudi po dva. In koliko jerebic in kotorn! In bili so križanci med jerebico in kotorno – rdečke so jim rekli, ki so jih lovci prinesli s Koprškega, a se niso dolgo obdržali.

Dandanes zajcev in pernate divjadi skorajda ni več, so pa gamsi gor na robu nanoškega pogorja. In srnjad, ki je takoj po vojni skorajda ni bilo, se je dobro namnožila. In jelenjad je, gor v Rebrnice in gor v Vrhé ...

V kamniti zógarski hiši, v kateri se ustavljajo nanoški lovci po lovu in pred njim, je skozi nas umirjeno mineval jesenski dopoldan. Do tal je bila opustošena zgradba iz kamna, brez oken, neprijazna in mrzla, da je človeka zazebljo v dušo, ko je vstopil vanjo. Potem so

jo podnanaški lovci začeli obnavljati v dogovoru z občino. Ure in ure, dneve in mesece in leta prostovoljnega dela so vtakali vanjo. Z njih hotenjem, ljubeznijo in delom se je vanjo natekla tudi toplota, ki jo prijazni ljudje v njej spremenijo v toplino. Zato se v gostinskem delu nekdanje zógarske hiše radi ustavljajo tudi planinci in pohodniki.

Spev v nanoško jutro

Z Nanosa smo tistega oktobrskega dne odhajali bogatejši. Grelo nas

je čisto lovsko doživetje, presijano z jesensko lučjo in besedo. Jože in Robert sta se spustila proti Podnanosu, sam pa sem se odpeljal na drugo stran: čez planoto mimo Abrama in dol proti Sanaboru. Ob robu gozda sem ustavljal, da se še enkrat naužijem samote, samosti in tišine. V šipkovem grmu pod cesto je srebrno zacingljalo: med ozeblimi rdečimi jagodami so toplo sijale opečnate prsi taščice. Njena jesenska pesem je s čistimi toni pozvanjala čez nanoško gmajno ...

IZID JAVNEGA NATEČAJA ZA NAJBOLJŠE LITERARNO BESEDILO Z LOVSKO TEMATIKO

Poročilo o rezultatih dveh, v Lovcu objavljenih natečajev v letih 2008 (št. 4/08) in 2009 (št. 3/09)

Na javni natečaj za literarna besedila z lovsko tematiko leta 2008 (objavljen v: Lovec, št. 4/08) je prispelo le **sedem besedil**, zato je Uredniški odbor Založništva LZS natečaj ponovil leta 2009 (Lovec, št. 3/09). Takrat je prispelo **deset besedil**, skupno torej **sedemnajst avtorskih besedil**. Večina literarnih prispevkov je dobro napisanih in bodo postopoma objavljeni v Lovcu. Kar nekaj jih je, ki si zaslužijo tudi nagrado.

Tričlanska žirija (**Franc Černigoj**, **Lojze Števanec** in **Branko Vasa**), ki jo je imenoval Uredniški odbor Založništva LZS, je besedila, prispela v predpisanem roku, glede na doseženo število točk (mogočih točk je 30) razvrstila takole:

1. nagrada (1.500 evrov)

Ne joči, sinko (psevdonom: *Kekec*; avtor **Stanko Grl** iz Črne na Koroškem) – 29,5 točke.

Prvonagrajena zgodba je nabita s pristnim občutjem obžalovanja in kesanja ob trpljenju na lovu slabo zadete živali. Občutje je toliko močnejše, ker je vpleten otrok, ki se mu podirajo sanje in zelo zgodaj spozna, kako umazan je svet.

2. nagrado (1000 evrov) si delita besedili z enakim številom doseženih točk (27). To sta **Riža** (psevdonom: *Johi*; avtor **Janez Švab** iz Prevalj) ter **Naš jazbečar Bor in njegova dinastija** (psevdonom: *Jan Pesjan*; avtor **Janez Černač** iz Gorenje /Stara Cerkev).

Riža: Okvir zgodbe je etnološko obarvan, zato je jezik obogaten z narečnimi strokovnimi izrazi, povezanimi s pravilom lesa iz koroških gozdov – po rižah. Vpletena je klasična »krivolovska« zgodba z nesrečnim izidom in pomirjujočim spravljivim koncem. Dober je zaplet, razplet in konec pa sta morebiti premalo domišljena in bolj površno in na hitro zaključena.

Zgodba je dragocena predvsem zaradi svojega etnološkega sporočila.

Naš jazbečar Bor in njegova dinastija: To je vsekakor zelo spretno in večje pisanje, prepleteno z ironijo in morda tudi s samoironijo, z elementi satire in humoreske. Avtor se z užitkom ponorčuje tudi iz pasemskega čistunstva v kinoloških društvih, kjer gre nekaterim posameznikom »samo za proizvodnjo psov, brez etike, s sprevrženo moralno ...« ter še iz česa drugega ... Duhovito ter poznavalsko je označen tudi Borov pasji značaj. To besedilo ni leposlovje v klasičnem pomenu besede z izoblikovano zgodbo in tudi ne more biti, si pa zaradi svoje izvirne drugačnosti zasluži nagrado.

3. nagrada (500 evrov):

Gumbar (psevdonom: *Glis – glis*; avtor **Mitja Avbar** iz Novega mesta) – 26 točk. Ta zgodba si je nagrado prislužila z močnejšim drugim delom, v katerem avtor zelo doživeto opiše ravnanje mladega, neizkušenega in zelo nerodnega lovca po slabem strelu na srnjaka – gumbarja. S svojo poučnostjo ter končnim sporočilom (»Človek, kaj si mi storil?!«) nas sili v razmišljanje o naših ravnanjih ...

Omenimo naj še druge dobre zgodbe, ki se niso uvrstile med nagrajene, so pa prav tako vredne, da jih postopoma objavimo v Lovcu. To so: **Njegovo življenje** (psevdonom: *Zeleni*); **Srebrni lisjak** (psevdonom: *Robin Zelenec*); **Simonova vrnitev** (psevdonom: *Jože Špilak*); **Mulasti srnjak** (psevdonom: *Pica pica – Mia*); **Motivacija ali čudežno zdravilo** (psevdonom: *Ana Fortuna*); **Gobar** (psevdonom: *Ursus arctos MA*); **Lovčeva vest** (psevdonom *Dama dama VA*); in morebiti še katera ...

Za žirijo: **Franc Černigoj**

Nagrajena avtorska dela bomo začeli objavljati v naslednji številki.

Foto: Z. Naglič

Člani LD Bukovje - Otiški Vrh so lani septembra pri svojem lovskem domu prvič organizirali družabno srečanje z lastniki zemljišč na območju njihovega lovišča.

razvijamo in utrjujemo vsak dan na terenu. Letos pa smo se v Lovski družini Bukovje - Otiški Vrh odločili, da se bomo vsi skupaj tudi poveselili. Zbrali smo se v soboto, 12. septembra, v naši lovski koči. Uradni del smo opravili s pristrčnim pozdravom, ki ga je navzočim lastnikom zemljišč in lovcem naše LD izrekel naš starešina.

V družabnem in zabavnem delu programa ni manjkal lovski golaž, poskrbljeno je bilo tudi za dobrote z žara, naše skupno srečanje pa je popestril ljudski godec s »frajtonarco«.

Ob prijetno preživetem popoldnevu in večeru se ni bilo težko odločiti, da bi odslej srečanje

Aktivna LD Podlehnik

Začelo se je novo leto in veliko dela je bilo postorjenega v lovski družini v Podlehniku. Starešina je Viktor Svenšek in uspešno vodi LD, ki šteje 47 aktivnih članov. V upravnem odboru je od vsega začetka in se je prekalil v opravljanju najrazličnejšega dela in poslovanja v društvu. Člani so najbolj veseli, da so dela v okolici, na zgradbi, gospodarskem posloplju in v notranjosti končana, saj so trajala kar vse leto.

Dejavnost LD ni omejena samo na lov, pač pa tudi na skrb za divjad in urejanje lovišča. Lovska bratovščina te LD vse leto nadzoruje lovišče. LD Podlehnik ter sosednje družine so dobro organizirane, prisotne so na terenu in naredijo veliko dobrega za naravo. Njihovo poslanstvo je skrb za okolje, saj so varuhi narave z vsem njenim življem. Vse leto skrbijo za preprečevanje škode od divjih prašičev in srnjadi. Poskrbeli so in ogradili njive, da prašiči niso povzročali prevelike škode. Opravljali so strelske aktivnosti in se ukvarjajo z lovnim turizmom, s pomočjo katerega poskrbijo za finančno stabilnost LD. Imajo sedem revirjev in vsak po svoje skrbi za stanje v revirjih. Vodje revirjev so: Marko Maučič, Viktor Svenšek, Franc Trafela, Konrad Vaupotič, Jože Žerak, Jože Trafela in Stanko Vaupotič.

Vsako jesen s svojimi prijatelji priredijo lov na divje prašiče iz vse Slovenije. Tisti dan je zares pravo doživetje v druženju, izmenjavi mnenj, dobrih idej, navsvetov in predvsem poglobljanju

Jubilejna fotografija članov LD Jurklošter, ki so lani praznovali okrogli jubilej.

60 let LD Jurklošter

Lani je Lovska družina Jurklošter praznovala 60-letnico delovanja. Ustanovitev te LD sega v leto 1949. Ob ustanovitvi je bilo pet članov lovske družine, istega leta pa se je v družino včlanilo še pet članov, tako da je družina štela deset članov. Dandanes ima LD Jurklošter 50 članov, povprečna starost pa je 58 let. Člani LD Jurklošter lovijo na 4.803 ha velikem lovišču. Na tamkajšnjem območju prevladujejo predvsem kmetijske površine in gozdovi.

60-letnico delovanja lovske družine smo obeležili 6. septembra 2009 v okviru krajevnega praznika Krajevne skupnosti Jurklošter. Ob tem dogodku smo v znanem stolpu, imenovanem Jurklošterski stražar, v okviru kartuzije pripravili lovsko raz-

stavo, ki je bila zelo dobro obiskana. Ogledali so si jo krajani in učenci osnovnih šol iz Občine Laško. Lovci LD Jurklošter smo še posebno ponosni na našega častnega predsednika družine, 90-letnika Franca Cerjaka, ki je lani praznoval 90. rojstni dan.

Željko Grofelnik

Utrjevanje sodelovanja z lastniki zemljišč

Tudi na sproščenem druženju

Lovci svoje poslanstvo opravljamo predvsem v gozdovih, na njivah in travnikih, na zemljiščih, ki so last nekoga. Zato je zelo pomembno, da smo predvsem v dobrih odnosih z njihovimi lastniki. Take odnose

lovcev z lastniki zemljišč postalo tradicionalno.

Zvonko Naglič

Foto: Z. Golub

Člani LD Podlehnik so najbolj veseli, da so dela v okolici, notranjosti in na lovskem domu – gospodarskem posloplju – končana, saj so trajala celotno minulo leto in so terjala veliko delovnih ur.

povezave med lovci vse Slovenije, saj je moč le v slogi.

Vsako leto tradicionalno organizirajo lov na malo divjad s pobrateno LD Banja Loka iz Kočevja. Slavnostno izmenjavo listin med obema LD so podpisali že daljnega leta 1975. Vsakoletna srečanja utrjujejo prijateljske vezi. Ob 20-letnici so izmenjali priznanja najbolj zaslužnim članom. Do konca leta so morali opraviti načrt odstrela velike divjadi. Vsako nedeljo se snidejo na skupnem lovu, ki je bolj ali manj uspešen. Dogovorijo se o delu za naprej, o krmljenju in drugih nadaljnjih aktivnostih.

Čez leto skrbijo za več krmnih njiv, s katerimi želijo odvrniti divje prašiče, da ne bi povzročali prevelike škode na njivah kmetov. Za dom in okolico že dolgo predano skrbi gospodar **Jože Trafela**. Gospodar lovišča je **Štefan Foštnarič**, ki je svojo lju-bezen do lova podedoval od svojega pokojnega očeta. Gospodar skrbi za pravilen potek načrta odstrela (sestavo) in uresničevanje vseh načrtovanih del, med katere spada tudi popravilo naprav v lovišču (obnova prež, lovskih poti, spomladansko ter poletno odvrtačno krmljenje divjih prašičev).

Vsako leto člani organizirajo tradicionalno strelsko tekmo ob občinskem prazniku ter pogostitev kmetovalcev - oškodovancev zaradi škode od divjadi.

Zdenka Golub

Dvojni lovski krst v Šentlambertu

Loovski običaji živijo naprej. To so na štefanovo dokazali lovci **LD Šentlambert** in njihovi tovariši iz pobratene **LD Kapele** na štajerski strani Save, blizu meje s Hrvaško. Po skupnem lovu se je njihovo druženje nadaljevalo v lovskem domu v Šentlambertu. Najprej so se podprli s hrano, nato pa je sledil osrednji dogodek dneva – *lovski krst*. Kandidata za krst sta bila dva. Prvi krst je bil začinjen z območnimi dodatki LD Šentlambert (utrinki so na fotografijah). S tem običajem je lovska družina polnopravno članstvo v lovski družini potrdila **Boštjanu Ocepku** iz Jablane.

Kandidata za krst (»obtoženca«) so z zanko okrog vratu privedli pred tričlanski sodniški senat, ki so ga sestavljali: sodnik **Janez Vidmar**, starešina LD

Šentlambert, ter »prisednika« **Viktor Rebernak** in **Slavko Grošelj**. »Zdravnik« **Miloš Roglič** je pregledal in ocenil, če so vse telesne funkcije kandidata »normalne« za zdravega človeka. Med drugim je svojo doraslost lovskemu stanu dokazal, ko je uspešno spil kozarec vina »na dušek«, svojo vzdržljivost pa s sedenjem na mokrem stolu.

Tožilec **Darko Juvan**, gospodar domače LD, je navedel hude obtožbe na račun obtoženca. Slednjega je uspešno zagovarjal **Franci Ocepek**, vendar sodniškega senata ni prepričal v celoti. Jasno je bilo, da mladi lovec ne bo ušel »kazni«. Dilema, kakšna bo kazen, so razrešili odgovori na lovska »strokovna« vprašanja. Obtoženec je pravilno odgovarjal le s polovičnim uspehom, kar ga je rešilo najhujšega. Pa kljub temu, kazen!

Za kazen so ga namestili na trebuh čez dva stola. Vsak izvrševalec kazni ga je enkrat udaril po zadnji plati. Prvi je bil na vrsti starešina, njemu pa so

Izvrševanje kazni

sledili še drugi člani. Za lajšanje bolečin mu je po vratu steklo nekaj blagodejno ohlajenega vinca. Po dodeljenih kaznih so mu lovski tovariši čestitali za vstop v lovsko odraslost.

Drugi krščenec je bil krščen po običajnem protokolu LD Kapele. Kot sodnik ga je vodil član omenjene lovske družine, »žrtev« pa sta vklečila in pred sodniški senat privedla »policaja«, ki sta bila tudi člana LD Kapele. Žrtev je bil **Miloš Roglič**, ki ga je matična LD Šentlambert enkrat že krstila. Tako je zdaj edini lovec svoje LD, ki je bil krsta deležen dvakrat (seveda za uplenitev druge divjadi).

Med sojenjem ni bilo bistve-

Lovski krst: »obtoženec« pred »sodnim senatom«

nih odstopanj od običajev domače LD, razlika je bila le v kaznovanju, med katerim je krščenec ležal v dveh položajih. Najprej so ga namreč polegali na hrbet. V usta so mu vtaknili cev, ki je imela na drugi strani lijak, v katerega je »rabelj« vlival vino. Ko je ocenil, da je »obsojenče-

vo« grlo dovolj mokro, je sledil še zaključni del na trebuhu. Po končanem obredu je, enako kot prvi krščenec, dobil v spomin palico, s katero so ga »krstili« po zadnji plati. Nanjo so se podpisali vsi navzoči lovci.

Po osrednjem dogodku štefanovega se je druženje lovske tovarišije nadaljevalo v veselem, sproščenem in spontanem vzdušju, ki je nakazovalo, da bo duh pobratenja med LD Šentlambert in LD Kapele živel naprej. Tokratni gostitelji so imeli v svojih vrstah harmonikarja **Naceta Klančičarja**, ki je dodatno dopolnil vzdušje lovskega praznika, svoje harmonikarske veščine pa je pokazal tudi starešina Vidmar.

Bistvo vsega dogajanja je bilo druženje in ohranjanje lovske tradicije in krajevnih razlik istega običaja, ki ga je v temeljni obliki v Lovcu, št. 2 in 3/1991, lepo opisal France Cvenkel. Če lovska bratovščina želi uspešno delovati, se morajo njeni člani najprej dobro razumeti. Tako povezanost je treba negovati na

Foto: B. Grošelj

Čestitke ob sprejemu v lovsko bratovščino

skupnih lovih, delovnih akcijah in praznovanjih. Zelo pomembna vez med preteklostjo, sedanjostjo in prihodnostjo je prav *lovski krst*. Po njem postane vsak član lovske organizacije še tesneje povezan s svojo tovarišijo. Krst združuje lovce različnih starosti, značajev in lovskih sposobnosti, saj je skupen prav vsem lovcem.

Za vsakega lovca je krst nekaj posebnega. To je doživetje, ki se ga spominja do konca življenja; pomeni dokončen vstop v lovsko tovarišijo. Do krsta je lovec še »zelenec«, ne glede kakšno je njegovo lovsko znanje in kakšno divjad je uplenil. V LD Šentlambert bo v prihodnjih letih glede na podmladek še veliko krstov. Čeprav se časi spreminjajo in so kazni milejše kot nekdanj, bo običaj *lovski krst* ohranil svoj pomen. Lovci novih generacij se ga bodo prav tako radi spominjali kot njihovi starejši kolegi, ki so bili deležni večjih (včasih kar malo pretiranih) preskusov vzdržljivosti.

Boštjan Grošelj

Druženje LD Videž - Kozina in Društva slovenskih lovcev F - JK - Doberdob

Društvo slovenskih lovcev Furlanije - Julijske krajine - Doberdob že vrsto let organizira t. i. »osmico« ob priložnosti *kraške ohceti*. To je obred, ki poteka vsaki dve leti. Zaživel je leta 1986 in se naslanja na zgodovinske in etnološke zapise ljudskih ženitovanjskih šeg na Krasu iz druge polovice 19. stoletja. V tednu *kraške ohceti* je v Repnu vse aktivno, saj se vse začne s postavljanjem kolon iz brinja, sledita fantovščina in dekljščina, ko se nevesta in ženin poslovita od prijateljev, nato je podoknica, ki jo ženin posveti svoji izbranki, ter prevoz nevestine bale v ženinovo hišo. Glavni obred je prava *kraška poroka*, ki se je udeleži številna množica ljudi v ljudski noši. Poroka poteka v cerkvi na Taboru, nato se novoporočeni par in svatje v sprevidu sprehodijo do Repna in *kraške hiše*, kjer nevesto predajo ženinovi družini.

Osmica ob priložnosti *kraške ohceti* je obenem tudi eden izmed glavnih virov dohodka za Društvo slovenskih lovcev Doberdob. Zato je dobro pripravljena osmica pogoj za uspešno delovanje društva. V tednu *kra-*

ške ohceti so društveni člani trdo delali in omogočili, da se je tudi letos društvena osmica iztekla na najboljši način. Delo na osmici ni šala, saj delo obsega pripravo prostora, kuhanje golaža, žvaceta, pripravljanje narezka in pospravljanje prostora. Za fante, ki so v toplem zadnjem tednu avgusta pripomogli k dobri izvedbi društvene osmice, je društveni odbor organiziral nagradni lov na divje prašiče. Teren in zakonodaja v tržaški pokrajini ne dovolita izvedbe skupinskih lovov, zato se je društveni odbor obrnil na bližnje slovenske lovske družine, ki bi bile pripravljene sprejeti prošnjo za nagradni lov. Na našo prošnjo se je prijazno odzvala LD Videž - Kozina.

Člani Društva slovenskih lovcev F - JK - Doberdob in LD Videž - Kozina smo se 29. novembra zbrali na parkirišču v Kozini, kjer se je vse začelo. V zboru smo najprej sledili pozdravom predsednika LD Videž - Kozina, **Vojka Lazarja**, predsednika DSL - Doberdob **Egona Malalana**, nato pa navodilom lovovodje **Danila Počkaja** ter priporočilu k varnosti pri rokovanju z orožjem. Velik poudarek

je veselo, saj je bilo v pogonu veliko divjadi. Nekateri so imeli manj sreče, drugi več in prišli tudi do strela. Vsi pa smo uživali v lepih mešanih gozdovih in ob poslušanju gozdnih melodij. Po končanem lovu smo se lovci zbrali pred kočjo na Slavniku s pogledom do Jadranskega morja in notranjskih gozdov. Pri pozdravu lovini smo se boginji Diani zahvalili za bogat plen in uspešen lov.

Lovu je sledil še t. i. zadnji po-

ki in dogodki nam bodo ostali vsem v lepem spominu.

Šele v mraku smo zapuščali kočjo, se tovariško poslovili in odhajali z lepimi spomini in željami po ponovnem snidenju.

Zahvala velja LD Videž - Kozina, ki nas je na najboljši način sprejela v svojih prostorih, kuharski ekipi Društva Doberdob za odlično pripravljeno kosilo ter vsem prisotnim lovcem, ki so omogočili skupen lov in druženje.

Matjaž Romano

Foto: M. Romano

Za dobro razpoloženje je poskrbel lovski krst dveh mladih lovcev.

Člani Društva slovenskih lovcev F - JK - Doberdob in LD Videž - Kozina ob plenu skupnega lova

smo namenili varnosti in vsi oblekli oranžne signalne brezrokavnike. Porazdelili smo se v manjše skupine, saj je lov zajel večje območje rodiških gozdov, zato je bila potrebna velika mera organizacije in skrbnega načrtovanja. Lov se je začel, ko so gonjači zavzeto in glasno pognali; nedeljsko jutro so prebudili prvi strelji in lajež štirinožnih lovskih pomočnikov. Vreme nam je bilo naklonjeno, saj je po obdobju dolgega vlažnega obdobja posijalo sonce.

Ob koncu lova je bilo vzduš-

gon. V koči smo se okrepčali zokusnim surovim pršutom, žvacetom in pasuljem, kar vse je pripravila kuharska ekipa Društva Doberdob. Prijetnemu druženju v lovskem domu je sledil običaj lovski krst. Med pogovorom ob mizi se je hitro sestavilo »sodišče«, saj smo ugotovili, da sta uplenitelja kar dva mlada lovca, ki sta bila nato še »uradno sprejeta« v lovske vrste. V koči je prevladovalo pravo tovariško lovsko vzdušje. Veseli smo, da se je lov končal varno in na najboljši način, pa tudi družabni trenut-

Pisne zahvale za 36. srečanje LPZ in rogistov

Sredi veselega decembra so dodali piko na i 36. srečanju slovenskih LPZ in rogistov, ki je potekalo lani junija v organizaciji Domžalskih rogistov in ZLD Ljubljana. V prijetno toplem in urejenem lovskem domu članov LD Mengeš so se namreč še zadnjič v tej vlogi sestali vsi tisti, ki so tako ali drugače pomagali organizirati in udeležiti največjo lansko lovsko glasbeno prireditev. Tako so se obljubljenega in kar nekaj časa načrtovanega delovnega in družabnega srečanja med drugimi udeležili nekateri člani častnega in organizacijskega odbora: mag. **Lado Bradač**, podpredsednik LZS in predsednik ZLD Ljubljana, **Milan Velkoverh**, strokovni tajnik ZLD Ljubljana, **Gregor Otmar Rettinger**, ki je najbolj bdel nad celotnim srečanjem, **Franc Rotar**, podpredsednik Komisije LZS za kulturo in stike z javnostjo, **Martin Rebolj**, župan moravške občine, **Matej Kotnik**, župan Občine Lukovica, in neutrudna **Vera Vojska**, ki je v odsotnosti svojega župana **To-**

Foto: F. Rotar

V prijetnem lovskem prostoru LD Mengeš so se srečali organizatorji 36. srečanja (2009) slovenskih LPZ in skupin rogistov.

nija Dragarja zastopala domžalsko občino. Srečanja, ki so ga začeli Domžalski rogisti, so se udeležili tudi lovci in nelovci, ki so skrbeli za logistiko srečanja. Med njimi je bil tudi dr. **Franc Habe Feri**, ki je v sliki in besedi predstavil 36. srečanje. Tam je bil tudi **Jože Vahtar**, starešina LD Mengeš, v katero je včlanjenih trideset lovecev in ena lovka, je povedal predstavnik gostiteljske LD, v domu katere smo bili.

V imenu organizatorja 36. srečanja sta se vsem, ki so lansko srečanje pomagali narediti nepozabno, zahvalila L. Bradač in G. O. Rettinger; slednji je za služnim izročil pisne zahvale v imenu organizatorja. Posebne pisne zahvale je podelila tudi LZ Slovenije, in sicer G. O. Rettingerju za organizacijski pogum in vodenje združenih rogistov, ki igrajo na rogove »S«, **Francu Gorniku** in **Francu Kenetu**. Slednja sta na srečanju vodila in dirigirala združenim rogistom in pevcev. Priznanje je prejel tudi **Damjan Tomažin**, dirigent Pihalne godbe Domžale. V odsotnosti predsednika Komisije za kulturo in stike z javnostjo, **Marjana Fortina**, je pisne zahvale izročil Franc Rotar.

F. Rotar

Prenovljen lovski dom V Dobravi

Člani zelene bratovščine iz LD Dobrava v Slovenskih goricah so lani praznovali 55-letnico ustanovitve svoje LD, ki je med mlajšimi v osrednjih Slovenskih goricah. Ob tej priložnosti so predali v uporabo prenovljene prostore lovskega doma, ki stoji na slikoviti jasi

sredi gozdnega predela Dobrava, po katerem je družina povzela tudi ime. Dandanes šteje ta kolektiv zelene bratovščine petinštirideset članov in gospodarji z 2.365 ha značilnega nižinskega lovišča. Kot je povedal starešina LD Dobrava **Danilo Petrič**, je bilo lovišče občutno prizadeto z gradnjo avtoceste po Slovenskih goricah, saj je sicer zelo potrebna prometnica skoraj prepolovila večji del lovišča in najbolj prizadela ostanke kakovostnih reznih površin na območju Spodnje Senarske, Spodnji Verjan, dela Čagone, Brengove in Cogetincev. Zato je mala divjad že desetletja deležna posebne skrbi in pozornosti v gospodarskih načrtih in v vsakdanjih ukrepih. Ob vmesnem jubileju so pripravili priložnostno proslavo s kulturnim programom in družabnim srečanjem, ki so ga umestili v program praznovanja občinskega praznika Občine Sveta Trojica v Slovenskih goricah. Z njo lovci dobro sodelujejo, župan **Darko Fras** pa je postal tudi lovski pripravnik in bo očitno nadaljeval

Foto: M. Toš

Prenovljen lovski dom LD Dobrava v Slovenskih goricah, ki so ga odprli ob proslavi 55-letnice obstoja LD.

družinsko tradicijo, saj sta bila člana omenjene LD tudi njegov ded in oče. Na slovesnosti so podelili zahvale zaslužnim članom za dolgoletno delovanje, posebna priznanja pa so podelili mnogim donatorjem in sponzorjem za sredstva, podarjena za obnovu lovskega doma.

LD Dobrava se trudi z urejanjem lovišča, v katerem gradijo visoke preže, krmišča in solnice. V lovišču je gospodarsko najpomembnejša vrsta divjadi srnjad, imajo pa tudi zajce, fazane, nekaj manjših kit jerebic, poljske prepelice, race mlakarice, lisice, jazbece, ujede in prehodno tudi divje prašiče. Občutnejše škode zaradi divjadi ne beležijo, s kmetovalci imajo dobro urejene odnose. Pripravljajo letna srečanja z domačini in tako negujejo dobre medsebojne odnose. Nudijo odvrtačna sredstva in opravljajo preventivne ukrepe, da bi bila škoda čim manjša. Del odstrela trofejnih srnjakov namenjajo tujim lovskim gostom, lovni turizem jim prinaša finančna sredstva za gospodarjenje z loviščem. Odstreli male divjadi so bolj simbolični, skupni jesenski lovi pa z druženje in obujanje spominov. Vsako leto vložijo nekaj fazanov in letos (2010) naj bi uredili novo oborov v revirju Brengova. LD Dobrava je pobratena z LD Vurmat z Duha na Ostrem Vrh, vsako leto izmenjajo love in tudi sicer sodelujejo kot dobri lovski prijatelji.

Lovski dom v Dobravi je že od nekdaj priljubljena izletniška točka. V njem se radi zadržujejo domačini, ki jim služi za različne družabne in družinske prireditve. Uporabljajo ga tudi društva in organizacije v Občini Sveta Trojica, med slovensko osamosvojitveno vojno pa je v njem dalj časa domovala enota TO. Na ta prispevek v letih 1990 do

1991 so lovci zelo ponosni. Po preureditvi in zamenjavi stavbnega pohištva bo objekt še bolj služil vsem, ki v njem iščejo prijetne trenutke, lovci pa ga bodo uporabljali kot svoj drugi dom. Ob njem je tudi gospodarski objekt z vsemi napravami in hladilnico za uplenjeno divjad, skladiščem in sanitarijami. Ob domu so na novo postavili koruznjak, v katerem skladiščijo koruzo za zimsko krmljenje divjadi, je še povedal starešina LD Dobrava, Danilo Petrič.

M. Toš

Minilo je kakšnih sto let ...

Najbrž bo marsikomu ostala v spominu tista nedelja, ko smo se srečali kmetje, lovci in tudi naključni mimoidoči v Bistriškem jarku. Zbrali smo se ob »ekološki kapelici« in se zbrano udeležili že domala povsem pozabljenega obreda lovske Hubertove maše.

Kakšnih sto let je spolzelo čez planine s Košenjakom in Golico na severni strani in prek Kobanskih planin, od koder prihaja sonce. O tem so nam veliko pripovedovali; še naš »rajnki« solovec, stari **Štefunko** je vedel, da so precej pred prvo vojno gori pri cerkvi sv. Urbana, 1322 m, ob kapelici, ki obnovljena in ozaljšana stoji še dandanes, imeli lovci in gonjači prvo Hubertovo mašo v naravi. Bo prav, če zapišemo, da so takrat še rekli »Hubertusovo mašo«, čeprav pomeni hubertusova plašč iz lodna, svetniku pa pravimo po slovensko sv. Hubert.

Lovci LD Muta smo že kar nekaj let gojili bolj ali manj tihe namene, da bi ta nekdaj lep in spoštovan lovski običaj iztrgali pozabi. Želje so začele dobivati konkretnije podobe letos zgodaj spomladi, ko smo v skladu z ustaljeno navado načrtovali srečanje lovecev z zemljiškimi in gozdnimi posestniki, torej tistimi, ki so hoteli ali ne potrpežljivo prenašati prehranske potrebe in želje divjadi in včasih tudi lovecev. Razen redkih izjem so se omenjeni v kriznih trenutkih znali zavzeti za potrebe divjadi in stisniti zobe. Sicer pa je bilo tukajšnjemu kmetu nekako že v krvi, da je ob dobri letini puščal manjšo kopico na polju, ni do konca populil vse repe, zadnje glave zelja, tu in tam je pustil še kakšen snop ovsu na ostrvi.

Bilo je in je še vedno na sploš-

no nekaj več v teh ljudeh, česar zdaj v mestnem vrvežu sploh ne opazimo več oziroma kar smo pozabili. Tudi zato smo se odločili, da letos medsebojno druženje združimo z lovsko mašo in tako poskušamo blagosloviti vsa naša skupna prizadevanja v dobro divjadi, okolja in medsebojnih odnosov.

Po izredno deževni soboti smo se zbudili v sveže oprano jutro, nedeljo 30. avgusta, ko je sonce preganjalo še zadnje meglice iz dolin in globač; tudi iz doline z imenom Bistriški jarek. Tja, ob kapelico sv. Frančiška Asiškega so se tisto dopoldne namenili mnogi kmetje z območja našega lovišča, mnogi prijatelji lovstva in seveda lovci. Zavidanja vredna udeležba. In kje naj bi se bili zbrali ob takšni priložnosti, če ne ravno ob kapelici, ki je bila postavljena kot spomin in opomin ob zgraditvi vodne akumulacije Koralpe na avstrijski strani, ki je s svojo velikansko količino vode stalna grožnja celotni dolini Bistriškega jarka in še dlje v dravsko dolino. Na to nevarnost nas na vsakem koraku opozarja-

Hubertova maša je bila v kapelici v Bistriškem jarku (LD Muta).

jo sirene, nameščene na mogočnih in visokih stebrih, ter opozorilne table z oznakami območja, nad katerega naj bi se prebivalci umaknili, če bi se morda izlila voda. Ker je to »ekološka bomba«, so tudi kapelico poimenovali »ekološka kapela« in jo posvetili sv. Frančišku kot zavetniku živali, ekologov in naravovarstvenikov.

Za naravo pravimo, da je, če je ohranjena, najlepša katedrala na svetu. Med bregovi, poraščeni s košatimi smrekami, s potokom Bistrico v ozadju in pred oltarjem, okrašenim z jelenjim rogovjem s križem na sredini, vse pa v zavetju sv. Frančiška, so mogočno zadoneli rogovi doma-

čih rogistov pod vodstvom **Andreja Pungartnika** in ubrani glasovi Lovskega okteta LD Peca iz Mežice. Mašo je daroval prizadevni duhovnik gospod **Marko Drevenšek**, ki je v svoji pridigi izrazil veselje nad našo odločitvijo, da smo organizirali lovsko mašo in nas spodbudil, naj bi bili vsi ljudje, tudi lovci, spoštljivi in odgovorni do našega okolja, ki je eno, edino in neponovljivo. Poudaril je, da se moramo pri svojem ravnanju zgledovati po svojem zavetniku sv. Hubertu, ki je iz dogajanja v naravi znal razbrati opozorilo, da mora obvladovati svoje pretirano slo po lovu in da je tisto, kar lovimo, sestavni del stvarstva, s katerim moramo ravnati skrajno spoštljivo.

Starešina **Jože Meh** je v uvodnem pozdravu omenil, da se lovci po svojih najboljših močeh in znanju trudimo, da bi ohranili

neokrnjeno naravo in bogastvo živalskega sveta v njej, in izrazil prepričanje, da verjetno tovrstne želje globoko v srcu nosi sleherni človek, saj je narava oziroma zemlja tista, ki poraja življenje, nam daje kruh in nam nudi navdih, da laže premagujemo naš vsakdan. Sodobni način življenja, posebno naglica, nas od narave vse bolj oddaljuje in nam večkrat zamegljuje pravo oceno in presojo.

Pohvalno je, da so se lovci maše udeležili v zelo velikem številu. Uvodni nagovor, berila, prošnje, uvod v molitev ter pozdrav miru so pripravili lovci sami, kar priča, da imajo naši lovci čut za spoštovanje tradicije, kulture in negovanje občečloveških vrednot. To je pri ljudeh, ki sicer niso v naših vrstah, naltelo na vsestransko odobravanje. Marsikatera čestitka je bila izrečena prav zato.

Prijetno je bilo tudi druženje po končani maši, ko smo ob pravem lovskem golažu in kozarčku rujnega obujali spomine, navezovali nove stike z bližnjimi in se sprostiti ob zvokih priznanega ansambla. Prizadevali si bomo, da bi znali ohraniti naše lepo okolje zdravo in prijetno za ljudi in živali, za nas in prihodnje rodove. Na koncu smo si zaželeli, da bi tak dogodek ponovili še kdaj.

Avguštin Verhnjak, K. Valtl

Manj jelenjadi v LD Pogorevc

Manj škodnih primerov kot pred dvema letoma

O koroški LD Pogorevc smo v Lovcu prvič obširneje pisali leta 2007. Takrat smo zaskrbljeno in kritično poročali, kakšne težave je imela ta LD zaradi škode, ki jo je z objedanjem debel mlajšega gozda v zasebnih gozdovih na pobočjih Javorja povzročila jelenjad. Po prvi oceni bi takrat LD morala dvanajstim javorskim kmetom plačati za nastalo škodo kar neverjetnih 17,5 milijona tolarjev, kar bi jo je zagotovo vodilo v finančni zlom. Le pravilnemu človeškemu in kompromisnemu pristopu reševanja nastale škode, ki sta ga vodila starešina **Marko Jelen** in gospodar **Franc Raztočnik**, velja zahvala, da jelenjad ni sprla kmetov in lovcev. Ko smo se lani drugo novembrsko nedeljo mudili v LD Pogorevc, smo bili povabljeni zato, da nam v osrč-

Pri maši je bila navzoča množica lovcev in krajanov.

Foto: M. Artnak – Orto

uresničijo letni načrt odstrela. Da bi ga, morajo organizirati tudi pogone na jelenjad in divje prašiče. Zapisati je še treba, da je lov na pobočjih Javorja izredno zahteven, še posebno na strmih pobočjih Uršlje gore in ob njenem vznožju. 15. novembra lani so spet organizirali lov. Vendar tedaj tudi v čast svojima članoma, najstarejšemu, 90-letnemu **Albiju Hancmanu** in 70-letnemu **Filipu Naveršniku**, zaslužnima funkcionarjema, ki sta lani praznovala visoka življenjska jubileja. Ob našem obisku sta povedala, da marsikaterega starejšega člana LD Pogorevc vedno bolj moti, da lovska organizacija ne vzgaja mladih lovcev tako, kot bi jih morala in kot so jih nekdanj. Po njihovih besedah mladi lovci nimajo pravega in spoštljivega odnosa do starejših, kar opazata tudi v njuni LD.

F. Rotar

Foto: F. Rotar

Člani LD Pogorevc so novembrski skupni pogon na jelenjad in divje prašiče organizirali v čast jubilarntoma: 90-letnemu Albiju Hancmanu in 70-letnemu Filipu Naveršniku. Zadnji pogon so končali v idiličnem lovskem domu nad dolino Jazbina.

ju svojega lovišča, na pobočjih Uršlje gore povedo, da so vse takratne škodne primere uspešno rešili in da je še vedno trdna sloga med kmeti in lovci. Marko Jelen, sicer tudi član strelske ekipe LZ Slovenije, nam je povedal, da so na koncu morali poravnati le del škode. Da je bila dosežena takšna kompromisna rešitev, velja zahvala tudi lovski in gozdarski inšpekciji, zlasti pa razumevačim koroškim kmetom. Tudi glasilo Lovec ima pri tem del zaslug zaradi hitrega in objektivnega poročanja.

Zdaj jelenjad tamkajšnjim lovcem ne dela več težav zaradi škode. Število jelenjadi se je zaradi večjega odstrela, ki je sledil zaradi škode, tudi v tej LD in še v nekaterih drugih koroških LD precej zmanjšalo. Menda lovci ne morejo ali pa z veliko težavo

Lovska strelska tekma v »deželi cvička«

Ah, to naše strelstvo. So LD, Aki imajo vse pogoje, da bi organizirale tekmo v lovskem strelstvu, pa pravijo, da se jim finančno ne izplača in raje prispevajo kakšen »evrček« iz svojega žepa, da se to zgodi kje drugje; pa »je volk sit in koza cela«. Mi, »cvičkarji« (Dolenjci, seveda), pa pravimo, da ni in ne bo tako, čeravno si moramo strelišče izposoditi oz. ga vzamemo v najem pri sosednji LD, da lahko priredimo strelsko tekmo.

Tako smo tudi lani organizirali strelsko tekmo na strelišču LD Trebelno. Preden smo natisnili vabila, nismo vedeli, ali bomo imeli disciplino »glinasti golo-

Foto: P. Flis

Najuspešnejši tekmovalci na strelski tekmi 2009 v »deželi cvička«

bi« brez klicanja. To pomeni, da glinasti golob izleti brez »fonopula«. Po posvetu naše strelske ekipe je obveljala odločitev, da je tekma znana po tej panogi že tri leta. Ker je to pri nas že nekakšna tradicija, je ne bomo spreminjali.

Prišel je 23. 8. 2009 in že jutro je naznanjalo, da bo lep dan. Pred uradnim začetkom tekme sem imel še prijetno dolžnost, da sem razdelil delovne obveznosti med naše strelce, ki so bili tudi glavni organizatorji, in razporedil zunanje sodelavce. »Zunanji sodelavci« so bili: naše žene, hčere, sinovi, tete, strici, ljubice – in, roko na srce, brez njih bi težko speljali tekmo do konca. Na tem mestu se jim tudi lepo zahvaljujem za vsakoletni trud, ki ga vložijo v delo in uspehe, s katerimi se potem hvalimo mi!

Strah, da tekme nismo dobro pripravili, se je razblinil okrog 11. ure, ko je bilo na spisku strelcev vpisanih že petinosemdeset imen. Takrat že nismo več vedeli, kateri strah je hujši: ali da bo premalo tekmovalcev ali da jih bo preveč in da do večera ne bomo mogli pravilno končati tekme. No, spisek z imeni se je ustavil pri trindevetdesetih vpisanih tekmovalcih.

Ko se je tekmovalje približevalo koncu, smo začeli zbirati prijave za tekmovalje »na izpadanje«, takšnega, ki ga imamo le v »deželi cvička«: strelca streljata v paru, in sicer v lovskem položaju. Oba tekmovalca streljata na istega goloba. Na prvih pet vrženih golobov streljata tekmovalca iz obeh cevi, torej s štirimi streli, drugih pet golobov pa vsak samo z enim strelom. Serije je konec, ko tekmovalca zadeneta deset golobov oziroma, ko zgrešita prvega. V tej panogi je zmagal par Pangerc – Garden.

Peter Flis

Rezultati strelskega tekmovanja na strelišču LD Trebelno (23. 8. 2009)

EKIPNO:

1. LD Trebnje	792 točk
2. LD Ig	752 točk
3. LD Gozdnik - Griže	751 točk

VETERANI:

Rajko Andrejašič (LD Medvode)	250 točk
Karol Cizej (LD Braslovče)	238 točk
Janez Žurga (LD Trebnje)	236 točk

ČLANI:

Peter Flis (LD Trebnje)	284 t
Andrej Pangerc (LD Velika Loka)	280 t
Klemen Sadar (LD Trebnje)	275 t

GLINASTI GOLOBI:

1. Andrej Pangerc (LD Velika loka)	100 t
2. Klemen Sadar (LD Trebnje)	92 t
3. Peter Flis (LD Trebnje)	92 t

MK puška (štiri tarče):

1. Peter Flis (LD Trebnje)	192 t
2. Simon Ošlak (LD Dolič)	190 t
3. Jože Štefančič (LD Videm)	188 t

ZP (zračna puška):

1. Peter Flis
2. Jože Golob
3. Simon Ošlak

Hubertova maša v LD Velike Lašče

Že šesto leto zapored smo se lovci LD Velike Lašče tradicionalno zbrali pri sv. maši v spomin na vse pokojne lovce in gozdne delavce ter v počastitev našega zavetnika sv. Huberta, ki jo je v soboto, 21. 11. 2009, v

Foto: J. Marolt

Sveto mašo v spomin na vse pokojne lovce in gozdne delavce ter v čast zavetniku lovcev, sv. Hubertu, je daroval velikolaški župnik Vladimir Jaksetič.

cerkvi sv. Ožbolta pri Lužarjih daroval velikolaški župnik **Vladimir Jaksetič**. Dobro sodelovanje naših lovcev z občani in lovci sosednjih lovskih družin je potrdila rekordna udeležba več kot 80 obiskovalcev. Po sv. maši smo prijetno pokramljali ob srnjakovem golažu, ki so ga pripravili naši lovci, in pecivu, ki so ga pripravile njihove žene.

*Jernej Marolt,
LD Velike Lašče*

Praktični preizkus znanja o ravnanju z lovskim orožjem

Na strelišču LD Dobrna

Kar 62 lovskih pripravnikov iz 28 lovskih družin in veliko njihovih mentorjev se je v soboto, 17. oktobra 2009, zbralo pri lovski koči nad Dobrno. Namen: **preizkus znanja o ravnanju z lovskim orožjem**: MK puško, puško šibrenico in kratkocevnim orožjem. Tovrstno usposabljanje je pod okriljem Lovske zveze Slovenije za lov-

ske pripravnike organizirala **Savinjsko-Kozjanska zveza lovskih družin Celje**.

Za izvedbo praktičnega dela preizkusa znanja je bil odgovoren starešina LD Dobrna **Miran Freitag**, ki pri SK ZLD – Celje uspešno predseduje strelski komisiji. Člani LD Dobrna so po-skrbeli, da so bila strelišča pripravljena, da je bil zavarovan dostop do njih in da je vse potekalo v skladu s *Pravilnikom o lovskem strelstvu*.

Streljali so po skupinah. Za vsako disciplino je bilo na voljo dovolj usposobljenega kadra: izprašani sodniki in dolgoletni izkušeni strelci. Za teoretični del izpita je bil zadolžen **Stane Ivanjšek** iz LD Jurklošter. Preizkus znanja pri streljanju s kratkocevnim orožjem je po novem pravilniku vodil dolgoletni in izkušen strelski sodnik **Vinko Lavrinc** iz Strelske družine Dušan Poženel - Rečica pri Laškem.

Od 8. do 12. ure sta potekala usposabljanje za izpit in preizkus znanja, po 12. uri pa praktični del v streljanju na deset umetnih golobov z MK puško na 35 m

oddaljeno tarčo in v streljanju s kratkocevnim orožjem - pištolo. Vse je potekalo zelo disciplinirano in brez zapletov, za kar velja v veliki meri zahvala strelskemu referentu pri LD Dobrna **Srečku Brodeju**, ki že nekaj let s polno mero odgovornosti vodi vsa strelska tekmovanja na strelišču pri lovski koči.

Z organizacijo in rezultati so bili zadovoljni tudi lovski pripravniki in njihovi mentorji, saj je od 62 prijavljenih kandidatov izpit opravilo 58 kandidatov. In prav je tako! Med nas prihajajo mladi člani, ki bodo izboljšali neustrezno starostno sestavo v lovskih vrstah. Zaželimo jim dober pogled, uspešno delo v lovskih revirjih ter uspešen vstop v novo leto 2010!

Anton Mogu

katero se v zadnjem času soočamo lovci.

Dobro sodelovanje z drugimi uporabniki prostora, kjer z loviščem upravlja LD Mirna, in z vsemi drugimi, je pogoj za urejeno krajino, divjad, čisto okolje itn.

V imenu vodje ZGS - OE Mokronog je enoto in problematiko, s katero se srečujejo gozdarji v zdajšnjem času, predstavil dolgoletni revirni gozdar v revirju Mirna **Ivan Horvat**. Tudi on je pohvalil dosedanje sodelovanje in optimistično poudaril, da je sodelovanje nujno tudi v prihodnje, saj se srečujemo v skupnem prostoru pri načrtovanju ukrepov za izboljšanje življenjskih razmer divjadi. »Smo najboljši poznavalci lokalnih posebnosti, ki so pomembne

Foto: S. Smolič

Za spomin na prijeten razgovor med lovci in gozdarji v našem okolišju smo stopili skupaj in se fotografirali.

Lovci in gozdarji v Mirnski dolini bodo dobro sodelovali!

Že tradicionalno dobro sodelovanje lovcev **Lovske družine Mirna** in gozdarjev **Zavoda za gozdove Slovenije, Krajevne enote Mokronog**, smo 8. decembra lani okronali z delovnim srečanjem v lovskem revirju IV, v neposredni bližini mirskega gradu, naokrog znanega kot **Speča lepota**. Glede na predvsem delovne obveznosti lovcev in gozdarjev je bila udeležba na delovnem srečanju morda manjša, kot smo načrtovali, po vsebini pa nič manj strokovna in nič manj pristrana.

V uvodu je **Stane Smolič**, starešina LD Mirna, gozdarjem predstavil organiziranost LD Mirna, stanje divjadi, načrtovanje in realizacijo odstrela divjadi v lovišču in problematiko, s

pri preprečevanju krivolova, tavin lesa, gradbenih posegih v prostor, uporabi gozdnih cest, pa tudi pri aktivnostih za odpravljanje »črnih« odlagališč odpadkov ter pri skrbi za zaščito neoporečnih virov zdrave pitne vode.« Vsi zbrani smo se strinjali z naštetim, saj je omenjena problematika prav tista, glede katere se bomo morali v prihodnje lovci in gozdarji še bolj angažirati in še tesneje sodelovati. V prijetnem klepetu so udeleženci delovnega srečanja ocenili, da je bila pobuda revirnega gozdarja Ivana Horvata in starešine Lovske družine Mirna zelo na mestu, srečanje pa da je bilo organizirano ob pravem času: leto 2009 se je počasi iztekalo, na obzorju so bili že novi izzivi.

Na koncu smo si zaželeli srečno in uspešno leto 2010 ter se vsi strinjali, da se bomo lovci in gozdarji v Mirnski dolini tudi v prihodnje še srečevali in dobro sodelovali!

Stane Smolič

Strelišče za streljanje z MK puško LD Dobrna

Še skupinska fotografija pri domu na Pajkežu

A tako deluje past za polhe?

Šola v naravi na Pajkežu

Učenci posebnega programa vzgoje in izobraževanja 4. do 5. stopnje OŠ Dragotina Ketteja iz Novega mesta smo preživeli doživetij poln teden v lovski koči **Lovske družine Do-lenjske Toplice** na Pajkežu.

Teden je bil poln različnih dogodkov. Spoznavali smo življenjske tabornikov, Kočevarjev, ki so nekoč živeli v teh krajih, delo lovcev ...

Prijazni člani LD so nam odstopili svoj dom za bivanje. Vzeli so si tudi čas in nas obiskali ter nam predstavili svoje lovišče, delo lovcev pri skrbi za živali.

Lovec **Avgust Poglajen** nam je na slikovit način predstavil delo lovca, navade pri lovu in pohodih po gozdu. Najbolj veseli smo bili njegove popotne malice iz nahrbtnika, ki ga lovci nikoli ne pozabijo vzeti s seboj na lov. Skupaj smo odšli postavljat pasti za polhe in upali, da bomo kaj ujeli. Oglledali smo si prežo, krmilnico, prepoznavali sledove (stopinje) divjih živali ...

Lovec **Igor Volk** nam je pri-

povedoval o skrbi lovca za živali. Njihov zvesti spremljevalec je pes, ki jim pomaga pri lovu. Z zanimanjem smo listali knjige in spoznavali živali v njihovem naravnem okolju.

V tistem tednu smo doživeli mnogo novih doživetij. Čeprav na samotni, v objemu gozda, smo zelo uživali. Kar sama se je porodila misel, ki smo jo ob slovesu zapisali v knjigo obiskovalcev doma.

Daleč od hrupa, na širni planjavi, je bilo super v mirni naravi.

Marjeta Rožič
(vodja šole v naravi)

Obiskali smo lovca

Smo učenci Podružnične šole Novaki pri Cerknem. Letos našo šolo obiskuje enajst učencev (od 1. do 4. razreda). Poučujeta nas učiteljici **Tatjana Prezelj** in **Tatjana Slabe**. V četrtek, 12. 11. 2009, smo imeli naravoslovni dan – na obisku smo bili pri lovcu. Zjutraj smo se peš odpravili do Praprotnika, kjer nas je pričakal lovec **Zdrav-**

ko Čemažar, nono naše sošolke Blažke. Povabil nas je v hišo, kjer nam je povedal vse, kar nas je zanimalo o živalih v gozdu. Pokazal nam je rogove in rogovje različnih živali. Naučili smo se veliko zanimivih stvari. Povedal nam je, katere so naloge lovcev. Pozimi, v visokem snegu, uredijo živalim gazi (poti), srnam pa pripravijo krmo. Seznanil nas je tudi z lovsko opremo. Najbolj radovednim je pojasnil, da mora-

jo lovci za odstrel nameniti le določeno število živali. Po malici smo šli peš do strelišča, kjer lovci vadijo streljanje s puško. Vsak izmed nas je lahko pogledal tudi skozi daljnogled lovske puške. Bili smo zelo navdušeni, zato smo se Zdravku lepo zahvalili in mu obljubili, da ga bomo še kdaj obiskali.

Tatjana Prezelj, Tatjana Slabe
Podružnična šola Novaki, Cerkno

Foto: B. Holer

Lovca LD Sv. Jurij iz Slovenskih goric sta na željo otrok in vzgojiteljic obiskala otroški vrtec **Jurovski Dol**. Z otroki sta se odpravila v gozd, kjer so si skupaj ogledali solnice in krmišča za divjad. Lovca sta otroke poučila o odnosu do divjadi, pravilnem krmljenju in odnosu do divjadi.

Akademik Saša Vuga, pisatelj, dramaturg, scenarist, urednik in lovec (član LD Brezovica) je 8. februarja 2010 praznoval svojo 80-letnico.

Rodil se je 1930. leta na Mostu na Soči, tam obiskoval osnovno šolo, maturiral v Šempetru pri Novi Gorici, na filozofski fakulteti v Ljubljani pa diplomiral iz slovenskega jezika in primerjalne književnosti. Od leta 1949 do upokojitve leta 1989 je bil zaposlen na RTV Ljubljana, sprva kot radijski govorec, od leta 1962 pa kot urednik dramske redakcije TV. Za svoja literarna dela je prejel vrsto pomembnih priznanj: nagrado vsta je slovenskega naroda, nagrado Prešernovega sklada, Bevkovo nagrado in veliko Prešernovo nagrado. Zanj je Že Jelo Gašperšič zapisal, da sodi z rojakom Ivanom Pregljem v vrh modernega slovenskega stilizma. Je član SAZU.

Saša Vuga se je tudi kot lovec (izhaja iz stare lovске rodbine, oče, ded in praded so bili lovci) z velikimi črkami zapisal v slovensko lovstvo. Velja namreč za pobudnika naše lovске založniške dejavnosti. Na prošnjo takratnega predsednika LZS, generala Rada Pehačka, je 1971. leta ustanovil *Zlatorogovo knjižnico* in bil prvi predsednik založniškega sveta LZS. Zasnoval je dolgoročni program in izdal deset knjig, potem pa dobro utečeno delo prepustil naslednikom. K delu je spodbudil vrsto domačih lovskih poznavalcev in mojstrov pisane besede. Rad se spominja odličnega sodelovanja z nekaterimi uredniki, na primer z inž. Mirkom Šušteršičem in Francetom Cvenkлом, pa z lovskimi strokovnjaki, kakršni so bili inž. Anton Simonič, Veljko Varičak, Blaž Krže, dr. Stane Valentinčič in drugi. Z veseljem ugotavlja, kako knjige ZK tudi po toliko letih redno izhajajo. Je velik prijatelj revije *Lovec*, ki da se odlikuje ne le po lepi podobi in tehtnih prispevkih, pač pa tudi zavoljo zgledega slovenskega jezika, ki ga uredništvo stanovito in skrbno neguje. Glede *Zlatorogove knjižnice* je prepričan, da ni veliko tudi velikih narodov, ki bi se lahko pohvalili s takšnim založništvom in, posredno, z izobraževanjem članstva. Leta 1980 je *Zlatorogova knjižnica* prejela mednarodno kulturno nagrado CIC – *Prix technique*. Ne nazadnje, ugotavlja jubilar, kakovostno lovsko založništvo veliko pove o kakovostni in kulturni ravni neke lovске organizacije.

Saša Vuga je bil od vstopa v lovsko organizacijo leta 1964 pa do združitve dveh LD pred petimi leti prizadeven član LD Vič. Tam je aktivno sodeloval tudi v vodstvenih organih (od 1988 do 1990 je opravljal funkcijo starešine, od leta 1984 do 1988 pa funkcijo predsednika NO LD). Kot odličen govorec je vodil skoraj vse občne zbornice. Zmeraj je bil med najbolj aktivnimi lovci. Tudi zdaj je le malo skupnih lovov v LD Brezovica, ki se jih ne bi udeležil. Nekdaj so ga na lov na malo divjad, tega ima najraje, spremljali Sančo (s tem legendarnim nemškimi prepeljarjem je na slehernem tekmovanju dosegal zavidanja vredne uspehe), potlej Panso, prav tako prepeljar, in nazadnje angleška koker španjel-

ka, šolana prav za lov na kljunače. Ob zahtevnem vsakdanjem delu, pravi jubilar, mu lovstvo in ribištvo (muharjenje) pomenita nepogrešljivo duševno in telesno sprostitve, tako pomembno pri pisateljskem ustvarjanju.

Dragi lovski tovariš Saša, ob tvoji 80-letnici se ti lovski tovariši iskreno zahvaljujemo za izjemen prispevek slovenskemu lovstvu in matičnim LD. Želimo si, da bi še dolgo, kljub častitljivemu jubileju, prihajal med nas kot zmeraj čil, zdrav, pokončen in dobro razpoložen.

**LD Brezovica – B. L.,
Lovska zveza Slovenije**

V prvi polovici junija (rodil se je 9. 6. 1934) je svoj življenjski jubilej – 75-letnico rojstva praznoval naš član **Alojz Velušček**.

Pokončani osnovni šoli na Prevaljah je končal Metalurško industrijsko šolo na Ravnah na Koroškem in šolo za vodilne kadre v obrti, kjer je opravil tudi mojstrski izpit. Po uspešno končanem šolanju se je zaposlil v Tovarni rezalnega orodja na Prevaljah, kjer je opravljal delo ključavničarja. Leta 1958 se je zaposlil v podjetju Instalater na Prevaljah, in sicer sprva kot mojster, nato obratovodja in direktor temeljne organizacije. Od leta 1984 do 1989 je opravljal odgovorne in vodilne funkcije v družbeno-političnih organizacijah, od leta 1989 pa vse do upokojitve je bil sekretar pokrajinskega odbora za Ljudsko obrambo za Koroško.

Vedno je bil aktiven tudi na mnogih drugih področjih družbenopolitičnega življenja (občinski odbornik, poslanec Zbora združenega dela SRS, član številnih telesnokulturnih organizacij, član republiškega odbora za gradbeništvo, član in predsednik različnih občinskih in republiških komisij ...), za kar je prejel tudi številna priznanja.

Član LD Jamnica je postal leta 1974. V svojem 35-letnem lovskem stažu je opravljal vrsto funkcij v organih LD in območnih lovskih zvez. Takoj po opravljenem lovskem izpitu se je aktivno vključil v delovanje organov LD, saj je bil že leta 1978 izvoljen v UO. Zaradi njegovih organizacijskih in vodstvenih sposobnosti so mu bile v nadaljnjih letih zaupane mnoge odgovorne funkcije v okviru UO LD. S svojim delom in vodenjem LD je veliko prispeval h krepitvi lovске organizacije predvsem pri njenem organizacijskem delovanju. Tako je v obdobju 1978 do 1979 opravljal funkcijo kinologa, od leta 1980 do 1981 tajnika, v obdobjih 1984 do 1987 in 1992 do 1997 funkcijo predsednika LD, leta 2001 in 2002 pa je bil njen prosvetar. Aktiven je bil tudi v mariborski območni lovski zvezi, kjer je bil v letih 1994 do 1997 član nadzornega odbora, v letih od 1997 do 2001 pa je opravljal funkcijo predsednika. V območni Koroški lovski zvezi je bil v letih od 2002 do 2006 aktiven član komisije za izobraževanje, kulturo in odlikovanje.

V času, ko je opravljal funkcijo starešine, je s svojim delom v veliki meri prispeval k razvoju LD in mežiškega LGB, saj je svoje delo

opravljal z veliko mero odgovornosti, zanesljivosti in strpnosti.

Za Alojzovo nesebično, predano in kakovostno delo v dobro narave, divjadi in lovске organizacije je prejel številna priznanja in odlikovanja. LZS ga je odlikovala z znakom za lovске zasluge, redoma III. in II. stopnje, prejel pa je tudi družinsko plaketo LD Jamnica in več družinskih priznanj.

Dragi Lojze, ob tvojem jubileju ti iskreno čestitamo in se ti zahvaljujemo za tvoje dosedanje uspešno delo. Želimo ti še veliko zdravih let ter prijetnih uric v naši lovski družbi.

LD Jamnica – G. R.

Naš član **Alojz Karničnik** je 29. 8. 2009 v krogu družine in prijateljev praznoval svojo 70-letnico.

Rodil se je v Vuzenici, kjer še vedno živi. Je sin lovca in član rodbine z dolgoletno družinsko lovsko tradicijo. Lepote narave in prve čare lova je spoznaval že zgodaj v otroških letih skupaj z očetom. Že pred včlanitvijo v našo LD je skupaj z očetom ter prijatelji lovci hodil v lovišče opazovat naravo, divjad, na love ter razne delovne akcije v lovišču.

Leta 1963 se je včlanil v našo LD, naslednje leto pa je že opravil lovski izpit in se kot mlad član z izobrazbo strojnega tehnika vključil v delo organov lovске družine, saj so mu takoj zaupali razne naloge. Med člani si je hitro pridobil spoštovanje, zato je bil že leta 1968 izvoljen v UO LD, v katerem je sprejel funkcijo blagajnika in jo opravljal od leta 1968 do 1971. Zaupanja pa si ni pridobil le v lovskih vrstah, kjer je vedno opravljal pomembne vodstvene funkcije, temveč tudi na službenem mestu in v širši družbeni skupnosti. Vso delovno dobo se je dodatno izobraževal in dosegel kvalifikacijo inženirja organizacije dela. To je bil hkrati tudi prispevek za našo lovsko družino.

Leta 1973 je v UO LD sprejel naloge tajnika. To je bil čas velikih sprememb na področju gojitve divjadi, saj je bil leta 1976 sprejet Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter upravljanju lovišč, kjer je veliko nalog moral opraviti prav tajnik LD. Naša LD je v tistem času gradila lovski dom. A. Karničnik je kot član gradbenega odbora opravil veliko organizacijskih in delovnih nalog na gradbišču lovskega doma. Še posebno se je izkazal s svojimi organizacijskimi sposobnostmi in ugledom, ki si ga je pridobil v številnih podjetjih, širši družbi in med lovci. Funkcijo tajnika je uspešno opravljal tako rekoč v najpomembnejšem obdobju obstoja naše LD, vse do leta 1985, ko je bil izvoljen za starešino.

Naloge starešine je vzorno opravljal kar štirinajst let; doživel je spremembe v zakonodaji pa tudi pri organizaciji lovstva na Koroškem. Ob idejnih pobudah ustanovitve Koroške lovске zveze le-teh ni zavračal, ampak se je kmalu vključil v uresničevanje pobude.

Po obdobju starešinstva LD (1985 do 1999) je bil izvoljen za predsednika NO LD, katere funkcijo opravlja še vedno. Poleg odgovornih nalog, ki jih je opravljal v LD, je bil štiri leta tajnik v LGB Radlje ob Dravi

in štiri leta, od leta 1998 do 2001, je bil član UO LZ Maribor. Aktivno je sodeloval pri pripravah za ustanovitve Koroške lovске zveze in se zavzemal za njeno ustanovitev. Ob ustanovitvi, leta 2001, je bil izvoljen v Komisijo za izobraževanje, kulturo in odlikovanje pri KLZ ter na tem področju za obdobje štirih let prevzel tudi funkcijo predsednika. Zasluga Alojza Karničnika je, da je v okviru KLZ postavil temelje za uspešno usposabljanje in izobraževanje lovskih pripravnikov in drugih.

Za vloženi trud in prizadevanja na področju lovstva ga je LZS odlikovala z znakom za lovске zasluge in redoma III. in II. stopnje.

Spoštovani Lojze, lovci naše LD ti ob tvojem življenjskem jubileju čestitamo in ti želimo še obilo zdravlja, veliko lovskih užitkov in lepih uric v naši družbi.

LD Zeleni Vrh – Vuzenica – J. V.

Sredi letošnjega kimavca (17. 9. 2009) je v krogu svojih najbližjih in prijateljev praznovala svojo 70-letno jubilej naša solovka **Alojzija Krajnc**, Lojzka, zvesta pripadnica zelene bratovščine.

Lojzka (rodila se je leta 1939) se je rodila kot dvojčica s sestro Ivanka v delavski družini čevljarškega mojstra, pozneje delavca na železnici v Mariboru in gospodinje v Trčovi. Družino stila dopolnjevala še brata Janez in Ciril. Nekajkrat so zamenjali bivalni prostor v omenjeni idilični vasi ter se naposled ustalili v Malečniku, kjer je zrasla njihova hiška. Lojzka se je izšolala za ekonomistko in iz Livarne odšla na delo v prevozniki podjetje Eurotrans, kjer je dočkala upokojitev. Je mati sina Roberta in zdaj že pokojne hčerke Ingrid. Brat njene mame je imel pred drugo svetovno vojno zakupno pravico lova na območju zdajšnje KS Malečnik, zato je z lovom »zastrupil« tudi vsaka Janeza, Lojzkinge očeta. Tudi Lojzka je stopila po očetovih lovskih stopinjah, ko je bila leta 1977 sprejeta v vrste LD Malečnik. Čez eno leto je opravila lovski izpit in bila kmalu izvoljena za različne funkcije v UO LD Malečnik. Pomoična gospodarja je bila od leta 1985 do leta 1988. Od leta 1989 pa je nepretrgano članica UO kot blagajničarka LD. To vlogo je obdržala tudi potem, ko se je leta 2005 LD Malečnik združil z LD Košaki in se je LD preimenovala v LD Malečnik – Košaki. Od leta 1988 je lovška čuvajka in že nekaj časa ima tudi izpit za preglednico uplenjene divjadi. Od leta 1990 je vsako leto imenovana v inventurno komisijo LZ Maribor. Da je dobesedno »deklica za vse« v naših vrstah, potrjuje tudi dejstvo, da je bila pobudnica izpeljave registracije triindvajstih lovcev, tedaj še LD Malečnik, v vrste veterinov vojne za Slovenijo, saj je bila nenazadnje tudi sama aktivna udeleženka osamosvojitvenih dogajanj v Sloveniji.

Za svojo neutrudno lovskogojitveno in drugo dejavnost je prejela več priznanj. LZS jo je odlikovala z znakom za lovске zasluge in redom III. stopnje, od LD Malečnik pa je prejela plaketo.

Draga Lojzka! Za tvoj trud in nesebično razdajanje na področju

lovske dejavnosti, za skrb in gojitev divjadi se ti lovci in lovski tovariši LD Malečnik - Košaki zahvaljujemo, ti želimo ravne cevi in ti ob tvojem osebnem prazniku iz vsega srca čestitamo – kličemo ti še na mnoga leta!

LD Malečnik - Košaki – S. K.

Milan Zupančič, član LD Dobrnjč, je 27. 7. 2009 praznoval častitljivih 80 let življenja. Izhaja iz tipične suhokranjske kmečke družine. Že kot otrok se je vsak dan srečeval z divjadjo, saj se njihova kmetija naslanja na obronke prostranih gozdov, kjer divjadi, še posebno tistih vrst, ki povzročajo škodo na poljščinah, ni nikoli primanjkovalo. Maksimalno noč je moral čuvati njive in kuriti ognje ob njih. Vojna vihra mu ni prizanesla: izgubil je ljubljene brata, njemu pa je bilo zaradi mladosti usojeno preživeti. Postal je gospodar, posestnik na svojem domu v Podlipi ter takoj, ko je bilo mogoče, leta 1953 tudi lovec. V Lovski družini Dvor je bil v letih 1958 do 1960 starešina. Pozneje, ob združitvi LD Dvor in LD Žužemberk v novo LD Plešivica, je prestopil v LD Dobrnjč, kjer je še vedno aktiven član. V LD je opravljal vrsto pomembnih funkcij: od leta 1990 do 1998 je bil član disciplinskega razsodišča, leta 2002 je bil na to funkcijo ponovno izvoljen in jo opravlja še vedno. LZS ga je za zavzeto delo v lovstvu odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. in II. stopnje.

Naš Milan je nekaj posebnega, kar zadeva lovstvo in lovsko latinščino. Je izredno priljubljen med člani in za vsakogar najde šaljivo, a vedno prijazno besedo. Ko pripoveduje lovske zgodbe, se mladi samo čudijo: saj vendar ni mogoče, da je bilo včasih toliko divjadi in da se je toliko dogajalo. Ko Milan opazi, da je s pripovedovanjem zadel »v polno«, le še doda katero ... Tak je naš Milan, ki je edinstven med lovci in ga imamo vsi nadvse radi.

Ob visokem življenjskem jubileju ti, dragi lovski tovariši, iskreno čestitamo in ti želimo veliko zdravja in vedrine ter da bi še dolgo z nami meril kilometre po Ojstrem vrhu in Posekovju. Nazdravljamo ti s kozarčkom: »Še na mnoga leta!«

LD Dobrnjč – S. G.

Lovci si ne more želeli kaj boljšega, kot če ga narava obdari z gozdovi, njivami in travniki. In prav v takem okolju se je rodil naš slavljenc **Maks Rihter**, ki je 10. 10. 2009 dopolnil 70 let starosti.

Maks se je rodil leta 1939 v majhni obmejni vasi Kapla na Kozjaku, ki človeku nudi vsega po malem, največ pa trdega dela za življenje.

Maksu je že okolje naznanjalo, da mora nadaljevati vzorno kmetijstvo in obdržati dobro ime Črešnjekove domačije. Kljub obilici dela na kmetiji pa je vedno našel čas, da je poskrbel še za divjad.

Leta 1969 je opravil lovski izpit in tako prevzel še eno obveznost. Če je lovec zavzet in neutrujen, mu zadolžitve same padajo v naročje. Član upravnega odbora LD Kapla je bil od leta 1976 do 1992, član NO LD je bil od leta 1976 do 1990, član gospodarske komisije pa je od začetka do danes. Opravlja še naloge stalnega vodje revirja, je predsednik vseh večjih strelskih tekmovanj, še posebno za pokal Lackovega odreda.

Za zasluge v lovstvu je dobil znak LZS za lovske zasluge. Ne moremo, da ne bi omenili tudi njegovega prispevka pri gradnji lovske kočice. S polno pravico trdimo, da je bil tisti, ki je prvi zagrabil za lopato pri gradnji in zavzeto sodeloval vse do odprtja. Kot mentor je vedno dajal zgled mlajšim in jim večkrat poudaril, da ima narava veliko vrednoto in vsak trud povrne z bogatim plačilom. Pride tudi čas, ko se nesreča vrine skozi zaprta vrata in lovca oddaljen od zaželenega dela. Toda volja in pogum včasih premagata tudi to. Tako je bil tudi on nekaj časa oddaljen od lovskih stečin; zdaj počasi okreva in kmalu se mu obeta spet pravi lovski korak. Vsi skupaj ga z veseljem pričakujemo kot vodjo lova na skupnem zbirališču. Vse najboljše ti želimo, Maks!

LD Kapla – N. K.

Življenjski jubilej, 80-letnico, praznuje naš član **Lucijan Krivec**, ki se je rodil 30. 10. 1929 v kmečki družini v Lončarjevem Dolu pri Sevnici. Že s 15 leti se je vključil v NOB na Kozjanskem. Po osvoboditvi je s tečaji in rednim šolanjem končal gimnazijo in leta 1949 maturiral. Vpisal se je na Agronomsko fakulteto in se po diplomii zaposlil v Kmetijski zadrugi v Domžalah in na Republiški poslovni zvezi, kjer so mu še isto leto zaupali gradnjo prašičje farne v Ihanu – tedaj največje na svetu.

Po prvi naselitvi farne s prašiči je prevzel vodenje prve množične proizvodnje prašičev brez zglede doma in v tujini. Nastajajoče zdravstvene in proizvodno-organizacijske težave je reševal s prilagojeno organizacijo proizvodnje po industrijskem načelu – z večfazno proizvodnjo v prirejenih, specializiranih hlevih, ki so omogočali redno zdravstveno kontrolo in ustrezno prehrano. Tako je nastala posebna »ihanska tehnologija množične proizvodnje prašičev«, za katero je leta 1974 prejel najvišjo evropsko kmetijsko nagrado *Justus Von Liebig Preis*.

Ihansko farmo je vodil kar 41 let in v tem času izdelal tehnološke projekte še za enainštirideset velikih farm v Jugoslaviji in tujini, ki jih je gradbeno projektiral, zgradil in opremil Emona inženiring. Poskrbel je tudi za 141 kmečkih mini farm (samo v Sloveniji), ki so bile zgrajene po načrtih Emona inženiringa v domači režiji. Kljub njegovi izjemni delavni aktivnosti doma in v tujini je leta 1984 s tega področja še doktoriral na Biotehniški fakulteti.

Za osebno sprostitev v času največje aktivnosti doma in v tujini je redno odhajal v naravo in leta 1974 postal član zelene bratovščine v do-

mači LD Sevnica, kjer je kmalu postal uspešen gospodar (1982 do 1986), saj je bil prav v njegovem mandatu zgrajen lep lovski dom.

Zaradi oddaljenosti (stanoval je v Ljubljani) od lovišča svoje tedanje LD in časovne zadržanosti na Farmi Ihan in v Emona inženiringu se je na povabilo F. Makuca iz LD Rakitna, s katerim je sodeloval pri IPKU, proizvajalcu ihanske farmske opreme, leta 1988 prepisal v njemu bližnjo Lovsko družino Rakitna.

V novi LD je bil vseskozi aktiven: bil je član disciplinske komisije (1997 do 1998), predsednik komisije za ocenjevanje škode od divjadi (1993

do 1996), nato pa je kot predsednik šest let uspešno vodil Lovsko družino (1999 do 2005) in bil obenem tudi podpredsednik Krimskega LGO. Bil je tudi član posebnega strokovnega odbora pri Lovski zvezi Slovenije in sodeloval pri sprejemanju novega lovskega zakona, saj je bil sprejet njegov amandma glede ocenjevanja škode od divjadi. Trenutno sodeluje v Upravnem odboru LD Rakitna kot predsednik Komisije za odlikovanje zaslužnih članov.

Dragi Lucijan, ob tvojem življenjskem jubileju ti želimo še veliko zdravih let in lovskih užitkov!

LD Rakitna – P. V.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO * SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

100-letnico

Adolf Malavašič, LD Vrhnika

95-letnico

Miro Vodnik, LD Trdinov Vrh

90-letnico

Dušan Grom, LD Novo mesto
Jože Pesek, LD Rače

85-letnico

Martin Budna, LD Senovo
Alojz Has, LD Sveta Ana
Jakob Hermonko, LD Peca, Mežica
Jožef Kotnik, LD Bistra
Jože Ogrinec, LD Tuhinj
Zvonko Paradis, LD Grmada, Celje
Franc Pušnik, LD Kamnica

80-letnico

Alojz Drobež, LD Šentjernej
Andrej Drobnič, LD Sorško polje
Jožef Kerec, LD Fram
Jožef Kovačič, LD Kresnice
Alojz Markovič, LD Križevci pri Ljutomeru
Marijan Orožen, LD Kresnice
Jožef Pahor, LD Vrhnika
Blaž Potočnik, LD Hum, Celje
Jožef Protner, LD Malečnik, Košaki
Boris Štrubelj, LD Rakitna
Anto Tadič, LD Iga vas
Saša Vuga, LD Brezovica
Jožef Žalek, LD Malečnik, Košaki

75-letnico

Jože Cvilak, LD Kamnica
Srečko Del Fabro, LD Čaven
Ivan Drobnič, LD Dolenja vas
Andrej Einsiedler, LD Loka
Avguštin Ferlič, LD Malečnik, Košaki
Valentin Jenko, LD Storžič
Jože Jeras, LD Tuhinj
Franc Kadunc, LD Bled

70-letnico

Jože Koželj, LD Smrekovec, Šoštanj
Lazar Maslarič, LD Plešivica, Žužemberk
Janez Ravnjak, LD Radlje
Franci Retar, LD Ivančna Gorica
Franc Selan, LD Moravče
Peter Šercer, LD Osilnica
Ivan Šiker, LD Puščava
Slavko Štrucl, LD Sela pri Kamniku
Andrija Žagar, LD Osilnica

70-letnico

Jožef Adelstein, LD Cigonca
Anton Bobič, LD Škocjan
Jože Cestnik, LD Trbovlje
Pavel Cevc, LD Tuhinj
Jože Čaleta, LD Dobrnjč
Milan Debevec, LD Rakitna
Stanislav Dolenc, LD Prestranek
Bojan Gerbec, LD Volče
Franc Gornik, LD Sodražica
Jožef Hlade, LD Kungota
Andrej Kajfež, LD Gorica
Jože Kalčič, LD Zemon
Danilo Kocjančič, LD Timav, Vreme
Franc Kovač, LD Planina
Francišek Krabonja, LD Velika Nedelja
Vincenc Leban, LD Lijak
Gregor Musi, LD Pšata
Jožef Nemanič, LD Metlika
Rudolf Opara, LD Videž, Kozina
Jožef Pepevnik, LD Laporje
Jožef Rakuša, LD Ljutomer
Jožef Ribarič, LD Kungota
Peter Slatnar, LD Udenboršt
Jožef Srebnik, LD Dravograd
Stanislav Franc Ševerkar, LD Vače
Anton Tarman, LD Kranjska Gora
Valentin Trček, LD Javornik
Cveto Uduč, LD Gozdnik, Griže
Peter Vilhar, LD Anhovo
Rudolf Zagomilšek, LD Oplotnica
Rafael Župevc, LD Veliki Kamen

Vsem jubilarom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LISJAK-a.

Foto: I. Ambrožič

Govorice in klevete

V vseh slojih prebivalstva občasno, bolj ali manj intenzivno, vzniknejo govornice in žal tudi klevete, pri čemer lovci niso izvzeti. Govornice so fenomen, ki je pogosto med nami, pa naj gre za hvalo ali obrekovanje, napovedovanje elementarnih nesreč, vseмирskih katastrof, podražitev, za nečedne posle v gospodarstvu, domnevna prisvajanja in kraje družbenega imetja, nagle obogatitve, strankarske razprtije, spolne izgredne znanih oseb, izbruhe nove gripe, čudežne pojave ali kaj drugega, kar posega v človeško življenje. Zelo trdovratne so govornice, ki napovedujejo konec sveta in po njem Kristusov prihod. Vsake toliko časa se pojavljajo že več tisočletij, posebno intenzivno od začetka krščanstva, in sicer v vsaki generaciji nekajkrat. Intenzivne so ob astronomskih pojavih, kometih, mrkih, določenih obletnicah, datumih, izračunanih po koledarjih starih kultur in prerokb. Spremljajo jih "preroki" različnih verskih sekt, ki lahko verneže potegnejo celo v skupinski samomor, čemur smo bili že nekajkrat priče v različnih predelih sveta.

Nastanek govornic je nejasen. Izvor je težko ugotoviti in dokazati. Najčešče je pobudnik neznan. Pogosto je govornica politično ali religiozno obarvana. Z govoricami si ljudje "olajšajo dušo", omogoča jim, da izrazijo svoj odpor, sovraštvo, nezadovoljstvo, razočaranje, dvom, zavist, bojazen, vernost. Poleg te čustvene strani govornice zadovoljujejo potrebo, da bi vedeli, kaj se dogaja, in našli za to ustrezno razlago. Pogosto nastajajo tam, kjer ljudje ne vedo natančno, kaj se dogaja in so nadomestilo za nedosegljive novice.

Govornica se širi od osebe do osebe – ustno. Vsak, ki govornico širi, ponavadi pretirava, dramtizira dogodek, vriva lastne domneve, razlage, lastni interes in izkušnje. Ker vsak, ki govornico širi, nima

spodobnosti za jasno izražanje, nastajajo nepopolnosti, zamenjave, izpusti, napačno tolmačenje. Oseba, ki govornico sprejme in jo širi naprej, ponovno primeša delček lastnega odnosa do nje. Širjenje govornic pač v ničemer ne krati domišljije posameznika, zato se med večkratnimi ponavljanji spreminja, potvarja. Ne smeta nas zamotiti prepričevalnost in gorečnost fanatika, s katero širi govornico, ker to ni jamstvo za resničnost in točnost izjav. Poučen in kritičen poslušalec jemlje govornice brez trdnih dokazov z rezervo. V urejenem okolju, vključno z LD, kjer si ljudje zaupajo, se spoštujejo in so dobro seznanjeni, se govornice ne bodo "prijele" in razširjale. Pravi prijatelji eden o drugem ne bodo sprejeli in razširjali govornic; čim se to dogaja, ne moremo več govoriti o prijateljstvu.

Družbeno neprilagojeno ponašanje je pojavnost klevetanja, pisanja anonimnih pisem (kar se je zadnje čase zelo razširilo in odslukava potuhnjeno izdajalsko naravo takih ljudi), telefonskih klicev, intrigriranje, tožarjanje, večne tožbe "mučnikov", ki se jim vedno delajo krivice, in izpadi poražencev, ki ne zmorejo prenesti poraza. Poseben primer so izpadi eksplozivnih ljudi, ki povsod in proti vsakomur, tudi za govorniškimi odrom, predstavljajo svoje stališče, vedno vse kritizirajo. Čim naletijo na ugovor ali drugačno stališče, se pripravajo. Svoja stališča zagovarjajo z nizkotnimi izrazi tako, da sogovornika žalijo. Samo oni so pametni, drugi so neumni in se motijo. Na TV, spletu in v javnih občilih je mnogo takšnih izpadov in polemik, kjer jim ni nič sveto, do nikogar nimajo spoštovanja (tudi v naši reviji se to odraža). Družba težko prenaša take ljudi. Na sestankih (kot vidimo, v tem prednjačijo v parlamentu) taki ljudje ustvarjajo nemir, s svojim drobnjakarstvom sejejo dvome in napetosti, zavlačujejo razprave, po nepotrebnem usmerjajo energijo

Priznanja najbolj prizadevnim sodelavcem ZGS za leto 2009

Zavod za gozdove Slovenije (ZGS) opravlja javno gozdarsko službo v vseh gozdovih Slovenije ne glede na lastništvo. Uslužbenci zavoda usmerjajo gospodarjenje z vsemi gozdovi v Sloveniji, ki pokrivajo skoraj 60 % površine Slovenije. Na regionalni ravni deluje ZGS v štirinajstih območnih enotah, na terenu pa kar v 408 gozdnih revirjih. ZGS upravlja tudi deset lovišč s posebnim namenom.

Na leto podelijo priznanje le po enemu uslužbencu iz vsake območne enote. Za podeljevanje priznanj za uspešno delo so se odločili zato, da sodelavce, ki se še posebno trudijo in uspešno delajo, pohvalijo, njihovo delo in rezultate pa javno predstavijo vsem za spodbudo.

Na ZGS so si strokovno, odgovorno in racionalno delo postavili za cilj pri delu z našim največjim naravnim bogastvom – gozdovi. Dobro delo ne sme biti neopaženo. Podrobno so opredelili merila za podelitev priznanj. Poleg vestnega izpolnjevanja rednih delovnih zadolžitvev dajejo pomen še odnosu do sodelavcev, inovativnosti, opravljanju dodatnih del, graditvi pozitivne pod-

be ZGS v javnosti, izvedbi medijsko odmevnejših dogodkov, pa tudi dolgoletnemu uspešnemu in strokovnemu delu. Nagrajenci se poleg svojega dela aktivno udeležujejo še v lokalnih okoljih, turističnih društvih, strojnih krožkih ali pa vodijo šolsko mladino po gozdnih učnih poteh in javnost ozaveščajo o pomenu gozdov.

V Sloveniji imamo lepe in dobro ohranjene gozdove. Prevečkrat pozabljamo, da so za tak uspeh zaslužni ljudje. To so gozdarji, generacije, ki so za gozd skrbele pred zdajšnjimi delavci, pa tudi vsi tisti, ki se zdaj v okviru ZGS trudijo, da bi gozdove ohranili ne le za trenutne potrebe, temveč tudi za prihodnje rodove. Poklic gozdarja in lovca je v marsičem poseben; čutiti mora naklonjenost, da ne rečemo kar ljubezen do narave, div-

jadi in gozda. Zato ZGS tistim, ki s svojim delom izpolnjujejo to poslanstvo, podeljuje priznanja. Leta 2009 je priznanja prejelo petnajst delavcev, od tega šest revirnih gozdarjev, ki so večinoma tudi lovci (**Stane Kunej** – OE Bled; **Andrej Žagar** – OE Ljubljana; **Branko Miletič** – OE Kočevje; **Robert Hedl** – OE Celje; **Marko Arnič** – OE Nazarje in **Rado Vaner** – OE Maribor), štirje gozdni svetovalci, tri tajnice in en finančni knjigovodja. Nagrajenci so vsi zaposleni v ZGS. Lani je nagrado dobil **Tone Marinčič**, vodja LPN Jelen - Snežnik. V minulem letu med nagrajenci ni bilo poklicnih lovcev LPN, ki bi prišli na vrsto letos, ko bodo podeljevali priznanja za najprizadevnejšega delavca v loviščih s posebnim namenom, ki so v sestavi ZGS.

Borut Debevec

Maranska laguna - rezervat vodnih ptic

Strokovna ekskurzija zamejskih lovcev

Na skrajnem severnem delu Jadranskega morja, kjer se nižinska reka Stella izliva v mor-

je, je naravni rezervat, zelena in vodna oaza – največje italijansko prezimovališče in počivališče za vodne ptice v tem delu Evrope. V več kot 1.400 ha velikem naravnem rezervatu čez leto živi in gnezdi okrog 300 vrst vodnih ptic, v zimskih mesecih pa jih tod prezimuje nekaj več kot 100 vrst. Čeprav je tamkajšnje prezimovališče znano daleč naokoli, saj zanj vedo mnogi ljubitelji vodnih ptic in biologi, je med Italijani, ki živijo blizu Maranske lagune, mnogo takih, ki ga še nikoli niso obiskali. Mednje so do nedavnega sodili tudi nekateri slovenski zamejski lovci, člani Društva slovenskih lovcev (DSL) Furlanije - JK - Doberdob.

Zagotovo je najlepše, če si lahko tako edinstveno in ne okrnjeno naravno oazo za vodne ptice ogledamo organizirano. To se je zgodilo sredi novembra, ko je ogled organiziralo zamejsko DSL Doberdob, in sicer za svoje člane, njihove lovske žene in dekleta. Z izletom so se lovci nekako hoteli »odkupiti« svojim ženam. Na enodnevno ekskurzijo so povabili tudi nekaj svojih dolgoletnih lovskih prijateljev iz Slovenije. Tako so se povabili odzvali štirje koroški lovci: **Dušan Leskovec**, predsednik KLZ, **Tone Navodnik**, **Maks Oserban** in podpisani. Iz zahodnega dela Slovenije so bili udeleženci ekskurzije **Jaka Čeferin**, predsednik LZ Nova Gorica, ter redna (lovska) snemalca TV Primorka, oddaje Zelena bratovščina, **Edo Krašna** in **Silvo Jelinčič**. Ves dan je imel v rokah kamero tudi zamejski Slovenec **Pino Rudež**. Za celotno organizacijo ekskurzije sta skrbela vsestranski **Zarko Šuc** in prizadevni dr. **Egon Malalan**, predsednik DSL Doberdob – JK.

Za nekaj udeležencev se je

vstran od postavljenih ciljev, sami pa navadno nimajo predlogov za rešitve. Pravega recepta, kako zavreti govornice in klevete, ni. Iz izkušenj vemo, da imajo govornice kratko življensko dobo. Čim izginje njihova aktualnost ali se napovedi ne uresničijo, izginejo. Redko se obdržijo več tednov ali mesecev. Glede klevet je treba presoditi: če so osebne narave, ki so razsodnemu človeku očitne, da jih rojevajo nizki nagibi posameznikov, jih je treba prezreti. Tudi sodne tožbe ne zavrejo takšnih ljudi. Čim tak človek spozna, da s svojimi klevetami nič ne doseže, bo prej ali slej odnehal. Le v skrajnem primeru je potrebno, da vmes poseže sodišče. V LD se je včasih treba odločiti za disciplinski ukrep, še posebno, če taki pojavi kalijo medsebojne odnose in rušijo disciplino. Glede govoric v večini primerov velja enako. Za tiste, ki posegajo v politične, gospodarske in sploh v družbene odnose, zajamejo širše razsežnosti (npr. v podjetju), pa je vsaj eden od načinov, kako jih zavreti, da so ljudje dobro seznanjeni. Če je vir informacij zanesljiv in jih skupina ljudi, ki so jim namenjene, sprejme, se v taki skupini govornice ne bodo širile.

Ko smo priče govoricam in klevetam, se zavedajmo, da je tisto, kar slišimo, daleč od resničnega dejstva, ki jih je sprožilo. Vsak od sodelujočih razširjalcev doda nekaj svojega, prilagodi svojemu razpoloženju, kulturnemu in moralnoetičnemu nivoju, čustvenemu, predvsem pa političnemu in religioznemu odnosu do stvari. Pogosto premišljeno potvarja. Če bomo pozorno prisluhnili razširjalcu in govornicu, opazovali njegovo govornico telesa ter kritično ovrednotili izpad, bomo mnogo izvedeli o osebi, ki širi govornice ali klevete. V načinu in obliki razširjanja govornic je namreč velik del njegove lastne podobe.

Prim. dr. Lojze Števanec

Foto F. Retar

Izobraževalne lovske ekskurzije po Maranski laguni se je poleg zamejskih slovenskih lovcev iz Italije in njihovih žena udeležilo tudi nekaj lovcev iz Slovenije.

Foto: J. Pop

vožnje s slovenskim avtobusom je trajala pot do znanega ribiškega naselja Marano Lagunare. Od tam je na več kot poldrugo uro raziskovalne vožnje popeljala še kar velika panoramska turistična ladja Nuova Saturno »da Geremia«, ki jo je po laguni in skozi številne kanale varno krmilil kapetan in lastnik **Adriano Zentilin**. Da je že vožnja z majhnimi čolni, kaj šele z ladjami z globljim ugrezom po prostrani laguni lahko tudi zahtevna, si mnogi nismo mislili. Mnoge kanale in križišča označujejo številni visoki hrastovi stebri, domačini jim pravijo »brikola«, ki označujejo plovno pot kanala. Pobarvani so z zeleno in rdečo barvo. Če so, recimo, zeleno obarvani na desni strani ladje, pomeni, da se ladja vrača proti kopnemu, rdeča barva pa pomeni vožnjo proti odprtemu morju. Plovba zunaj označenih kanalov skoraj ni mogoča, zlasti ob useki. To smo doživeli tudi mi ob vrnitvi. Ladijski vijak je večkrat zarezal v dno morja in na površje dvignil kalno vodo in morsko travo.

O vlogi velike Maranske lagune, v katero se izlivajo kar tri večje reke, Stella, Corno in Ausa, zlasti pa o zares prečudovitem prezimovališču in izjemnem življenjskem stanišču vodnih ptic, nam je pripovedoval tržaški Slovenec, priznani italijanski biolog, dr. **Kajetan Kravos**. »Pred 25 leti sem v tem rezervatu za vodne ptice tudi začel svojo poklicno pot. Zdaj delam v rezervatu ob izlivu Soče. Nerad povem, da je sedanja gospodarska kriza tudi naše delo zelo zavrta, saj ni več dovolj denarja za naše redno opazovalno in raziskovalno

letošnja »raziskovalna« ekskurzija pravzaprav začela že na Fernetičih, za druge pa v obmejnem kraju Občine in v italijanski Gorici. Dobro uro in pol kar zanimive in prijetne panoramske

Foto: F. Eker

Uni. dipl. inž. gozdarstva **Brane Galjot** (nekdanji dolgoletni strokovni tajnik ZLD Gorenjske) je lani decembra v krogu svojih najožjih lovskih tovarišev in prijateljev proslavil svoj jubilej; dopolnil je sedem desetletij. Med drugimi sta se jubilejnega večera udeležila tudi nekdanja predsednika LZS **Franc Golija** in **Bruno Skumavc**. Jubilantu so se prijatelji in nekdanji sodelavci zahvalili za dobro sodelovanje in mu izrekli priznanje za zasluge, da sta v devetdesetih izšli tudi povzeta zgodovina in kronologija lovstva na Gorenjskem do tistega časa. Delo bo poskrbelo, da v tamkajšnjem delu Slovenije lovstvo ne bo zašlo v pozabo.

Številne plovne kanale po laguni, ki jih polnita morje in reka Stella, obdajajo mnogi otoki z idiličnimi ribiškimi kolibami ter s trstičjem in številnimi drevesi.

delo,« je povedal. Pot nas je vodila tudi mimo delno umetno urejenega polotoka, ki so ga iznajdljivi Italijani zgradili že pred 40 leti. Zdaj ob njem stoji eno najbolj privlačnih turističnih naselij v tem delu Italije, Lignjano Sabbladóra, s številnimi prestižnimi hoteli in marino z več tisoč privezi. Slehernega, še tako vsega navajenega, razvajenega in zahtevnega popotnika pa v laguni zagotovo navduši obširno zanimivo in privlačno prezimovališče. Med mnogimi otoki, ki so porasli s trstičjem in številnimi drevesi ter z mnogimi ribiškimi kolibami, ki so pokrite s trstičjem, so speljani številni

Tudi stalni lovski snemalci TV Primorka, oddaje Zelena bratovščina, so bili med »raziskovalci« ptičje oaze (od leve): Pino Rudež, Silvo Jelinčič in Edo Krašna.

plovni kanali. Toliko jih je, da so celo označeni in povezani z vodnimi križišči. Čeprav so tod ribiči postavili svoje kolibe, so tudi te v okras parku.

Skratka, obisk omenjenega narodnega parka si je zagotovo vredno ogledati. Stroški prevoza z ladjo in vodnikom ter da nihče na ladji ni lačen in žejen tudi za

vedno bolj »plitke« slovenske žepe niso veliki. Če se, npr., na ladjo vkrca okrog petdeset potnikov, je strošek na osebo od 20 do 25 €.

Franc Rotar

V Turški jami Diana nagradila Ignaca

Kljub občasnim kritikam uredništva, da nočemo objavljati zapisov o uplenitljivih trofejni divjadi, smo v uredništvu veseli vesti o kašnem tovrstnem dogodku. Sploh, če ne diši po osebni »trofeizmu« in če je lovsko etično čist. Še bolj pa smo lahko veseli, ko se Diana nasmehne našim članom, ki nočejo osebno izstopati v javnosti, čeprav z delom v lovski organizaciji dokazujejo predanost zeleni bratovščini in njenemu strateškemu poslanstvu. Med njimi je tudi **Ignac Holcman**, od leta 1988 član LD Vurmat iz Duha na Ostrem Vrhju. Lovec, ki nadaljuje bogato družinsko tradicijo Holcmanovih. Ignacu se je Diana dodobra nasmejala 26. oktobra 2009 na Kozjaku na nadmorski višini 750 metrov, v kraju Turška jama - Bukovec. Tam je ob 16.35 popoldne v revirju Gradišče I. uplenil jelena z zanimivim kronskim rogovjem. Jelen je tehtal 138 kg, njegova trofeja pa bo odslej krasila Ignacevo lovsko sobo. Lovsko pravičen odstrel je bila za Ignaca lepa nagrada za dolgoletno predano delo v lovišču in je bil zanj deležen iskrenega lovskega blagra mnogih lovskih tovarišev in prijateljev.

Marjan Toš

Ignac Holcman ob uplenjenem jelenju v revirju Gradišče

Lovec prvenstveno s kamero

Zametki slovenskega lovskega ljubiteljskega fotografiranja (fotolov) in snemanja divjadi, narave in drugih lovskih dogodkov z amaterskimi kamerami segajo več desetletij nazaj. Časi, ko so tudi slovenski lovci z ne preveč kakovostni fotoaparati in kamerami začeli ustvarjati enkratne posnetke ter tako obenem pomagali zbirati arhivsko gradivo za mozaik slovenske lovske organizacije, so zdaj že preteklost, a arhivirano posneto gradivo na srečo ne bo nikoli

Foto: F. Rotar

Notranjskega lovca Branka Medena zadnjih dvanajst let na lovu poleg puške stalno spremlja tudi snemalna kamera.

izbrisano. Dandanes je tudi na tem področju, zaradi vrhunske sodobne tehnologije, vse bolj preprosto in sodobno, zlasti še zaradi sodobne digitalne tehnike. Slovenska dežela premore kar nekaj znanih in tudi priznanih lovskih fotografov in snemalcev, ki so uveljavljeni doma in tudi v tujini. Med že dobro znanimi imeni, ki smo jih spoznali iz Lovca, je zagotovo **Branko Meden**, ki je že trideset let član LD Begunje pri Cerknici.

»Pred več kot 12 leti sem tudi jaz začel snemati divjad in naravo. Čeprav so bile takratne filmske kamere (analogne) še velike in tudi nerodne za prenašanje in rokovanje, sem z njo uspel posneti nekaj nepozabnih lovskih doživljajev, predvsem pa enkratne posnetke divjadi in ljudi,« mi je v uvodu začel razlagati svojo bogato lovsko in še posebno »snemalno« živ-

ljenje Branko. »Tako kot vsa leta doslej me na lovu še danes vedno spremlja nepogrešljiva kamera. Se pa razume, da danes v nahrbtniku nosim mnogo lažjo digitalno kamero. Sodobna snemalna tehnika je za pravo revolucijo poskrbela tudi na področju lovskega ljubiteljskega snemanja. Ta namreč omogoča mnogo bolj enostavno rokovanje in tudi kakovostnejše posnetke, ki jih lahko že na terenu pregledaš in delno urediš. Za mene lova brez kamere ni, čeprav nekateri menijo, da puška in kamera ne gresta skupaj. Lov s kamero ali fotoaparatom je zame prednost in nadvse privlačen, saj lahko

domov odnesem prečudovite še vedno »žive trofeje«. Ja, včasih s preže »zadenem« kar dvakrat: najprej s kamero, nato pa tudi s puško,« je še pristavil Meden.

Prijazni in prizadveni lovec z Notranjske se je slovenskim lovcem prvič bolj javno predstavil lani na 2. državnem prvenstvu slovenskih oponašalcev jelenjega rukanja. Branko je bil namreč določen za uradnega snemalca prvenstva. Z mirno roko in izostrenim pogledom je celotno prireditve kakovostno posnel za prenos na CD. »Takega druženja slovenskih lovcov, kot je bilo 20. junija lani v Starem trgu, že dolgo nisem snemal. Kako lepo bi bilo, ko bi se vrnil tisti stari časi, ko smo lovci trdno držali skupaj, ko je vladala še ta prava lovska družabnost in tudi ni bilo toliko lovske zavisti. Že kar nekaj let tudi skupni jesenski lovi niso več takšni, kot nekda.

Danes se vsem nekam mudi. Res pa je tudi, da več kot 80 % načrtovanega odstrela opravimo individualno in morda zato skupni lovi niso več tako privlačni. To pa ima za posledico, da sta v upadanju tudi lovsko druženje in družabnost,» je še pripomnil Branko Moden.

Franc Rotar

Kam z lovskimi trofejami - »potem«?

Pred desetimi leti sem v nekem mojem prispevku v Lovcu opisoval, da se lovsko članstvo vse bolj in bolj stara in ugotovil, da je bila takrat povprečna starost slovenskega lovca 51,3 leta. V zadnjih desetih letih se je starostno povprečje žal samo še povečalo (vsaj v večini okoli) in v letošnji dvojni številki našega glasila smo lahko prebrali oceno, da je povprečna starost slovenskih lovcev že 54 do 56 let. Naš povprečno star lovec je torej po starosti že »upokojenski pripravnik«. Ocenjujejo, da je v Sloveniji delež starostnikov že blizu četrtine vse populacije. Slovenci smo demografsko v povprečju »star« narod. S človekovo starostjo prihajajo bolezni, težave in na koncu tudi smrt. Tudi lovčeva!

Po lovčevi smrti ostaja doma lovčeva zapuščina, ki pa se razlikuje od zapuščine večine drugih smrtnikov. Poleg orožja in lovske opreme ostajajo za njim njegove (lovčeve) trofeje, ki so za lovca uplenitelja nenadomestljiva vrednota, zanj so neodtujljive in pomenijo največ in vse – samo tistemu, ki si jih je pridobil z uplenitvijo divjadi. Pomenijo mu izjemne spomine na lovska doživetja, veselje, navdušenje, srečo ob uplenitvi, pa tudi na žalost in kesanje ob nepravem strelu ... So spomini na lovčevo vztrajnost, na neprepane noči in telesne napore na lovu, na vznemirjeno drhtenje ob strelu. Trofeje so upodobljivi spomini, ki nikoli ne zbledijo, so in ostajajo del lovčevega življenja, žive in v lovcu in z njim, dokler ne umre.

In kam z lovskimi trofejami po lovčevi smrti? Za koga morda neprijetno ali nepotrebno vprašanje, za mnoge pa povsem življenjsko. Je vprašanje, ki je del lovskega dogajanja, našega prenehanja in osebne minljivosti in na katerega si bo moral vsak-

do od nas najti svoj, še v življenju ustrezen odgovor.

Rogovja, roglji, rogovi, lobanje in čekani mnogih vrst divjadi nimajo nekega velikega uporabnega pomena. Morda lahko služijo za okrasne predmete, noževe platnice ali obešalnike, gumbe ..., kaj več pa ne. Nekoliko drugačno uporabnost imajo kožuhi in nagačene živali, ki lahko služijo za dekorativno opremljanje določenih prostorov. Morda ostane tu in tam kot spomin na pokojnega lovca še nekaj njegovih trofej ali nagačenih živali, povečini pa se z leti vse porazgubi, podari, zavrže in propade. Če gre pri tem za nekaj srnjačjih rogovij ali gamsjih rogljev, še ni bogsigavedi velike škode. Povsem drugače pa je tam, kjer so lovci v svoji lovski karieri zbrali mogočne zbirke različnih trofej od vsepovsod, med njimi tudi veliko prepariranih živali. Take zbirke so že pravi mali osebni »muzeji«, tudi z redkimi ali redkokje vidnimi primerki lovnih vrst divjadi z vseh celin. Je mesto takih zbirk v lovskem muzeju? Mag. **Romana Erhatic Širnik**, dolgoletna kustosinja Slovenskega lovskega muzeja v Bistri, je na vprašanje pojasnila, da je muzej pripravljen uporabiti manjše število prepariranih živali ali izjemnih trofej, vendar zgolj iz našega okolja in avtohtonih vrst divjadi. Kaj več prostorska stiska muzeja ne omogoča. Direktorica Prirodoslovnega muzeja Slovenije dr. **Breda Činč Juhant** je na enako vprašanje povedala, da zbiralna politika muzeja kot nacionalne zakladnice biotske raznovrstnosti in geološke dediščine Republike Slovenije muzej zavezuje k načrtnemu zbiranju kulturne dediščine naravnega izvora, predvsem z ozemlja Slovenije. Zavedajo se, da so med lovskimi trofejami lahko izjemni in redki primerki, ki sodijo v njihovo (ali v drugo ustrezno) ustanovo. Muzej predvsem za pripravo razstav potrebuje dermoplastike določenih živali, zato vedno preverijo, katere dermoplastike so na voljo in v kakšnem stanju so. Prirodoslovni muzej je torej zainteresiran, ne glede na zelo omejene prostorske možnosti, da pridobi informacije o razpoložljivih zbirkah raznih lastnikov (ali dedičev), pri tem pa v praksi konkretne primere preveri tudi tako, da strokovni ogled opravi eden od kustosov muzeja ter tako zagotovi, da bi se ohranila morebitna dediščina naravnega izvora. In drugje? Morda

bi se našel primeren prostor zanje v muzejih lokalnega okolja, v pokrajinskih, krajevnih in podobnih. Določene preparate divjih živali bi kazalo, seveda brezplačno, ponuditi osnovnim šolam v izobraževalne namene. Primerni preparati gozdnih in poljskih kur, manjših zveri in drugo, bi peto- in šestošolce v živo seznanili s prebivalci naših gozdov in polj. Jelenje rogove bi koristilo tudi učiteljicam, ki dandanes še vedno učijo, da je jelen star toliko, kolikor parožkov šteje rogovje. Vzorčen in vzoren, žal pa vse preveč osamljen primer vzgojno-izobraževalne rabe lovskih eksponatov je znana naravoslovna učilnica v OŠ v Mostu na Soči. Lovci ali svojci pokojnih lovcev naj bi »odslužene trofeje« namenili tudi za notranjo dekoracijo lovske koč in domov. Stare, od dima okajene in pajčevinaste trofeje predvsem najdenih ali povoženih živali, ki vise na stenah

naših koč, naj bi zamenjale trofeje, ki so jih v njihovem lovišču odstrelili pokojni člani lovske družine. Hkrati bodo take še viden spomin na umrle lovske tovariše. Urejene zbirke trofej in preparatov so primerne tudi za izobraževanje lovskih pripravnikov, npr. za ponazoritev razvoja in rasti gamsjih rogljev, srnjakovega ali jelenovega rogovja in podobno.

Samosvoj, njemu lasten, predvsem pa finančno mogoč način ohranjanja lovčeve zapuščine je našel **Franc Polovič** iz Dobove, član LD Dobova. V Nemčiji je s pridnostjo, znanjem in tudi odpovedovanjem uspel pri delu in postal uspešen in ugleden poslovnež. Želja po lovskih popotovanjih in predvsem debela denarnica sta omogočila, da je Franc uspešno lovil in zbral zelo izjemno, mogočno zbirko najrazličnejših lovskih trofej, za katere pa je potreben prostor. Zato je na svojem posestvu leta 2000

Franc Polovič in avtor prispevka pred stavbo v Dobovi, kjer je shranjena lovska zbirka F. Poloviča, ki je na ogled tudi zainteresirani javnosti.

Foto: B. Čeljot

zgradil enonadstropno (!) stavbo, ki jo je poimenoval *Polovičev lovski muzej*. To je pravzaprav zasebna zbirka njegovih lovskih trofejev, ki pa je dostopna javnosti, saj je povsem odprtega tipa in si jo je mogoče vedno ogledati. Kot sta pojasnila vodnika po zbirki **Sarita Polovič - Dremelj** in **Jože Šetinc**, je največ obiskovalcev šolarjev in dijakov, veliko je dopustnikov iz bližnjih Čateških Toplic in turistov, ki prihajajo tja tudi z avtobusi, saj je »Polovičev muzej« ena od obiskovanih turističnih zanimivosti, ki je popestril turistično ponudbo Posavja. Polovičeva lovska zbirka ima poleg turistične tudi izobraževalno vsebino. Le kje, na primer, naj bi šolarji in tudi odrasli še imeli priložnost videti prepariranega slona, leva, bizona, potipati medvedove kremplje ali krokodilovo kožo. Večina dermoplastičnih preparatov je v poduk obiskovalcu opremljenih še s podnapisi, ki obiskovalca seznanijo z vrsto živali, njenim izvorom ter njenimi morfološkimi značilnostmi. Na obisk zbirke prihajajo tudi številni lovci, kar celotne lovske družine. Priporočljiva je poprejšnja rezervacija ogleda po telefonu (07) 466 83 00. Polovičeva zbirka je res nekaj velikega in posebnega. Obiskovalca že ob vstopu presenetita slon in žirafa v naravni velikosti (!) ter številna afriška divjad (lev z levinjo, gepard, kudu antilopa, bivol, zebra, gnu, gazele in drugo). V nadstropju so razstavljene trofeje in dermoplastični preparati evrazijske divjadi (medvedi, volk, los, vsa alpska divjad), večina je preparirana v naravni velikosti, ter številna in močna jelenja in srnjačja rogovja, čekani in kožuhi. Ko pišem o imenitni zbirki, ne morem zaobiti odličnega preparatorskega dela. Naši domači preparatorji – **Martin Lakner**, **Rafko Potočnik** ter Preparatorstvo **Hafner** – so se izkazali za res velike mojstre svoje stroke.

Poloviču podoben način ohranjanja lovčeve zapuščine ponuja tudi **Stanko Erman**, Gracarjev Stane iz Lancovega pri Radovljici. Tudi on je v Švici z delom uspel in postal uspešen podjetnik. Vendar v tujini ni bilo prave možnosti za lov in je šele po vrnitvi domov vzplamtela njegova lovska žilica, ko je postal član LD Jelovica. V razmeroma kratkem času je zbral zelo bogato kolekcijo številnih vrst afriških, evrazijskih in ameriških divjih živali, vse od polarnega

medveda in moškatega goveda z Arktike, Ameriki sta mu dali pumo, jaguarja, bizona, debelorože in snežne ovce, iz Azije se vrnil z mogočnimi losi in grizliji s Kamčatke in je eden redkih Slovencev, ki je v Pamirju ulepnil argali ovna Marco Polo. Tudi Stankova izjemna zbirka ima veliko najmogočnejših in redkih živali, izvrstno prepariranih in vzdrževanih. Stane ni več mlad, ima pa še veliko lovskih načrtov. Tudi takega, da bi svojo lovsko zbirko primerno ohranil in je ne prepustil stihiji in propadu. V mislih ima gradnjo »lovskega paviljona« nekje v bližini Bleda, kamor bi celotno kolekcijo preselil iz domače hiše, kjer je zdaj in kjer bi bila razstavljena ter dostopna na ogled vsakomur. Vendar pa Stanko že na zdajšnji lokaciji vsakega obiskovalca dobrovoljno pospremi na ogled svoje zbirke.

Prednost Ermanovih, Polovičevih in drugih podobnih lovskih zbirk je velika! In brez lovske zavisti, lovski tovariši, v življenju je že tako, da nekomu uspe več kot drugemu in svoj cvenk vsakdo lahko porabi, kakor si želi. To je povsem osebna odločitev posameznika. Tako nekateri višek denarja vlagajo v vprašljive naložbe, v razkošne jahte, prestižne avtomobile, Stane in Franci pa pač dajo vse »za jago«. Prodaja odstrelov oz. trg lovnega turizma je v lovskem svetu povsem normalen, tržno skrbno naravnan pojem. Celo vpliv svetovne recesije nanj je manj zaznaven. Prednjačijo seveda Američani in zahodni Evropejci, manj pa je letos petičnih ruskih gostov. Po podatkih organizatorjev nemških in avstrijskih lovskih sejmov je vsako leto več lovnoturističnih agencij, ki si želijo sodelovanja. Tudi dve domači lovnoturistični agenciji kar uspešno delujeta in sta že solidno mednarodno uveljavljeni.

Ob vsem tem tudi jaz nameram puščam ob strani »kult trofeistike«, kult, ki se ne sklada s konceptom naše lovske etike, ko trofeja ne bi smela biti edini lovčev cilj. Vemo, da je trofeja navsezadnje zgolj samo eden od kazalnikov stanja populacije določene vrste divjadi, odraz naravnih danosti njenega okolja in informacijsko merilo uspešne gojitve divjadi, kar je posebej poudarjeno v 15. členu Etičnega kodeksa slovenskih lovcev. In da se prav razumemo: tudi namen tega pisanja ni povečevanje trofejnega prestiža in trofeizma,

Po daljši in zahrbtni boleznini nas je zapustil član LD Izlake **Ernest Sajovic**; umrl je 28. 10. 2009. Od njega smo se poslovili lovci, gasilci in drugi krajan na zagorskem pokopališču. Lovci smo se poslovili z vsemi lovskimi častmi, z zvoki Zasavskih rogistov, s pesmimi Lovskega pevskega zbora iz Trbovelj in Loškega glasu iz Kisovca pri Zagorju ob Savi.

Ernest se je rodil 13. januarja 1934, v lovske vrste pa se je vključil aprila 1970. V revirju Gamberk je vzorno skrbel za lovske objekte. Do vsega živega v naravi je imel izostren čut. Na lov in lovske obhode je rad hodil že s pokojnim lovcom Mihom. Zelo rada sta pohajala po zabreznem revirju, Pušavah in »na Kalančku«. Marsikatero lovsko stojišče bo za njim ostalo prazno – kot že nekaj let, saj mu je bolezen, ki se je stopnjevala, preprečevala dru-

ženje z lovci in udeležbo na skupnih lovih. Žal se na lovskih stezah ne bomo več srečevali.

Od leta 1981 do 1984 je Ernest v lovski družini opravljal funkcijo podpredsednika LD, od leta 1981 do 1984 je bil član nadzornega odbora LD, nato predsednik disciplinske komisije (1989 do 1993). Bil je uspešen mentor mladim lovcom, občasno je deloval tudi v drugih odborih in komisijah v LD. En štiriletni mandat je bil dejaven član uredniškega odbora revije Lovca.

Z Ernestom smo izgubili poštenega, pravičnega, predvsem pa pri delu in lovu odgovornega tovariša. Med lovci in sodelavci je užival izjemno zaupanje in spoštovanje.

Za svojo prizadevnost ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje. Lovska družina Izlake mu je podelila srebrno in zlato družinsko plaketo.

Ernest, odšel si v Hubertovo zavetje; mirno počivaj v prostranstvu večnih lovišč. Pogrešali te bomo.

LD Izlake – M. P. Uredništvo Lovca

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Bogdan Jež, LD Grosuplje, * 11. 12. 1935, † 13. 11. 2009.
Anton Zupancič, LD Plešivica, * 15. 8. 1933, † 1. 1. 2010.
Anton Piškur, LD Banja Loka, Kostel, * 17. 2. 1943, † 14. 11. 2009.
Marjan Škraba, LD Leskovec v Halozah, * 5. 9. 1933, † 27. 12. 2009.
Anton Krakar, LD Trebelno, * 3. 2. 1938, † 7. 12. 2009.
Robert Sneljer, LD Sinji Vrh, * 27. 5. 1965, † 27. 9. 2009.
Milan Mele, LD Grahovo, * 11. 7. 1942, † 8. 9. 2009.

Oto Zaverla, LD Velunja, Šoštanj, * 29. 9. 1943, † 15. 12. 2009.
Oto Tavčer, LD Zalec, * 31. 1. 1943, † 25. 12. 2009.
Justin Salobir, LD Dol pri Hrastniku, * 16. 3. 1948, † 23. 12. 2009.
Janez Kotnik, LD Velunja, Šoštanj, * 7. 6. 1933, † 30. 11. 2009.
Marjan Mahnič, LD Senožče, * 27. 5. 1955, † 22. 11. 2009.
Jožef Fišer, LD Žetale, * 25. 7. 1941, † 13. 11. 2009.
Dušan Podkrižnik, LD Gorjanci, * 14. 12. 1953, † 28. 10. 2009.

Umrlim časten spomin!

marveč zgolj glasno razmišljanje, kako in na kakšne načine ohraniti lovsko zapuščino naših (nekdanjih) lovcev pred propadom. Pač, vroča in občutljiva tema, o kateri je treba razmišljati s hladno glavou!

In kako to rešujejo drugje? V osrednji in vzhodni Evropi, kjer ima lovstvo drugačno težo kot pri nas in ohranja svoj ugled, so trofeje, predvsem preparati vseh vrst, pravzaprav normalno tržno blago, ki ga specializirane trgovine povečini tržijo v dekorativno opremljevalne namene različnih poslovnih prostorov. V gorskih hotelih alpskih dežel je hotelirstvo tisto, ki z njimi opremi in okraši hotelske hodnike in dvorane, tudi za povsem »nelovske« namene. V madžarskem Veszpremu sem obiskal restavracijo, na stenah katere je bilo razobešenih vsaj 40 prepariranih divjih živali ter množica trofej od vsepovsod in kjer navkljub prestižnim cenam ni

bilo proste mize – pa lastnik restavracije ni bil lovec! V takih okoljih so trofeje razumljene kot izdelek narave in ponosen dokaz naravnega bogastva njihove dežele. Zato se jih ne sramujejo in so ponosni nanje. To je pri njih že tradicija. Pri nas pa ... Pri nas bi se dandanes kaj (pre) hitro našli puritanski »naravovarstveniki« različnih »branž« in strok, ki bi z vsemi »topovi« moralizirali o nepotrebnosti lova, celo njegovi škodljivosti. Hkrati pa spregledali in zamolčali vsestranska prizadevanja zdajšnjega lovstva, da z odgovornim ravnanjem in strokovnimi argumenti zagotavljamo ohranitev in varstvo vse divjadi ter da skupaj z gozdarstvom in kmetijstvom v zdajšnji kulturni krajini še lahko nudimo temeljne življenjske razmere prostoživečim divjim živalim. Želimo le trajnostno upravljanje z našim naravnim bogastvom.

Branko Galjot

Lokalna tekma visokonogih goničev

Memorial Antonija Oselija

Pametno, družabno in poučno je, da vsako leto vsaj enkrat v delu – uradno – preizkusimo visokonoge goniče naših vodnikov, da pokažejo ustreznost njihove gonje v lovišču. Tako se na Primorskem vsako jesen zberejo na srečanju tekmovalnega značaja lovci - kinologi in ljubitelji lova visokonogih goničev z območja treh lovskih kinoloških društev, in sicer iz **LKD Gorica - Nova Gorica, Obalno-Kraškega LKD - Koper** in **LKD Idrija**.

Tekmovanje in srečanje vsako leto organizira drugo LKD. Dogovorili smo se, da bi naše srečanje imenovali po pokojnem lovcu in kinološkemu sodniku **Antonju Oseliju**, ki je svojo lovsko in kinološko pot začel v Cerknem. Pozneje se je iz Cerknega, kjer je bil predavatelj na elektrogospodarski šoli, preselil na Goriško, kjer je postal član LD Kanal. Oseli je bil ustanovni član **LKD Gorica - Nova Gorica**, kjer je zelo aktivno deloval. Prav zato so se v LKD Gorica - Nova Gorica leta 2002 odločili, da bodo v njegov spomin organizirali spominsko tekmo, ki je, kot sem že omenil, pozneje postala tradicionalna in ki jo vsako leto organizira drugo LKD.

Lani je bilo organizator memoriala LKD Idrija. Memorial je bil 31. 10. 2009 na Vojskem, kjer se je že v jutranjih urah zbralo štirinajst vodnikov psov goničev, ki so se pomerili med seboj. Vsako LKD ima pravico prijaviti ekipo s štirimi lovskimi psi iz razreda delovnih psov. Prireditelj ima pravico prijaviti še ekipo štirih psov iz razreda mladih, ki bodo čez eno leto, če se bodo izkazali, tekmovali že v razredu delovnih. V vsako ekipo so uvrščeni trije po točkah najboljši psi v konkurenci, najslabši pa odpade.

Sodniški zbor je bil sestavljen iz petih sodnikov, in sicer: **Anton Razpet**, vodja prireditve in sodnik na terenu, **Niko Mrak**, vodja sodniškega zbora in sodnik na terenu, **Zdravko Kosmač**, sodnik na terenu, **Miha Ambrožič**, sodnik na terenu, in **Miloš Ambrožič**, sodnik pri vlečki.

Po žrebanju vodnikov psov goničev je vse prisotne pozdravil predstavnik LD Idrija **Franc**

Ustavljanje ranjenega divjega prašiča

Mlakar, ki nam je predstavil lovišče, kjer je bilo tekmovanje, in vsem prisotnim zaželel obilo užitka in tekmovalne sreče. Nato je sledil pozdravni nagovor vodje prireditve **Antona Razpeta**, nato še vodje sodniškega zbora **Nika Mraka**, ki je tekmovalcem predstavil tudi potek tekme in način ocenjevanja na terenu.

Po žrebu so se sestale štiri skupine s sodnikom in lovcom - terenskim vodjo. Dva sodnika sta imela na terenu po tri pse,

dva pa po štiri. Ker je bila prejšnja noč izredno hladna in je bila zjutraj povsod še slana, so goniči izredno težko izsledili zajca oz. lisico ali katero drugo divjad. Po dobrih štirih urah se je vrnil sodnik, ki je vodil ocenjevanje na vlečki in je tudi zadnji gonič pozitivno opravil nalogo.

Sledila je razglasitev rezultatov. Razglašeno je bilo, da je štirinajst psov dobro opravilo preizkušnjo oz. tekmo, pet pa žal ne.

Posamično:

1. LKD Idrija: **Rudi Rudolf** s psičko Baro – 212 točk, I. n. r. – prejela pokal
2. LKD Idrija: **Jože Obid** s psičko Drino – 147 točk, III. n. r. – pokal
3. LKD Gorica – Nova Gorica: **Robert Bandel** s psičko Astro – 145 točk, III. n. r. – pokal
4. Obalno-Kraško LKD – Koper: **Uroš Bensa** s psičko Iko – 137 točk, III. n. r.
5. **Jadran Gržič** s psom Benom – 128 točk, III. n. r.

Ekipno:

1. LKD Idrija s 359 točkami – osvojili pokal in prehodni pokal
2. Obalno-Kraško LKD – Koper z 273 točkami – pokal
3. LKD Gorica – Nova Gorica s 137 točkami – pokal

Medtem ko smo sodniki računali rezultate, so se preostali družili ob odlično pripravljem pasulju, svinjskih rebrih, pa tudi dobre kapljice ni manjkalo.

Z razglasitvijo rezultatov smo sklenili naš zelo zanimiv kinološki dan.

Ob tej priložnosti bi se rad zahvalil vsem, ki so sodelovali na tekmovanju ali kakor koli pomagali pri njegovi izvedbi. Še posebno pa velja zahvala LD Idrija, ki nam je nudila lovišče in nas prijazno gostila v svoji lovski koči na Vojskem. Zagotovo se bomo spet srečali čez eno leto.

Anton Razpet
LKD Idrija

S spominskega lokalnega (Memorial Antona Oselija) tekmovanja visokonogih goničev na Vojskem

Predvidena legla lovskih psov

Beagli (SLRBig):

O: 5/I, m: 4/I, 5. 1.,
Jože Vester,
Zvirče 84, 4290 Tržič.

Istr. kdl. goniči (SLRGIK):

O: 5/I, m: 4/I, 2. 2.,
Peter Milčinovič,
Drašiči 38, 8330 Metlika.
O: 3/I, m: 5/II, 25. 11.,
Pavel Boltar,
Bevkova 52, 5210 Desklje.

Brak-jazbečarji (SLRBj):

O: 4/II, m: 5/I, 1.2.,
Martin Malečkar,
Prem 21, 6255 Prem.

Labradorci (SLRLR):

O: 5/II B, m: 4/I B, 9.1.,
Jože Vester,
Zvirče 84,
4290 Tržič.

Kinološka zveza Slovenije

Mali oglasi

Orožje in lovška optika

Prodaj risanico - repetirko, kal. 7 x 57, s str. daljnogledom Kahles 4 x 32 (Suhlova montaža); Suhlovo **šibrenico**, kal. 12 - 12; **šibrenico** - petelinko, kal. 12 - 12; Suhlovo **tricevko**, kal. 12 - 12/7 x 57 R, s str. daljnogledom Swarovski 4 x 32. Vse puške so odlično ohranjene. Cena po dogovoru. Tel.: 041/791-982.

Prodaj MK pištolo Bersa, kal. .22 LR, z okvirom na 10 nabojev. Cena 400 €. Tel.: 031/789 - 268.

Prodaj novo risanico - repetirko, kal. .30 - 06, s str. daljnogledom Meopta 7 x 56 RD. Cena 1200 €. Tel.: 041/693-331.

Prodaj repetirko CZ Kragujevac, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Meopta 7 x 50, z rdečo piko, daljnogled je v garanciji. Puška je zelo dobro ohranjena, natančna, s Suhlovo montažo, vredna ogleda. Tel.: 031/883-424.

Prodaj enocevno risanico - prelamačo Krieghoff, kal. 6,5 x 57 R. Kupcu dodam menjalno cev, kal. .22, Hornet in ustrezne naboje. Cena po dogovoru. Tel.: 041/857-223.

Prodaj polavtomatsko šibrenico, staro 2 leti (ni bila uporabljena). Cena 280 €. Tel.: 041/524-013.

Kupim naboje, kal. 9,3 x 74 R RWS, VM, 18,5 g, **prodaj** pa kal. .308 Win. Federal HE, Nosler, 11,66 g in **strelni daljnogled** Kahles - Helia 2,5 - 10 x 50 L. Tel.: 031/296-046.

Prodaj kombinirko ČZ, mod. 502, kal. 12/7 x 65 R; **šibrenico** - brezpetelinko CZ, kal. 16 - 16; **risanico - repetirko**, kal. .308 Win. (s tekmovalno cevjo) ter **repetirke**, kal. 6,5 x 57, .222 Rem., .22 Win. Mag. Vse puške so odlično ohranjene. Tel.: 040/599-585.

Prodaj risanici CZ - M 70, kal. .30-06, in Böhler Spezial, M 98, kal. 7 x 64; **kombinirki** Heym Böhl, kal. 16/222, Rem. Mag. in CZ Brno, kal. 16/7 x 57 R, in **revolver** Colt Agent, kal. .38 Special. Tel.: 041/350-755.

Prodaj ohranjeno češko bokarico, kal. 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom Carl Zeiss 6 x 42 (Suhlova montaža). Cena 450 €. Tel.: 041/849-241 (Niko).

Prodaj repetirno risanico Sabatti, kal. 6 PPC, s fiksno montažo str. daljnogleda in menjalno cevjo, kal. .308 Win.; **risanico** Remington 700, kal. 6, PPC Bench Rest (cev Lothar Walther); **šibrenico** Antonio Zoli, kal. 20/20, z menjalnimi zadrgami in gravuro z zlatom. Tel.: 041/549-911.

Namenite del dohodnine kot dar (donacijo)

Spoštovani bralci,

na spletni strani LZS smo leta 2009 objavili spletno povezavo na obrazec in na navodilo za izpolnitev obrazca **Zahteva za namenitev dela dohodnine kot dar (donacijo)**, s katerim lahko davčni zavezanec - rezident zahteva, da se do 0,5 % njegove dohodnine, odmerjene po Zakonu o dohodnini od dohodkov, ki se všteto v letno davčno osnovo, nameni za **financiranje splošnih koristnih namenov, političnih strank ter reprezentativnih sindikatov**.

Zahvaljujem se vsem lovčkam in lovčevom ter drugim bralcem našega glasila in vsem, ki ste za namen lovskih in drugih organizacij, ki se ukvarjajo z varstvom narave in divjadi, že namenili del svoje dohodnine kot dar (donacijo) tudi naši organizaciji. Višina prispevka ni pomembna, hvaležni smo vam za vašo pozornost, ki smo je lovci izjemno veseli. Hvala vam!

Lovski zdravo!
Mag. Srečko F. Kropce,
predsednik LZS

Prodaj risanico Blaser K 95 Lux, kal. .308 Win., s str. daljnogledom Zeiss 2,5 - 10 x 50 in **kombinirko** Merkel Suhl, kal. 7 x 57 R, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 (zasučna montaža). Puške so kot nove. Tel.: 041/226-356.

Prodaj polavtomatsko puško Remington 7400, kal. .308 Win., z optično piko. Cena 600 €. Tel.: 031/314-627.

Ugodno prodaj novo, še neuporabljeno **risanico - repetirko** Remington, mod. 700, kal. 7 mm Rem. Mag, s tovarniško montiranim str. daljnogledom 3 - 9 x 40 AO in **polavtomatsko puško** Browning, kal. .30 - 06. Tel.: 051/393-964.

Prodaj šibrenico - brezpetelinko, kal. 12 - 12, Simson Suhl, lepo ohranjeno in gravirano z lovskimi motivi, ter **strelne daljnoglede** Swarovski Habicht Nova 8 x 56, Hertel & Reuss 6 x 47 in Wetzlar Sornet 7 x 42. Tel.: 041/396-710.

Ugodno prodaj polavtomatsko **MK-risanico** Kassnar, kal. .22 l.r., mod. 20 P Squires Bingham. Tel.: 040/898-543.

Prodaj kombinirko Sabatti, kal. 20/7 x 65. Tel.: 031/234-314.

Prodaj novo polavtomatsko šibrenico Betetta AL 391 Urika 2 Gold, kal. 12/76., tel.: 031/372-031.

Prodaj šibrenico Monte Carlo, kal. 16 - 16, lepo ohranjeno. Cena po dogovoru. Tel.: 041/650-051.

Prodaj risanico Sako Luxus, kal. .338 Win. Mag., mod. L 691 s str. daljnogledom EAW zasučno montažo. Puška je v odličnem stanju in je zelo precizna. Tel.: 041/509-497.

Prodaj risanico Blaser, kal. .30 - 06 R 93. Puška ima še **dodatno cev**, kal. 6,5 x 57. Izdelana je za levičarja. Kupec dobila poleg puške še originalni **kovček** za dvojne cevi in dva str. daljnogleda. Puška je bila uporabljena le na treh lovih, je še nova in pod garancijo. Mogoča je tudi zamenjava za cenejšo puško, z doplačilom. Obe cevi in montaže so originalne Blaserjeve in tovarniško pristreljene. Tel.: 031/330-260.

Lovski psi

Prodaj mladiče pasme **resasti istrski gonič**, potomce vrhunskih vzrejenih in delovnih linij, poleženih 25. 10. 2009. Mladiči so cepljeni, očiščeni zajedavcev. So izredno živahni in močni. Psarna Lojanska; tel.: (02)884-46-33 ali 031/613-302.

Naprodaj sta še dva psička in psiček, **resasta jazbečarja**, stara dva meseca, potomca odličnih, delovnih staršev (mati: 5/I, oče: 5/I). Tel.: (05) 301-88-78 ali 041/ 557-354.

Naprodaj sta še dva **bavarska barvarja** (samčka), stara štiri mesece. Tel.: 041/598-619 ali (02) 546-20-96, Branko.

Prodaj nemškega ptičarja - žimavca (samčka), starega osem mesecev. Je izredno vodljiv in odličnih zasnov. Tel.: 041/378-261.

Prodaj leglo nemških prepečarjev - serceev. Oče in mati zelo uporabna pri lovu na divje prašiče in malo divjad. Tel.: 041/657-104.

Prodaj leglo nemških lovskih terierjev (22. 11. 2009). Tel.: 041/332-485, Stanko Tomšič.

Posebna ponudba knjig LZS

Lovska zveza Slovenije ponuja iz knjižne zaloge pod ugodnimi pogoji (**40 % popust**) knjige, ki so izšle do leta 2007 v zbirki Zlatorogove in Stokovne knjižnice.

Spisek knjig, za katere je odobren popust	Cena z vključenim DDV in popustom
M. Toš: Sto let v kraljestvu Zlatoroga, 2007	13,20
M. Erzar: Divjačina (kuharica), 2005	12,60
L. Skvarča: V svetlobi zarje, 2005	6,00
R. Erhatic - Širik: Lov in lovci skozi čas, 2004	5,40
M. Mali: Lovska kinologija, 2003	13,20
Skupina avtorjev: Zelene stečine II, Dotik narave, 2002	4,80
B. Krže: Srnjad, biologija, gojitev, ekologija, 2000	6,60
L. Černe: Ureditev lovišč in gospodarjenje z malo divjadjo, 2000	6,60
B. Kolar: Ekologija živali in varstvo okolja divjadi, 1999	7,80
F. Labhardt (prev. B. Krže): Lisica, 1994	6,60
F. Cvenkel: Iz moje lovske torbe, 1993	6,60
H. Kinsky, W. Krüper, C. H. Strube (prevod M. Tratnik): Lovčevorožje, 1990	10,20
A. Černe: Preprečevanje in ocenjevanje škod od divjadi na kmetijskih rastlinah, III. dopolnjena izdaja, 2004	10,20
Bibliografija (SK), 1994	4,61
F. von Raesfeld, K. Reulecke (prevod in priredba B. Krže): Jelenjad II. del - Gospodarjenje z jelenjadjo, 1992	2,19
B. Kryštufek, B. Krže, M. Höningsfeld, B. Leskovic: Zveri I., Kune - Mustelidae, 1986	2,40

Posebna ponudba velja do prodaje zalog!

Knjige lahko kupite na sedežu tajništva LZS, Župančičeva 9, Ljubljana.

Prodaj mladiče pasme resasti istrski gonič, stare 3 mesece, cepljene, predstavnike odlične vzreje in delovne linije. Tel.: (02) 88-44-633 ali 031/613-302.

Prodaj tri mesece staro psičko in psa pasme nemški ptičar – žimavec, poležena 1. 11. 2009; psarna Mastenova. Starši imajo prav dobre telesne in delovne ocene. Tel.: 051/320-261.

Drugo

Kupim lovsko literaturo, letnike Lovca (vezane ali nevezane) in knjige od leta 1910 do 1950. Tel.: 041/611-377.

Izdelam vam valilnice za ptice duplarice (več vrst) in ptičje krmilnice. Tel.: (01) 895-15-96.

KO STE NA ZAČETKU LOVA MOKRI DO KOLEN, V NEKAJ MINUTAH PA ŠE VIŠJE, SE SPOMNITE PRIJATELJA, KI IMA

NEPREMOČLJIVE HLAČE IN JAKNO.

molex
LOVSKA OBLAČILA

INDUSTRIJSKA CONA TRZIN
Dobrave 1
Telefon: 00 386 (01) 562 13 10
040/524-355

Hubertus
club d.o.o.

Ljubljana
Ribji trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@siol.net

NAMIBIJA

11-DNEVNI PROGRAM LOVA z vključenim poletom, prevozi, bivanjem in hrano, lovom na 22 vrst afriške divjadi 2.495 €

....

11-DNEVNI »ALL-INCLUSIVE« PROGRAM LOVA

z vključenim poletom, prevozi, bivanjem in hrano, lovom na prvovrstnih lovnih območjih ter odstrelom SEDMIH GLAV KAPITALNE TROFEJNE DIVJADI 4.995 €

....

JUŽNOAFRIŠKA REPUBLIKA

12-dnevni »ALL-INCLUSIVE« program lova od Ljubljane do Ljubljane s šestimi lovnimi dnevi ter celotno organizacijo lova NA 27 VRST ANTILOP, in tudi SLONA, BIVOLA, NOSOROGA, LEVA IN NILSKEGA KONJA 2.385 €

Izdelujem gamsove čope (tudi divji prašič, jelen, jazbec). Tel.: 041/819-231, Basaj.

Prodaj fazane, jerebice in race. Tel.: 041/717-464.

Prodaj terensko vozilo Suzuki Samurai (trda streha), letnik 1995, Tel.: 041/657-531.

Prodaj mlade divje prašiče. Tel.: 041/524-013.

Prodaj poljske (divje) zajce iz umetne vzreje. Stari so od 6 do 7 mesecev, cepljeni ter prilagojeni za v naravo ali oboro. Tel.: 040/503-781.

Izdelam vam diatonično harmoniko, lahko tudi z različnimi lovskimi motivi. Več informacij po tel.: 041/567-126.

Izdelam ali obnovim vam kopito za vaše orožje po vaših željah. Na izbiro vam ponujam veliko kakovostnega orehovega lesa. Izdelam vam tudi vse vrste lestencev iz jelenjega rogovja. Tel.: 031/347-759.

Za dopolnitev zbirke vezanih letnikov revije **LOVEC** potrebujem celoten letnik **1946** in manjkajoči št. **7. in 8. letnika 1949**. Nudim pa različne številke Lovca od leta 1923 do leta 1960. Tel.: 041/495-908.

Prodaj breje divje svinje, merjasca in navadno jelenjad (Mokronog). Tel.: 041/350-815.

Prodaj mladiče in košute jelenov lopatarjev (damjakov) za nadaljnjo rejo ali odstrel (okolica Ptuj). Tel.: 031/827-336.

Prodaj elektronsko ovrtnico za šolanje psov doma od 300 do 1600 m. Tel.: 041/406-471.

Prodaj terensko vozilo Nissan Terano, 2,7 TDi, 2002, 145 km, odlično ohranjen. Tel.: 041/406-471.

Prodaj terensko vozilo Mitsubishi Pajero Pinin GDI 2000, bencin, 2002, 138.000 km, cena 7.900 €. Tel.: 041/341-096.

IZDELAVA LOVSKIH OBLEK (KROJEV) IN KLOBUKOV PO MERI, KAKOVOSTNO IN PO ZELO UGODNI CENI! PREPRIČAJTE SE SAMI!

KROJAŠTVO PEČOLER, s.p., Kranj
Tel.: 04/23-28-332
GSM: 031/711-055

kontaktni naslov: joze.pecoler@gmail.com

Daš-dam, d. o. o.
Braslovce 26

Kamena sol
v kosih od 1 do 5 kg
(na zalogi).

Za naročila pokličite
040/677-046!

Lovska farma DAMERON Namibija

Organiziram lov na lovski farmi (v mojem spremstvu) aprila in maja. Vse potrebne informacije dobite po telefonu 031/636-191.
Roman Setnikar

Lovski vici

NOVO
več kot 550 vicov in kvadrilov
Samo 10 €
Mob. 041 657 450

FEBRUAR

Datum	Luna		Sonce		začet. konec
	vzide	zaide	vzide	zaide	
1. Po	20:25	8:15	7:25	17:07	6:17 18:14
2. To	21:45	8:38	7:24	17:08	6:16 18:16
3. Sr	23:02	9:01	7:22	17:10	6:15 18:17
4. Če	---	9:26	7:21	17:11	6:13 18:18
5. Pe	0:17	9:54	7:20	17:13	6:12 18:20
6. So	1:30	10:27	7:18	17:14	6:11 18:21
7. Ne	2:37	11:07	7:17	17:16	6:10 18:22
8. Po	3:38	11:54	7:16	17:17	6:09 18:24
9. To	4:29	12:48	7:14	17:19	6:07 18:25
10. Sr	5:12	13:48	7:13	17:20	6:06 18:26
11. Če	5:47	14:51	7:11	17:22	6:05 18:28
12. Pe	6:15	15:56	7:10	17:23	6:03 18:29
13. So	6:38	17:00	7:08	17:25	6:02 18:31
14. Ne	6:59	18:04	7:07	17:26	6:01 18:32
15. Po	7:18	19:07	7:05	17:28	5:59 18:33
16. To	7:36	20:10	7:04	17:29	5:58 18:35
17. Sr	7:54	21:15	7:02	17:31	5:56 18:36
18. Če	8:13	22:21	7:00	17:32	5:55 18:37
19. Pe	8:36	23:30	6:59	17:34	5:53 18:39
20. So	9:03	---	6:57	17:35	5:52 18:40
21. Ne	9:37	0:39	6:55	17:37	5:50 18:42
22. Po	10:20	1:49	6:54	17:38	5:49 18:43
23. To	11:16	2:53	6:52	17:40	5:47 18:44
24. Sr	12:24	3:50	6:50	17:41	5:46 18:46
25. Če	13:43	4:37	6:48	17:43	5:44 18:47
26. Pe	15:05	5:16	6:47	17:44	5:42 18:48
27. So	16:29	5:47	6:45	17:45	5:40 18:50
28. Ne	17:53	6:13	6:43	17:47	5:39 18:51

* Poletni čas se začne 28. marca in konča 31. oktobra

ZVEŽEMO
vam letnik
revije **LOVEC**.
KNJIGOVEZNICA
Jaka Zdešar, s.p.
Vrhovci VI/1, 1000 Ljubljana
GSM: 040/239-481

Vrhunska kakovost - sprejemljiva cena LOVSKI SPEKTIV SANJU 15 - 45 x 60 WP

izvrstna vidljivost v mraku • vrhunska kakovost slike • polnjen z dušikom
dolžina: 33 cm • teža: 980 g • neoprenska torbica

CENA:
270,00 €

Beluga, d.o.o. • Ljubljana

Naročila in informacije: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

TEHNOOPTIKA
SMOLNIKAR d.o.o.

TRGOVINA IN SERVIS

Brnčičeva ulica 13
1231 Ljubljana-Črnuče
tel. +faks: 01 426 32 72

e-mail: tehnooptika@siol.net
www.tehnooptika-smolnikar.si

PRESELILI SMO SE

Na afriški safari z družinskimi člani

Južnoafriška republika je ena redkih dežel, kamor lahko brez skrbi vzamete ženo in otroke na safari. Nameščeni boste v luksuznem »lodgu« v dolini reke Limpopo. Medtem ko boste vi na lovu, bodo vaši družinski člani uživali v brezplačnih storitvah centra wellness. Cena 9-dnevnega potovanja s petimi dnevi lova je 2.990 evrov, za nelovce pa 1.980 evrov. V ceno so vključeni vsi prevozi, vključno z letalskim, polni penzion, viza, dokumenti za vnos orožja ter odstrel **ene trofejne impale in enega merjasa Bradavičarke**. Dodatni odstrel divjadi veljajo po ceniku. Odhod skupine v našem spremstvu bo 25. aprila. Ob prijavi do 15. 2. 2010 bo odstrel ženskih osebkov **eland, gnujev in impale brezplačen ter številčno neomejen!**

Nova Zelandija: 6.990 evrov za tri dni lova v roku z odstrelom jelena trofejne vrednosti za **zlato medaljo**, vključno z **letalsko vozovnico**. To je ceneje, kot je strošek enaknega lova v evropskih loviščih. Odhod naše skupine na lov bo 6. aprila.

Rusija: Od 15. do 21. aprila 2010 boste ob jutranji zarji naskakovali velikega petelina, v svitu iz kočja lovili ruševca ter ob sončnem zahodu čakali kljunače na preletu. Vse to za ceno 2.100 evrov, vključno z letalsko vozovnico iz Ljubljane.

Črni medved (Nova Fundlandija): 3.990 evrov za 11-dnevni »all inclusive« program s šestimi dnevi lova, odstrelom enega baribala po lastni izbiri ne glede na trofejno vrednost. V ceno so vštet vsi prevozi ter nočitve na poti. Skupinsko potovanje in lov v našem spremstvu: 25. 6. do 5. 7. 2010. Pri prijavi do 15. 2. vam pripada brezplačen odstrel enega dodatnega črnega medveda (sicer 350 evrov).

Pasat, d.o.o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

BOCK

puškarstvo

lovska in ribiška trgovina

Podjetje za izdelavo in prodajo lovskega orožja, Dražgoška 2, 4000 Kranj, Tel.: 04/202-33-20, Faks: 04/202-60-00, Email: bock.kranj@siol.net, Url: www.bock.si

STRELNI DALJNOGLEDI ANGLEŠKE FIRME HAWKE

Velika izbira strelnih daljnogledov z osvetlitvijo ali brez. Daljnogledi so polnjeni z dušikom, so odporni proti odsunu in imajo 5-letno garancijo.

NE 6x44 IR 164,00 €
 NE 1,5-6x44 IR 188,00 €
 NE 3,5-10x50 IR 224,00 €

Informacije in naročila BELUGA, d.o.o. Ljubljana; Tel: 01 25 10 880 ali 041 72 60 11

VIKING

Challenging the Laws of Nature since 1920

šport
MOJCA

T: 02 82 150 31
 E: mojca.sport@ko-mo.si
 Na Šancah 2
 2390 Ravne na Koroškem

interclass cars

servis in prodaja vozil

Gorjupova 1, Ljubljana - Vič
 (0)1 2000 940, 031 634 000
www.interclasscars.si

MAZDA
VOLVO

Ugodnosti za člane LD

DOG TRACK

ELEKTRONSKE OVRATNICE ZA ŠOLANJE PSOV

PROFESIONALNA KAKOVOST ■
 ZELO UGODNA CENA ■
 EVROPSKI PROIZVOD ■
 DOSTAVA V 24-H URAH ■
 2 LETI GARANCIJE ■

OVRATNICE PROTI LAJANJU
 NEVIDNE OGRAJE

M-NET d.o.o., Beblerjev trg 10, 1000 Ljubljana
 Gsm: 040 760 760, info@dogtrace.si www.dogtrace.si

PUŠKARSTVO ŠPENDAL

Puškarstvo Špendal, d.o.o.
 Gramozna pot 9, 1000 Ljubljana
 Gsm: 041 399 307
 E-naslov: puskarstvo@siol.net

PRODAJA VRHUNSKIH IZDELKOV:

TITAN
Blaser

in druge opreme ...

ZEISS, Leica, CHEVALIER, SWAROVSKI OPTIK

Naša skupina in naša oprema so bili med prvimi v Novem letu 2010!

OPTIČNE PIKE

Optične pike so namenjene za hitro streljanje in za streljanje v razmerah slabše vidljivosti.

RD 42, RD 30, RD 30H, RD 25H

Optična pika 2. generacije Panorama

dolžina: 82 mm, teža: 115 g,
 4 velikosti merilne pike, 7 jakosti osvetlitve, ugodna cena:
120,00 €

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

Vrhunska kakovost - sprejemljiva cena
LOVSKI DALJNOGLED 7 X 42 WP

- vrhunska kakovost slike
- izvrstna vidljivost v mraku
- široko vidno polje
- polnjen z dušikom
- natančna nastavitljivost
- 10-letna garancija
- cena: **210,00 €**

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

K
R
O
J
A
S
T
V
O

Branko Rožman, s.p.

Erjavčeva 5, Brežice

GSM: 031/544 808

www.krojastvo-rozman.si

e-pošta: krojastvo.rozman@siol.net

Slavnostne
 lovske kroje,
 srajce (tudi
 z dolgimi
 rokavi),
 telovnike,
 plašče
 hubertus
 in pelerine
 izdelujemo
 po meri.

R
O
Ž
M
A
N

ZMAGOVALEC NA KVADRAT²
 Novi Kia cee'd Najbolje prodajan avto srednjega razreda v Sloveniji**

Kia cee'd - varen na kvadrat²

Kia cee'd - jamstvo na kvadrat²

Kia cee'd - popularen na kvadrat²

Kia cee'd - gospodaren na kvadrat²

pro_ cee'd MY 2009 že od

9.990 EUR

KMAG d.d., Leskoškova 2
 Ljubljana, 01/58-43-333

www.kia.si

* Pogodbi garancije na voljo na www.kia.si/akcija/oz pri zastopniku Kia. Končni poraba goriva in emisija za vozila cee'd 1.4 je 6,5-9 l/100 km, 143 g/km CO₂. MSRP cene vključujejo vse dane pripranke in akcije in akcije terne vključujejo doplačila met. banke, prevosa. ** Odstotek januar - september 2009. Slika je simbolična.

ANCELJ, d.o.o.
 Lebnova 3
 8000 Novo mesto

www.ancelj.si

Tel.: 07 33 21 081, e-naslov: ancelj-nm@siol.net

Delovni čas: 8.30 - 12.00; 13.00 - 16.00, sobota ZAPRTO

MELIOR
 TEMPARAMENT Z ŽLAHTNIM
 POREKLOM

Strelivo elitnih strelcev,
 ki sledi vašim
 pričakovanjem.

MELIOR GT TOP 7 IN 7,5
0,176 EUR/KOS

WINCHESTER
 MK NABOJI
 WINCHESTER .22 LR HP.

0,05 EUR/KOS

www.ancelj.si

MEDO šport
 TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

Cesta Toneta Kralja 2, Grosuplje, tel.: 01/ 787 37 01
 (Obrtna cona pod Slivniškimi hribom)

Titan Swarovski
 Mercury Blaser Gladius
 Sabatti Pajk klobuki
 Zastava
 AKCIJE KREDITI POPUSTI
 9mm 390 €
 LOVSKI TEKSTIL
 RUGER ALFA PPOJ

Titan puške + montaža + optika -10%

- puške, pištole, revolverji
- strelivo - Sellier&Bellot, RWS, Geko, Norma, Fiocchi
- vse vrste lovskega tekstila in pokrival PAJK
- strelni daljnogledi, dvogledi ...

Odprto od ponedeljka do petka
 od 8. do 12. in od 13. do 17.; sobota od 9. do 11.30

www.biros.si